

Varietas delectat
A pápai-magyar kapcsolatok sokszínűsége
a 11-14. században

Varietas delectat
A pápai-magyar kapcsolatok sokszínűsége
a 11–14. században

Szerkesztette: Kiss Gergely

Pécsi Tudományegyetem BTK TTI
Középkori és Koraiújkori Történelmi Tanszék

Pécs, 2019

DeLegatOnline Könyvek 1.

A kutatást és a kötet megjelenését támogatták az

NKFIH NN 124763 „Pápai megbízottak a 14. századi
Magyarországon (1294–1378) – Online adattár”

NKFIH NN 109690 „Pápai megbízottak a 11–13. századi
Magyarországon – Online adattár”

DE-FIK "Magyarország a középkori Európában" (NKFIH-1150-6/2019)

kutatási projektek

Borítókép: Fülöp fermói püspök ábrázolása a Képes Krónikában

Forrás: Képes Krónika (Chronicon Pictum) I. Magyar Helikon, Budapest, 1964, 129. old. (f. 65a).
Országos Széchényi Könyvtár, Budapest.

ISBN: 978-963-429-394-1

ISSN: 2676-9050

© Kiss Gergely
© Barabás Gábor
© Kovács Viktória
© Maléth Ágnes

A mutatót készítette:
Bandi Kristóf Bálint

Tördelés, nyomdai munkálatok:
Molnár Nyomda Kft.
Pécs, Légszeszgyár u. 28.

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	7
I. ÁLTALÁNOS RÉSZ (Kiss G.)	
A pápai képviselet	11
<i>A kora középkor</i>	11
<i>A reformpápaság időszaka: a pápai képviselet megújulása</i>	19
<i>A 12. század eleje –13. század közepe: pápai képviselet differenciálódása</i>	23
<i>A 13. század közepe – 14. század vége</i>	35
A pápaság és Magyarország kapcsolatrendszere a 11–14. században – áttekintés	59
<i>A képviselet formái</i>	61
<i>A pápai megbízottak tevékenységének jellemzői</i>	64
II. ESETTANULMÁNYOK A 11–14. SZÁZADBÓL	
Kiss Gergely: <i>Gregorius de Sancto Apostolo. Egy 12. század végi magyarországi pápai legátus pályafutása</i>	81
Barabás Gábor: <i>Gregorius de Crescentio bíboros élete és magyarországi legációi</i>	93
Kovács Viktória: <i>Alter ego domini papae Nicolai III. Fülöp fermói püspök, szentszéki legátus magyarországi tevékenysége (1279–1281)</i>	117
Kiss Gergely: <i>Altegradus de Cataneis de Lendenaria. Egy legátusi ügyhallgató a 14. század eleji Magyarországon</i>	167
Maléth Ágnes: <i>Gui de Boulogne magyarországi legációja</i>	175
Rövidítések	201
Források	203
Szakirodalom	208
Személy- és helynévmutató	229

ELŐSZÓ

Az utóbbi évek kutatásai során fogalmazódott meg ez a sajátos cím több okból is. Egyrészt abból adódóan, hogy a pápai-magyar kapcsolatok egy-egy újabb szeletének feltárása, vagy a korábban is ismert események részleteinek tisztázása zavarba ejtő problémákat hozott felszínre. Ezek először akkor jelentkeztek komolyabban, amikor 2014-ben megindult a már meglévő és folyamatosan gyűjtött információk adatbázisba szerkesztése. Az ekkor elindult DeLegatOnline kutatási program első szakasza az Árpádkort fedte le.¹ 2017-től a vizsgálatokat kiterjesztettük az 1294 és 1378 közötti időszakra.² A szereplők és az események rögzítésének egyenes következménye volt, hogy egy bizonyos rendszer szerint különböző kategóriákba és típusokba soroljuk be őket. Egy ilyen rendszert ellenben nem könnyű megfelelően rugalmassá tenni ahhoz, hogy az események egészen eltérő variációi mind megtalálják az őket megillető helyüket. Nehéz volt kialakítani azt az egyensúlyt, ami még megfelel a kereshetőség kívánalmainak, ugyanakkor nem túlságosan sematikus vagy „szürke”, azaz kellően visszaadja a kapcsolatok változatosságát. A sokszínűség tehát alapvetően tartalmi jellegű, amelynek jelentőségét különösen fontos hangsúlyozni. A hagyományosnak tekinthető, a pápai-magyar kapcsolatokat leginkább politikai-diplomáciai síkon kezelő felfogás mellett ugyanis léteznek olyan, egy-egy különleges részterület (eszme- és jogtörténet, egyházpolitika, gazdaságtörténet) felölelő munkák, amelyek e változatosság meglétét igazolják.

Másrészt a sokrétűség a kapcsolattartás jellegében is megmutatkozik. Talán itt nagyobb a lemaradás: a pápai képviselőlet változatos formáinak a kutatás a legutóbbi időkhöz nem szentelt olyan nagy figyelmet, mint a tartalmi kérdéseknek. Eddig leginkább a pápai legátusok álltak a reflektorfényben, de ha csak őket vennénk számításba az itt most kijelölt időbeli keretek (11–14. század) között, akkor bizony csupán elég vékony szeletét látnánk a pápai-magyar kapcsolatoknak. Eltekintve olyan – egyébiránt nagyon is fontos – részterületektől, mint a legátusok fajtáinak elkülönítése, a többi lehetséges pápai megbízott eddig inkább háttérbe szorult. Pedig ők – a pápai kiküldött bírók, pápai adószedők, adminisztrátorok, stb. – épp olyan fontosak, mint maguk az oldal-, kiküldött, ill. született pápai követek.

Harmadrészt maguk a szereplők is változatosak, abban az értelemben, hogy azonosításuk sokszor vet fel problémákat: egy-egy gyakori keresztnév

1 <http://delegatonline.pte.hu/index/project1> – NKFIH NN 109690 „Pápai megbízottak a 11–13. századi Magyarországon – Online adattár”.

2 <http://delegatonline.pte.hu/index/project2> – NKFIH NN 124763 „Pápai megbízottak a 14. századi Magyarországon (1294–1378) – Online adattár”

mögött olykor több személy is meghúzódhat, és elkülönítésük nem mindig volt sikeres.

A tevékenységüket vizsgálva hasonló, a legkevésbé sem egysíkú kép bonthatódik ki. Jóllehet egy-egy pápai megbízott szerepét a „nagypolitikában” jól ismeri a kutatás, de a magyarországi tartózkodás egyéb, olykor „hétköznapi” eseményei eddig nem kerültek igazán előtérbe. Ugyanakkor ezek épp annyira hozzátartoznak az adott személy itteni tevékenységéhez, legyen szó zsinatról, egyházi bíraskodásról vagy éppen javadalmak betöltéséről. A kiküldő, azaz az egyházfő, igyekezett is minél inkább kihasználni a megbízott jelenlétéből fakadó lehetőségeket, vagy célzottan, egy-egy ügyre vonatkozóan, vagy egy korábbi felhatalmazás kiegészítésével, módosításával. De az is megfigyelhető, hogy a pápa helyett tevékenykedő teljhatalmú megbízottak olyan ügyekben is eljártak, amelyek nem szerepeltek az általános megbízólevelekben. Fontos tanulság, hogy az egy személyhez kapcsolódó *események egésze* alapján lehet összefoglaló véleményt formálni az illető magyarországi tevékenységéről.

Ám még mindezek alapján is úgy érezhetjük, mintha egy kulcslyukon keresztül próbálnánk képet alkotni egy egész szoba belső elrendezéséről. Éppen ezért a kutatás során igyekeztünk a pápai megbízottak teljes élettörténetét rekonstruálni. Így nagyobb eséllyel helyezhető el az adott személy a pápai képviselet rendszerében, és ezáltal elkerülhetővé váltak a szövegkörnyezet hiányából fakadó értelmezési nehézségek, problémák is.

Végül, de nem utolsósorban a rendelkezésre álló forrásanyag maga is nagyon változatos. Az oklevelek mellett olykor sokat elárulnak az elbeszélő források – különösen a megbízottak nem magyarországi tevékenységét illetően – vagy a gazdasági dokumentumok, kérvények, esetenként a képi ábrázolások.

A jelen kötet célja, hogy ízelítőt adjon ebből a sokszínűségből általánosságban és kézzelfogható eseti példák segítségével is, ezért tagolódik két nagyobb egységre, egy *Általános részre*, és *Esettanulmányokra*. Arra a jelen keretek között nem vállalkozhatunk, hogy minden részletét feltárjuk annak a bonyolult kapcsolatrendszernek, ami a pápaság és Magyarország között fennállt, inkább annak legjellemzőbb vonulatait igyekszünk bemutatni, ezáltal is érzékeltetve azok sokszínűségét.

II. ESETTANULMÁNYOK A 11-14. SZÁZADBÓL

Maléth Ágnes:

Gui de Boulogne magyarországi legációja*

A legációk története valószínűleg a pápai képviselet legkedvezőbb forrásadottságokkal rendelkező és leginkább feldolgozott területe. A korábbi kutatások azonban elsősorban a legátusok tevékenységének diplomáciai aspektusára koncentráltak, így a történettudomány csak nemrég kezdte felfedezni a témakör komplexitását, a pápai legátusok működésének sokrétűségét; arra is rávilágítva, hogy számtalan új vizsgálódási irányban lehet még továbbhaladni.¹ Gui de Boulogne, a S. Caecilia presbiter-bíborosának magyarországi megbízatása esetében is érvényesült ez az általánosnak mondható historiográfiai tendencia, amelyet felerősítettek a bíboros magyarországi megbízatásának hátterét adó politikai események – ti. az András herceg ellen 1345. szeptember 18-ról 19-ére virradó éjszaka elkövetett merénylet és I. Lajos ebből következő első itáliai hadjárata. A történészek a pápai udvar diplomáciai célkitűzéseinek meghatározását és minél részletesebb leírását tekintették elsődleges feladatnak, így a legátus tevékenységét e szempont tárgyalásának rendelték alá. Gui de Boulogne ennek következtében a magyar történetírásban csupán I. Lajos és VI. Kelemen konfliktusának mellékszereplője, egy a számos pápai küldött közül, akik – kevéssé sikeres módon – a magyar királyt igyekeztek távol tartani a Nápolyi Királyságtól. Rövid magyarországi tartózkodása pedig a két itáliai hadjárat között eltelt idő mérsékelt jelentőségű epizódjaként jelenik meg a feldolgozásokban.² Részletesebben csak Fraknói Vilmos³ – aki a pápai–magyar kapcsolatok szereplőit igyekezett minden esetben azonosítani – és Pór Antal a Nagy Lajosról írott életrajzában⁴ foglalkozott az 1349-es legációval. Kifejezetten Gui de Boulogne magyarországi tevékenységének szentelt tudományos feldolgozás 2015-ig nem is született magyar nyelven; akkor jelen sorok szerzője igyekezett tisztázni a bíboros itineráriumának néhány kérdéses pontját.⁵

* A tanulmány elkészítését támogatta az NKFIH NN 124763 Pápai megbízottak Magyarországon a 14. században (1294-1378) – online adattár kutatási program.

1 BLAKE 2006; FIGUEIRA 1991. 56–79; FIGUEIRA 2006. 73–106; MALECZEK 2003. 33–86; KALOUS 2017.

2 Rácz György a magyarországi Anjouk Szentszékhez fűződő viszonyáról írt könyvfejezetben röviden megemlíti Gui de Boulogne magyarországi kiküldetését. RÁ CZ 6. 70.

3 Fraknói egyébként a német vagy olasz történetírásból átvett Gui de Montfort névalakot használja. FRAKNÓI 1901. 225. és 229–231. Pierre Jugie felhívja rá a figyelmet, hogy a de Montfort alak használata a bíboros esetében nem helyénvaló, hiszen Gui bátyja volt az, aki 1351-től viselte a Montfort grófja címet. JUGIE 1989. 30: 2. jz.

4 PÓR 1893. 172–173, 211–216.

5 MALÉTH 2015. 29–42.

Természetszerűleg Gui de Boulogne életpályája – elsősorban későbbi diplomáciai tevékenysége miatt – a nyugat-európai, ezen belül is főként a francia történetírás figyelmét jobban megragadta. A pápai regisztrumkönyvek kiadását megkezdő Guillaume Mollat,⁶ és a projekt későbbi fázisában XI. Gergely forrásaival foglalkozó Anne-Marie Hayez⁷ is készített egy-egy lexikonszócikket a bíborosról. Az avignoni pápai kúriáról írt monográfiájában Bernard Guillemain rövid prozopográfiai összefoglalást ad a bíboros karrierjéről, elsősorban Élie Talleyrand de Périgord-dal párhuzamba állítva.⁸ Gui de Boulogne teljes életrajzát, valamint a bíboros magyarországi működésének legrészletesebb leírását pedig a párizsi Archives Nationales munkatársának, a bíborosi familiák szakértőjének, Pierre Jugie-nek köszönhetjük.⁹ Werner Maleczek osztrák történész pedig a 14. századi pápai legációk általános jellegzetességeiről végzett kutatásai során értekezett Gui de Boulogne-ról.¹⁰

A rendelkezésünkre álló szakirodalmat áttekintve láthatjuk, hogy Gui de Boulogne követsége a magyar történetírásban a kevésbé feldolgozott témák közé tartozik, míg a nyugat-európai kutatók nem feltétlenül az I. Lajoshoz irányuló rövid kiküldetésre helyezték a hangsúlyt. Mivel a bíboros szorosabb értelemben vett magyarországi tevékenységéről korlátozott forrásbázis áll rendelkezésünkre, jelen tanulmányban egy új forráscsoport – a legátusi felhatalmazások (*facultates*) – bevezetésével elsősorban intézménytörténeti szempontból igyekszem megközelíteni a kérdést.

Gui de Boulogne kinevezésének háttere

Bár a felbolydult diplomáciai helyzet következményeként gyakoriak voltak a követváltások a magyar királyi és a pápai udvar között, a Magyar Királyság területére kinevezett pápai legátusok száma a korábbi évtizedekhez képest nem növekedett. I. Károly uralkodása alatt (1301–1342) ketten kaptak ilyen jellegű felhatalmazást: Niccolò Boccasini, Ostia és Velletri püspök-bíborosa, vagyis a későbbi XI. Benedek pápa (1301–1303), valamint Gentile da Montefiori, a S. Martinus in montibus presbiter-bíborosa (1308–1311).¹¹ Ezt követően Gui de Boulogne 1349-es kiküldetéséig nem járt *legatus a latere* minőségben pápai követ Magyarországon, annak ellenére, hogy András herceg halála után a pápai udvar több prominens tagja is kapcsolatba került I. Lajos magyar királlyal. A nápolyi helyzet kezelésével megbízott pápai képviselők azonban leginkább Itália területére kaptak legátusi felhatalmazást (így Bertrand de Déaux, S. Marcus

6 MOLLAT 1938. col. 101–106.

7 HAYEZ 1983.

8 GUILLEMAIN 1966. 249–251.

9 JUGIE 1986. és JUGIE 1989.

10 MALECZEK 2003. 43, 48–49, 54, 58, 62, 85.

11 Boccasini és Gentile magyarországi legátusi tevékenységéről ld. KISS 2010. 101–116; KOVÁCS 2013a; KOVÁCS 2013b; MALÉTH 2019.

presbiter-bíborosa¹²), azok a követek pedig, akik 1345 és 1349 között valóban Magyarországra látogattak (vagy legalábbis megközelítették az országot) – így Ferenc triesti püspök,¹³ Bertrand de Saint-Geniès aquileiai pátriárka,¹⁴ Péter viterbói püspök¹⁵ – nem a legátus, hanem a *nuntius Apostolice Sedis* titulust viselték.¹⁶

-
- 12 De Déaux bíboros az 1345. októberi konzisztórium döntés óta volt kinevezett legátus, bár minden jel szerint kiküldetésére nem indult el azonnal. Vele együtt Pierre Bertrand, a S. Clemens bazilika presbiter-bíborosa is megbízást kapott, őt azonban hamarosan mással helyettesítette a pápa (erről bővebben ld. alább). JUGIE 1989. 32.
- 13 GUILLEMAIN 1966. 249–251. Első említése Magyarországra küldött *nuntius*ként 1345. 12. 04.: ASV Reg. Vat. 139, fol. 305v, ep. 1342. Fraknói szerint a triesti püspök 1346 júniusában érkezett meg Budára, ahol Erzsébet anyakirályné fogadta. FRAKNÓI 1901. 200–201.
- 14 Bertrand de Saint-Geniès aquileiai pátriárka, Magyarországra kiküldött pápai *nuntius* legkorábbi említése: 1346. 01. 09.: ASV Reg. Vat. 139, fol. 183v, ep. 782. Mivel VI. Kelemen éppen abban az időszakban utasította az aquileiai főpapot, hogy tántorítsa el I. Lajost a Nápoly elleni hadjárat megindításától, amikor a magyar király a Zára megtartásáért folytatott harccal volt elfoglalva, Fraknói feltételezte, hogy Bertrand Zára közelében kereste fel a királyt. 1346. 07. 16.: ASV Reg. Vat. 140, fol. 58v, ep. 251, THEINER I. 716. (MLXXXII), FRAKNÓI 1901. 203. A pátriárka egyébként köztudottan jó viszonyt ápolt I. Lajossal, a pápa is úgy tudta, hogy a nápolyi kérdésben a magyar féllel rokonszenvezett. 1347. 09. 15.: ASV Reg. Vat. 141, fol. 91v, ep. 415; AOkl. XXXI 449. (868. sz.) Bertrand pátriárka és Ferenc triesti püspök követségéről még ld. PÓR 1900. 13–14.
- 15 Péter viterbói püspök kinevezésének idején [1348. 05. 13.: ASV Reg. Vat. 141, fol. 279v, ep. 1417. (a püspök napidíjáról), ASV Reg. Vat. 141, fol. 277v, ep. 1406 (a pápa értesíti I. Lajost a viterbói püspök kiküldéséről)] I. Lajos még Nápolyban tartózkodott, ugyanis az első itáliai hadjáratra 1347. november közepén indult, és 1348. május végén vonult vissza Magyarországra. FRAKNÓI 1901, 220. és 225. A viterbói egyházmegye éléről időközben Veronába áthelyezett Péter püspök követségének kimenetele kérdéses. Fraknói szerint a *nuntius* nem jutott el a magyar királyhoz (FRAKNÓI 1901. 225.), Pierre Jugie – aki egyébként 1348 júniusára teszi a magyar hadak visszavonulását – viszont nem kérdőjelezi meg, hogy a követ májusban útra kelt Budára. JUGIE 1989. 36. VI. Kelemen valójában június közepén már tudott arról, hogy I. Lajos visszatér Magyarországra, ezért úgy tervezte, hogy Péter püspök útközben csatlakozik a magyar királyhoz. 1348. 07. 15.: ASV Reg. Vat. 142, fol. 26r, ep. 97, THEINER I. 765–766. (MCLIV. sz.); a pápa ugyanilyen dátummal Erzsébet királynénak a követ kiküldéséről: ASV Reg. Vat. 142, fol. 23v–24r, ep. 91–92. A források szerint Péter az időközben elhunyt Matteo Ribaldi veronai püspököt helyettesítette a *nuntiusi* megbízásban (1343 júniusa – 1348 májusa HC I. 523.). Ribaldit a pápa eredetileg a jubielumi év miatt küldte Rómába *nuntiusi* felhatalmazással (1347. 08. 17.: ASV Reg. Vat. 141, fol. 58, ep. 243.) Mivel csak 1348 nyaráról áll rendelkezésünkre egy olyan dokumentum, amely (az egyébként már elhunyt) Ribaldit mint I. Lajoshoz küldött pápai követet említi (ld. VI. Kelemen fentebb idézett levelét Erzsébet királynéhoz), feltételezhetjük, hogy Ribaldinak is Itália, és nem Magyarország területén kellett volna felkeresnie a magyar királyt.
- 16 A 14. századra jellemző tendencia volt, hogy a legátusi kinevezések helyett a pápák *nuntiusok* kiküldését részesítették előnyben. Ennek hátterében egyrészt politikai megfontolások álltak (a legátusok széleskörű joghatóságuk miatt gyakran találkoztak az uralkodók és a helyi klérus ellenállásával, sokszor éppen a *procuratiók* miatt, ld. alább), másrészt míg a legátus hivatalát erre az időszakra már mereven behatárolta a kánonjog, a *nuntius* megbízása sokkal rugalmasabban alakítható volt. KYER 1979. 28–31, és 179–181.

Gui de Boulogne, S. Caecilia presbiter-bíborosa már András herceg halála után néhány hónappal, 1345 végén kapcsolatba került a Nápolyi Királyság ügyével. Ekkor ugyanis VI. Kelemen az egyik Itáliába kinevezett legátust,¹⁷ Pierre Bertrand bíborost – a francia királyné közbenjárására – tisztségéből felmentette és Gui de Boulogne-nyal helyettesítette.¹⁸ Arra a kérdésre, hogy miért rá esett a pápa választása, a korábbi történetírás általában a bíboros kiterjedt családi kapcsolataiban – amelyek a francia uralkodóházhoz, valamint a nápolyi és magyar Anjoukhoz fűzték – kereste a választ.¹⁹ Pierre Jugie azonban hangsúlyozta, hogy hiba lenne ezeknek az egyébként igen távoli családi kötelékeknek túl nagy jelentőséget tulajdonítanunk, főként annak ismeretében, hogy Gui de Boulogne valójában a pápai udvar tarantói Anjoukat támogató köréhez tartozott.²⁰ Ez az állásfoglalás természetesen szembe állította a bíborosi kollégium másik nagy formátumú tagjával, Élie Talleyrand de Périgord-dal, aki az Anjouk durazzói ágának elkötelezett híve volt.²¹ A két bíboros rivalizálása talán ahhoz is hozzájárulhatott, hogy Gui de Boulogne első alkalommal kimentette magát a pápa által ráruházott feladatok alól.²² Ez azonban nem jelentette azt, hogy a bíboros teljesen kivonta volna magát a pápai udvar diplomáciai tevékenységéből, vagy eltávolodott volna a nápolyi kérdéstől. A bíboros ugyanis már magyarországi kiküldetése előtt is teljesített egy kisebb diplomáciai jellegű megbízatást: ő volt az egyik követ, aki a magyar király támadása elől Provence-ba menekült, és az Avignon szomszédságában fekvő Châteaurenard-ban elszállásolt Johanna királynő²³ előtt képviselte a pápát.²⁴ Annak az elgondolásnak megcáfolására, amely szerint a pestis miatt a következő két legátus delegálásáról csak az 1348. november elején összeült konzisztórium döntött,²⁵ idézhetnénk azt a tényt, hogy Gui de Boulogne mint magyarországi legátus *facultasai* közül kettőnek a kelte 1348. június 22. Ezeket a pápai bullákat azonban a többi *facultasszal* meg-

17 Erről ld. 11. sz. jegyzet.

18 1345. 12. 15.: ASV Reg. Vat. 139, fol. 168v, ep. 707. De VI. Kelemen már egy december 5-én írt levelében is megemlíti, hogy Gui de Boulogne-t a Nápolyi Királyságba akarta küldeni. 1345. 12. 05.: ASV. Reg. Vat. 139, fol. 161v–162r, ep. 674–679. (DF 291831), AOklt XXIX 470. (855. sz.)

19 FRAKNÓI 1901. 225 és 229–230; GUILLEMAIN 1966. 249; valamint PÓR 1892. 172, különösen a 2. jz. Ehhez kapcsolódóan ld. még MDA II 349. és 373.

20 JUGIE 1989. 37.

21 A bíboros lánytestvére, Ágnes, János gravinai grófhhoz ment feleségül – e házasságból három fiú született: az I. Lajos által kivégeztetett Károly, valamint Lajos és Róbert. GUILLEMAIN 1966, 244–248

22 1346. február elején a pápa még arról ír, hogy a Gui de Boulogne-t legátusként a Nápolyi Királyságba küldi. 1346. 02. 01.: ASV. Reg. Vat. 170, fol. 3r, ep. 9; THEINER I. 703–706. (MLXVII), AOklt XXX 55–56. (75. sz.); JUGIE 1989. 34.

23 Johanna 1348 januárjában hagyta el Nápolyt, és márciusban vonult be Avignonba. MOLLAT 1912. 188.

24 A másik követ a korábban „leváltott” Pierre Bertrand volt. JUGIE 1989. 35.

25 Émile-G. Léonard Johanna-életrajzára (LÉONARD 1932–1936.) hivatkozva: JUGIE 1989. 36.

egyező dátummal is kiadták, vagyis a dátum elírásával keletkezett duplumokról lehet szó.²⁶ Némely kiadásban ugyancsak hibás dátummal (1347. március 23-ára keltezve) szerepel az a pápai levél, amelyben VI. Kelemen beszámol Gui de Boulogne-nak az I. Lajos király követeivel folytatott tárgyalásairól; ez a dokumentum viszont csak két évvel később íródott, vagyis miután a legátus elindult a kiküldetésére.²⁷

A legáció szervezeti keretei

Gui de Boulogne magyarországi legációját a politikatörténeti megfontolásokon túl érdemes intézménytörténeti szempontból megközelíteni, hiszen a Szentszék avignoni korszaka a pápai udvar működése, az adminisztráció szempontjából átmeneti időszakot képvisel. A pápai legátusok kiküldése esetében is tetten érhető ez, főként a követség finanszírozását illetően. A 14. századig általános gyakorlat szerint a pápai legátusok „menet közben”, a helyi egyháziaktól szedett illetékből (*procuratio*) fedezték a költségeiket. Ezek a *procuratiók* azonban nagy terhet róttak a helyi egyházra, behajtásuk gyakran ütközött ellenállásba és sok esetben a klérus együttműködésre való hajlandóságát is negatívan befolyásolták. A *procuratiók* mérséklésének céljából IV. Lateráni Zsinat (1215) előírta, hogy a pápai legátusoknak mérsékelt számú küldöttséggel kell utazniuk,²⁸ e rendelkezést azonban a pápák gyakran helyezték hatályon kívül (Boccasinihez és Gentiléhez hasonlóan Gui de Boulogne is felmentést kapott²⁹). A bíborosok számára az jelentette a legációkkal kapcsolatban felmerülő pénzügyi problémák eredetét, hogy V. Kelemen konstitúciója (1312) távollétük idejére megfosztotta őket azoktól az illetményektől, amelyekből a pápai kúriában hagyományos módon részesültek.³⁰ Ezek a körülmények végül arra kényszerítették a Szentszéket, hogy más megoldást találjon a legációk pénzügyi háttérének megteremtésére: a rendszer fokozatosan átállt a központi finanszírozásra, vagyis a küldöttek fizetésben részesültek. Ez a változás azonban csak a 15. századra zajlott le;³¹ Gui de Boulogne idejében

26 1348. 06. 22.: 20, presbiterektől született személyt felmenthet a születési rendellenesség alól ASV Reg. Vat. 187, fol. 29r, ep. 167; AOkt. XXXII 206. (391. sz.), LCPC CL VI. 1677. sz.; UPLA 001677. sz.; 100 személynek engedélyt adhat a Szent Sír és a Szentföld más szent helyeinek meglátogatására ASV 187, fol. 29, ep. 168r; AOkt. XXXII 206. (392. sz.); LCPC CL VI. 1678. sz.; UPLA 001678. sz.); valamint ugyanez a két facultas 1348. 11. 30-ai dátummal: ASV Reg. Vat. 187, fol. 28r, ep. 167; AOkt. XXIII 421. (876. sz.); LCPC CL VI. 1870. sz.; UPLA 001870. sz.); és ASV Reg. Vat. 187, fol. 29r, ep. 168, AOkt. XXXIII 422. (877. sz.), LCPC CL VI. 1871. sz.; UPLA 001871. sz.

27 1347. 03. 23.: ASV Reg. Vat. 142, fol. 97v, ep. 889; UPLA 004115. sz. Az Anjou-kori oklevéltár viszont helyes, 1349-es dátummal közli: AOkt. XXXIII. 120–123. (218. sz.).

28 Különösen a zsinat 26. és 29. kánonja. HEFELE - LECLERCQ V/2. 1913. 1354–1358; KALOUS 2017. 129.

29 1348. 11. 30.: ASV Reg. Vat. 187, fol. 22r, ep. 117.

30 BAUMGARTEN 1898. XXXVII. 1–2. (1–2. dok. korábbi példa, 3. sz. dokumentum)

31 KALOUS 2017. 137.

még a *procuratiók* és más, eseti megoldások alkalmazásával próbálkozott a pápai udvar. Ennek megfelelően a bíboros nem csak az említett speciális adóforma szedésére (1. tábl. I/1–4. sz.) (és az ellenállás szankcionálására, 1. tábl. I/8. sz.) kapott felhatalmazást a joghatósága alá rendelt területeken, hanem a pápa arra is felszólította a főpapokat, hogy a bíboros számára 40 aranyforintot és *securus conductust* biztosítsanak.³² Ez a megkövetelt összeg nem volt jelentéktelen:³³ a 14. század első felében Magyarországra küldött pápai adószedők napi bére 1 és 2 aranyforint között mozgott,³⁴ a korszakban kiküldött pápai *nuntiusok* pedig napi 8 aranyforintban részesültek.³⁵ A különbség persze abban rejlett, hogy míg a kollektorok a járandóságukat naponta elvehették az addig (elviekben) begyűjtött adóból, addig a legátus számára előírányzott 40 aranyforint alkalmi, rendszeresen járandóság volt, a *procuratiók* esetében pedig nemigen lehetett előre megjósolni a begyűjtés eredményességét.³⁶ Gui de Boulogne magyarországi kiküldetése során szerencsére fennmaradt néhány olyan forrás, amelyek – ha nem is Gentile számadáskönyvének részletességével³⁷ – információkat szolgáltatnak a legátus *procuratió*járól. A salzburgi főegyházmegyét például a bíboros összesen 6000 aranyforint megfizetésére kötelezte:³⁸ a salzburgi érseknek és a passai püspöknek 1400–1400, *suffraganeusaiknak* 3200 aranyforintot kellett teljesíteni-

32 1348. 11. 30.: ASV Reg. Vat. 187r, fol. 17v, ep. 87; AOkt. XXXII 405. (811. sz.)

33 Az összeg értékének érzékeltetésére idézhetünk néhány példát a nem sokkal korábban, 1336 nyarán elhunyt Luca Fieschi, a S. Maria in via Lata diakónus-bíborosának végrendeletéből: a kardinális könyvtárának legértékesebb darabja egy 100 aranyforintra becsült *Corpus iuris canonici et civilis* volt, a legolcsóbb pedig Petrus Lombardus *sermóit* tartalmazó, egy aranyforintot érő kötete. A bíboros legértékesebb drágaköve 200 aranyforintot ért. ASV Reg. Av. 49, fol. 449v, 452r és 453v.

34 A pápai adószedők a napidíjon kívül elindulásuk előtt az Apostoli Kamarától kaptak kölcsönt az utazás költségeinek fedezésére, de ezt járandóságukból levonva kellett törleszteniük. Erre ld. Petrus Gervasii esetét 1338-ban: ASV Cam. Ap. Intr. et Ex. 171, fol. 85r.

35 Az I. Lajoshoz küldött *nuntiusok* közül Ferenc triesti püspök (1345. 12. 04.: ASV Reg. Vat. 139, fol. 305v, ep. 1342.), Matteo Ribaldi, VI. Kelemen Rómába küldött *nuntiusa* (1347. 08. 18.: ASV Reg. Vat. 141, fol. 37v, ep. 148.) és Péter viterbói püspök is (1348. 05. 13.: ASV Reg. Vat. 141, fol. 279v, ep. 1417.) ennyit kaptak.

36 A *procuratiók* esetében elég csak Gentile bíboros példáját említenünk: bár magyarországi legációja alatt is jelentősebb összeget tudott beszedni, a magyar klérus a *procuratio* jelentős részével adós maradt, amelynek behajtását XXII. János az 1317-ben kiküldött Rufinus pápai adószedőre bízta. 1318. 06. 17.: ASV Reg. Vat. 67r, ep. 85, AOkt. V 73. (162. sz.)

37 A számadáskönyv fennmaradt részleteinek kiadását ld. MV I/2. 416–472.

38 Boccasini 1303-ban – a salzburgi főegyházmegyén való átutazására hivatkozva – 120 bécsi márka megfizetésére hívta fel a salzburgi érseket és káptalant. 1303. 02. 17.: AT-HHStA SbgE (Österreichisches Staatsarchiv Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Salzburg, Erzstift) AUR 1303 II 17; online hozzáférés: http://monasterium.net/mom/AT-HHStA/SbgE/AUR_1303_II_17/charter (Letöltés ideje: 2018-07-13). A *procuratio* kifizetéséről kiállított átvételi elismervényt ld. 1303. 03. 12.: (Freisach) AT-HHStA SbgE (Österreichisches Staatsarchiv Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Salzburg, Erzstift) AUR 1303 III 12; http://monasterium.net/mom/AT-HHStA/SbgE/AUR_1303_III_12/charter?q=ostia (Letöltés ideje: 2018-07-13) Boccasini legációja esetében csupán ez a két forrás tájékoztat a *procuratió*król.

ük (1. tábl. 2. sz.). Ez azt jelentette, hogy Salzburg esetében a *procuratio* a főegyházmegye egy évi becsült jövedelmének (10000 aranyforint)³⁹ több, mint felét tette ki. Mivel nem áll rendelkezésünkre átvételi elismervény, nem tekinthetjük biztosnak, hogy az elvárt összeg be is folyt a legátus kamarájába. Ennek ellenére valószínűsíthető, hogy Gui de Bolougne a elsősorban salzburgi érsekségtől remélte I. Lajosnál tett látogatása költségei megtérítését, hiszen a magyarországi egyházszervezetben a legmagasabb taksált éves jövedelem (ti. az esztergomi és a kalocsai érsekségeké) 2000 aranyforint volt.⁴⁰ Ildebrandino Conti padovai püspök, a Gui de Boulogne által delegált helyettes átvételi elismervényeiből kiderül, hogy Csanád esztergomi érsek kétszer fizetett *procuratiót*, egyszer 66 (2. tábl. 22. sz.), másodjára pedig 414 (2. tábl. 23. sz.) aranyforintot (vagyis az esztergomi főegyházmegye becsült éves jövedelmének kicsit kevesebb, mint egynegyedét); rajta kívül a győri és a veszprémi püspökök – akiknek Csanád érsek megelőlegezte a fizetendő összeget – teljesített együtt 66 aranyforintot. Egy másik dokumentum (2. tábl. 21. sz.) azt is elárulja, hogy milyen összegű ellátásra tartottak igényt a legátus helyettesei: 3 küldött és kísérete számára 12 napra 144 aranyforintot számoltak, de ebből végül elengedtek 12 aranyforintot, vagyis az eredetileg követelt napi 4 helyett csak 3,6 aranyforinton osztozott egy képviselő és kísérete. A legátus Magyarországon kiadott oklevelei között nem csak a *procuratio* megfizetésére, hanem elengedésére is találunk példát: Gui de Boulogne a pozsonyi és a nagyszombati klarisszákat mentesítette e kötelesség alól Erzsébet anyakirályné közbenjárásának köszönhetően (2. tábl. 5. sz.).

A legáció finanszírozásának kérdése után érdemes egy pillantást vetnünk arra is, hogy kik kísérték el Gui de Boulogne-t magyarországi útjára. A fentebb már említett Ildebrandino Conti padovai püspök⁴¹ volt kétségtelenül a legátus után a pápai küldöttség legfontosabb tagja, nem csak azért, mert amikor Gui de Boulogne alig egy hét után elhagyta az országot, őt jelölte ki helyetteséül (*subdelegatio*, 2. tábl. 20. sz.), hanem azért is, mert egy olyan pápai küldöttről volt szó, aki behatóan ismerte a nápolyi kérdést. Miután az Ibériai-félszigeten és Genovában pápai *nuntius*ként teljesített küldetést,⁴² 1346 nyarán VI. Kelemen ugyanilyen minőségben a Nápolyi Királyságba küldte, mivel Bertrand de Déaux bíboros, szentszéki legátus elindulása késett.⁴³ Itt olyan fajsúlyos ügyek kezelésére kapott felhatalmazást, mint a gyermek Martell Károly elhelyezése, valamint Johanna királynő következő házasságához szükséges *dispensatio* meg-

39 HC I. 432.

40 CVH I/9. XLVII.

41 Ildebrandino Conti 1319. június 27-től 1352. november 2-án bekövetkezett haláláig töltötte be a padovai püspöki méltóságot HC I. 385–386. Életrajzára ld. KOHL 1983.

42 A genovai kiküldésre ld. 1345. 01. 17.: ASV Reg. Vat. 138, fol. 294v, ep. 1101.

43 1346. 06. 15.: ASV Reg. Vat. 140, fol. 31r, ep. 101; AOklt. XXX 280. (453. sz.). Ugyanilyen dátummal VI. Kelemen Johanna királynőt több érintett személlyel együtt értesítette a *nuntius* kiküldéséről: ASV Reg. Vat. 140, fol. 32r, 102–113. sz.; AOklt XXX 280. (454. sz.)

adása (vagy megtagadása).⁴⁴ 1347 tavaszán még beszámolt a pápának az Andrásherceg halálát vizsgáló nyomozás addigi eredményeiről,⁴⁵ majd valószínűleg hamarosan útra kelt Padovába, ahová 1347 októberében érkezett meg.⁴⁶ Gui de Boulogne-hoz minden bizonnyal akkor csatlakozott, amikor a legátus 1349. március elején átutazott a városon.⁴⁷ Bár a legátus *nuntiusi* minőségben küldte I. Lajoshoz a padovai püspököt,⁴⁸ és az általa vezetett követség még felkereste Budán Erzsébet anyakirálynét (2. tábl. 19. sz.), további diplomáciai tárgyalások lefolytatásáról nincs információnk. A püspök által Magyarországon kiállított oklevelek mindenesetre főként a *procuratiók* (a fentebb már idézett 2. tábl. 21–23. sz.) behajtására koncentráltak. Ildebrandino Contin kívül még a pápai küldöttség öt olyan tagja ismert név szerint, akik biztosan jártak a Magyar Királyság területén. Egyrészt Miklós, Ágoston-rendi remete, teológiai *professor* és Lajos laoni kanonok, akiket a püspök társaiként (*sociis*) és a bíboros káplánjaiként (2. tábl. 21. sz.) említ, Gui de Boulogne viszont egy átiratban fennmaradt oklevelében *commensales*-nak titulálja őket (2. tábl. 20. sz.).⁴⁹ Emellett a padovai püspököt is elkísérte saját káplánja, János, valamint a tágabb kíséretéhez tartozhatott Theodoricus de Bonavilla pápai és birodalmi közjegyző (*apostolica et imperiale auctoritate notarius*, mindkét személy a 2. tábl. 22. sz. dokumentumban). Gui de Boulogne két, Rómában kiadott oklevele (2. tábl. 25–26. sz.) egy Bartholomeus de Bostario nevű személyt említ a pápai palota és a legátus általános ügyhallgatójaként (*sacri palatii et nostro generali auditor*), az ő esetében azonban nem lehetünk biztosak, hogy kiküldetése során végig elkísérte-e a bíborost, vagy csak Rómában csatlakozott hozzá.

44 1346. 07. 17.: ASV. Reg. Vat. 140. fol. 59r–62r, ep. 255–257; THEINER I. 716–719. (MLXXXIII és MLXXXIV. sz.); AOKlt XXX 321–324. (535–537. sz.) A dokumentumokból az is kiderül, hogy Ildebrandino Conti társa a megbízatásban Vilmos cassinói püspök volt. Róla ld. HC I. 169.

45 1347. 04. 22.: ASV Reg. Vat. 140, fol. 276r, ep. 1230; AOKlt. XXXI 193. (338. sz.)

46 KOHL 1983.

47 Gui de Boulogne itineráriumát a következőképpen rekonstruálhatjuk: 1349. január 15. körül hagyta el az avignoni papai udvart, január végen ért Milánóba, március 9-én Padovába, majd áthaladt Velencén. Április 13-án már Trevisóban volt, 1349. április 26-án pedig a Ceneda egyházmegyei San Salvatore-ban adott ki oklevelet, vagyis Trevisótól északkelet felé vette az irányt. Az Alpokon átkelve Ausztrián keresztül 1349. május végén–június elején érkezett meg Bécsbe, ahonnan I. Lajos királlyal együtt utazott Pozsonyba. MALÉTH 2015. 32–34. A feltevést, hogy a padovai püspök útközben csatlakozott a legátus kíséretéhez, alátámasztja VI. Kelemen egyik levele. Ebből egyértelművé válik, hogy a pápa Gui de Boulogne-tól, utólagosan szerzett tudomást Ildebrandino Conti jelenlétéről. 1349. 08. 16.: ASV. Reg. Vat. 143, fol. 62r; AOKlt. XXXIII 302. (607. sz.)

48 „[...] *per reverendissimum patrem dominum Guidonem tituli Sancte Cecilie presbiterum cardinalem apostolice sedis legatum ad serenissimum principem dominum Ludovicum Ungarie regem et partes aliquas eiusdem regni nuntius destinatus...*” (1. tábl. 22. sz., ugyanilyen címmel említi az 1. tábl. 21. sz.)

49 A bíborosi *familia* általános jellemzőiről ld. JUGIE 1991. 41–59; KISS 2015. 66–68.

A bíboros tevékenysége a *facultasok* tükrében

Gui de Boulogne esetében 1348. november 30-án kelt azon pápai bullák többsége, amelyek különböző jogosítványokkal ruházták fel a pápai küldöttet (*facultates*, ld. 1. tábl.). A felhatalmazások számát általában hetvenre becsülték a történészek.⁵⁰ Az, hogy VI. Kelemen ilyen tekintélyes mennyiségű pápai bullával határolta körül Gui de Boulogne joghatóságát valószínűleg több tényező találkozásából eredt. Egyrészt általánosságban elmondható, hogy a 13. századi megjelenésük óta folyamatosan nőtt a pápai legátusok számára adott *facultasok* száma, ráadásul a korábbiakat az Apostoli Kancellária formulákként újra hasznosította.⁵¹ Másrészt a Gui de Boulogne-ra bízott feladat komplexitása megkövetelte, hogy a legátus nem csak a Magyar Királyságban, hanem Itália bizonyos részein is eljárhasson, így a fennhatósága alá rendelt terület jóval nagyobb és heterogénebb volt, mint akár Boccasini, akár Gentile legációja során.⁵² Mindezek mellett arról – a magyar-nápolyi kérdéstől egyébként teljesen független – körülményről sem szabad megfeledkeznünk, hogy Gui de Boulogne delegálása idején már közeledett az 1349 karácsonykor kezdődő jubileumi év. A bíboros utazása ezért a kezdettől úgy volt megtervezve, hogy legyen lehetősége 1350-ben Rómába látogatni (1. tábl. IV/72–73. sz.).⁵³ A fent leírtak következményeként megfigyelhető néhány jellegzetesség Gui de Boulogne *facultasaival* kapcsolatban, főként a Magyarországon őt legátusként megelőző Boccasini⁵⁴ és Gentile⁵⁵ esetével összehasonlításban. A korábbiakhoz képest változást jelentettek a „területileg specifikus” felhatalmazások, amelyek érvényessége csak a legáció egy-egy részterületére korlátozódott (így pl. a salzburgi főegyházmegyére, 1. tábl. I/2. sz., II/54. sz. és IV/74. sz.). Emellett a jubileumi év közeledte valószínűleg hozzájárult, hogy a legátus különösen széles körű felhatalmazást kapott *dispensatiók* és spirituális kegyek adására (ld. 1. tábl. IV.).⁵⁶

50 JUGIE 1989. 38; MALECZEK 2003. 43; KALOUS 2017. 41. Ahogy az 1. táblázatból kitűnik, a becslés csak kis mértékben tér el a valós értéktől.

51 KALOUS 2017, 41 és 71. Összehasonlításképpen: Boccasini *facultasainak* száma 33, Gentilenél ez a szám mindössze 14.

52 Boccasini és Gentile Magyarország mellett Lengyelország, Dalmácia, Horvátország, Bosznia (Rama), Szerbia, Lodoméria, Galícia és Kunország területére kapott legátusi megbízást. 1301. 05. 13.: ASV Reg. Vat. 50, fol. 115v XV; THEINER I. 385–386. DCXIX. sz.; AOkt. I 58–59. (40. sz.) és 1307. 08. 08.: ASV Reg. Vat., 54. fol. 151v ep. 27; THEINER I. 415–417. DCLXIV. sz.; AOkt. II 93. (201. sz.). Gui de Boulogne a salzburgi, aquileiai, milánói, gradói, genovai, spliti, ragusai, antivari és zárai főegyházmegyék mellett a bolognai, ferrarai, paviai, pármai, modenai, piacenzai egyházmegyék és a Reggio d’Emilia területére is felhatalmazást kapott. 1348. 11. 30.: ASV Reg. Vat. 187, fol. 16v, ep. 82. és az avignoni regisztrumok alapján: AOkt. XXXII 404. (807. sz.), és JUGIE 1989. 38.

53 JUGIE 1989. 50–56.

54 Boccasini *facultasait* ld. 1301. 05. 13.: ASV Reg. Vat., 50. fol. 116r–118v ep. 17–48.

55 Gentile *facultasait* ld. 1307. 08. 08.: ASV Reg. Vat. 54, fol. 106 r–v, 151v–152v.

56 A pápa Rómába, kifejezetten a jubileumi évre kinevezett legátusa Anibaldo Caetani di Ceccano volt. JUGIE, 1989. 56. Ugyanakkor a pápa Gui de Boulogne-t is felszólította, hogy legációja

A felhatalmazásokat annak alapján, hogy milyen jellegű ügyek kezelésére adtak lehetőséget a legátusnak, négy csoportba sorolhatjuk.⁵⁷ Egyrészt VI. Kelemen felruházta Gui presbiter-bíborost olyan jogosítványokkal, amelyek a legáció szervezeti kereteit voltak hivatottak biztosítani (1. tábl. I.). Ide tartozott a követség anyagi fedezetének előteremtése (vagyis a fentebb már említett *procuratiók* begyűjtése és a fizetés elmaradásának szankcionálása), az „adminisztrációs” és egyéb személyzet megszervezése (pl. 1. tábl. I/5. sz.: 40 arra alkalmas klerikusnak közjegyzőséget adhatott, és 1. tábl. I/9. sz.: akár egyházi *censurával* kényszeríthetett klerikusokat, hogy neki – akár legációja határain kívül – feladatokat teljesítsenek). A felhatalmazások második csoportja a pápai küldött jogszolgáltatási hatáskörét jelölte ki (1. tábl. II.); vagyis megszabta, hogy milyen jellegű ügyekben hozhatott döntést, milyen esetekben és kik ellen alkalmazhatott szankciókat. A felhatalmazások harmadik típusa a legátus fennhatósága alá rendelt területek egyházszervezetét érintő intézkedéseket szabályozta (1. tábl. III.).⁵⁸ Ezek a *facultasok* definiálták a legátus javadalomadományozási jogkörét, ill. feljogosították olyan egyházi tisztségeket érintő változások engedélyezésére, amelyek egyébként pápai jóváhagyáshoz voltak kötve. Az utolsó kategóriába pedig azok a *facultasok* tartoztak, amelyek valamilyen lelki engedményt biztosítottak (1. tábl. IV.): ide sorolhatjuk a pápa által a legátus számára a kiküldetés idejére biztosított spirituális jellegű privilégiumokat.

Gui de Boulogne bíboros magyarországi legációival kapcsolatban azt mindenképpen megállapíthatjuk, hogy a téma nem bővelkedik a forrásokban. A legátus összesen hat oklevelet adott ki Magyarországon, vagy a magyar egyházat érintő ügyekben (2. tábl. 1, 3, 5, és 24–26. sz.), az általa delegált *nuntiusok* esetében ez a szám öt (2. tábl. 19, 20–23. sz.). Ezenkívül rendelkezésünkre áll egy irat a székesfehérvári káptalantól, amely a bíboros által adott utasítás teljesítéséről szól (2. tábl. 6. sz.). Ha ezeket a forrásokat a fent leírt kategóriák alapján vizs-

területén hirdesse ki a jubileumi év okán kiadott pápai bűnbocsánatot 1349. 03. 30.: ASV Reg. Vat. 142, fol. 189v, ep. 866, és ASV Reg. Vat. 244 M, fol. 43, ep. 117; AOkt. XXXIII 131. (239. sz.); LCPC CL VI FR II. 531. (4125. sz.)

57 Antonín Kalous szintén négy csoportba sorolta a felhatalmazásokat: 1. beneficiális ügyek (Benefices), 2. bűnbocsánat és egyéb kegyek (Indulgencies and other graces), 3. az Apostoli Penitenciária hatáskörébe tartozó ügyek (Apostolic Penitentiary), 4. specifikus ügyek (Specific cases). KALOUS 2017, 69–90. Kalous azonban elsősorban a 15. századi jellegzetességeket vizsgálta, amikor – a 14. század eleji viszonyokhoz képest – a pápai intézmények hatásköre, szervezete jobban definiált, kiforrottabb volt. Emellett Gui de Boulogne *facultasai* közül több nem illik bele Kalous egyik kategóriájába se (főként a legáció szervezeti kereteit meghatározó felhatalmazások), ezért nem alkalmaztam Kalous felosztását.

58 A helyi egyházszervezetét érintő felhatalmazásokkal kapcsolatban érdemes megemlítenünk, hogy míg a fentebb említett Ferenc triesti püspök és Bertrand aquileiai pátriárka pápai *nuntiusokat* a pápa feljogosította, hogy szükség esetén összehívják az ország főpapjait (1345. 12. 28.: ASV Reg. Vat. 139, fol. 175v, ep. 724, és 1346. 01. 09.: ASV Reg. Vat. 139, fol. 183v, ep. 782.), Gui de Boulogne esetében, aki *a latere* teljes felhatalmazással rendelkezett, ezt szükségtelen volt megemlíteni.

gáljuk, vagyis azt akarjuk megállapítani, hogy Gui de Boulogne mely felhatalmazásaival élt magyarországi kiküldetése során, akkor elmondhatjuk, hogy a keletkezett források fele (5) nyerte jogalapját a *facultasok* első csoportjából (ti. a legáció szervezeti kereteire vonatkozó jogosítványokból, 2. tábl. 5, 20–23. sz.). További négy dokumentumot nehéz lenne konkrét *facultashoz* kötni, ezek inkább a legátusnak a kánonjog által biztosított joghatóságra vezethetők vissza:⁵⁹ egy érinti a helyi egyházszervezetet (ti. *incorporatiót* hagy jóvá, 2. tábl. 24. sz.), ill. három intézkedik egy egyházi intézmény – a pannonhalmi apátság – jogainak védelméről (2. tábl. 1, 3, 6. sz.).⁶⁰ Egyébiránt, ha kiterjesztjük a vizsgálatot azokra az ügyekre is, amelyekben – helyettesei magyarországi tartózkodásával párhuzamosan – Gui de Boulogne Ausztria területén rendelkezett, a legáció forrásbázisában túlsúlyba kerülnek az egyházszervezetre vonatkozó intézkedések (főként további *incorporatiók* engedélyezése 2. tábl. 4, 8, 11–13, 15, 17–18. sz.).⁶¹ Ezenkívül feltűnő a spirituális engedményeket biztosító dokumentumok hiánya – főként annak ismeretében, hogy a legátus különösen sok ilyen jellegű felhatalmazást kapott.

Összegzőképpen elmondhatjuk, hogy Gui de Boulogne esetében a legáció intézménytörténeti aspektusának vizsgálata érdekes adalékokkal szolgált. Egyrészt a bíboros kiküldetésének finanszírozása – ti., hogy a legátus a neki járó *procuratiók* mellett a helyi egyháziaktól egyszeri juttatásban is részesült – átmeneti állapotot tükröz. A Szentszék ugyanis ebben a folyamatban a század végére fokozatosan felváltotta a menetközben szedett eseti ellátást – amely nem csak a helyi egyháziak, hanem bizonytalansága miatt a bíborosok együttműködésre való hajlandóságát is csökkentette – az Apostoli Kamarából központilag kiutalt fizetéssel. Elmondható továbbá, hogy a Gui de Boulogne számára megadott felhatalmazások száma jelentős növekedést mutat a század elején Magyarországra küldött két *legatus a latere* (Niccolò Boccasini, Gentile da Montefiori)

59 KALOUS 2017. 55–62.

60 A pannonhalmi apátságnak járó Somogy megyei tizedek fizetésének elmaradása nem volt újkeletű probléma. Már egy korábbi pápai legátus – Niccolò Boccasini – is hozott intézkedést az ügyben: felhatalmazta a pannonhalmi apátot, hogy kiközösítse azon Somogy megyei világiakat, akik a neki járó tizedet hosszú idő óta nem fizették. 1301. 10. 31.: DF 283847; AOklt. I 84–85. (98. sz.); PRT II. 96.

61 A források által megőrzött ügýtípusok homogenitása miatt elképzelhetőnek látszik, hogy a legátus e rendelkezésekkel a pápai politika egy másik fontos célját igyekezett szolgálni: IV. (Bajor) Lajos német-római uralkodó (1314–1347) korábbi híveinek újbóli megnyerését a pápa számára, vagyis a Wittelsbach-párt gyengítését. Bajor Lajos ugyanis római koronázása után több területre is ki tudta terjeszteni a Wittelsbach-ház uralmát, amely még 1347 októberében bekövetkezett halála után is hatással volt az erőviszonyokra. A Wittelsbach császár egyházpolitikájára pedig jellemző volt, hogy a kolostoroknak és szerzetesrendeknek adott privilégiumokkal igyekezett tompítani az ellene irányuló pápai intézkedéseket és biztosítani saját belpolitikai bázisát. A passauai egyházmegye ráadásul a Bajor Lajos fiai által kormányzott Bajor Hercegség területén feküdt, ahol a pápaságnak érdekében állhatott saját befolyásának erősítése. BENKER 1997. 218–223, 251–258.

facultasainak számához képest. A felhatalmazások jelentős száma minden bizonnyal két okra vezethető vissza: a követ fennhatósága alá rendelt terület kiterjedtségére, valamint az 1350-es a jubileumi év közeledtére.

Bár Gui de Boulogne magyarországi tevékenysége korlátozott forrásbázis alapján vizsgálható, arra mindenképpen elegendőek a rendelkezésünkre álló adatok, hogy általános érvényű következtetéseket vonjunk le. Mindenekelőtt megállapítható, hogy a legáció diplomáciai célkitűzését (I. Lajos magyar király távol tartását a Nápolyi Királyságtól) csak rövid időre sikerült biztosítani. A fennmaradt dokumentumok ezen kívül elsősorban a *procuratiók* szedéséről, valamint az egyházszervezetet érintő kérdésekről (*incorporatiók*) rendelkeznek. A jubileumi év közelsége és a legátus erre vonatkozó felhatalmazásainak nagy száma miatt ugyanakkor feltűnő a spirituális engedmények hiánya Magyarországon.

1. sz. táblázat: Gui de Boulogne felhatalmazásai⁶²

#	Facultas	Jelzet	Kiadás
I. A legáció szervezeti keretei			
1.	A Magyar Királyság területén <i>procuratiót</i> szedhet	ASV Reg. Vat. 187, fol. 27v, ep. 158.	AOkt. XXXII 421. (873. sz.); LCPC CL VI. 248. (1865. sz.)
2.	A salzburgi főegyházmegye területén behajthatja a pápai oldalköveteknek járó elmaradt <i>procuratiókat</i>	ASV Reg. Vat. 187, fol. 27r, ep. 156.	LCPC CL VI. 248. (1863. sz.)
3.	Lombardia területén <i>procuratiókat</i> szedhet	ASV Reg. Vat. 187, fol. 27v, ep. 160.	LCPC CL VI. 249. (1867. sz.)
4.	A neki járó <i>procuratiók</i> megfizetésére kényszerítheti a világi egyház és a szerzetesrendek tagjait	ASV Reg. Vat. 187, fol. 22r, ep. 118	AOkt. XXXII 411. (835. sz.), LCPC CL VI. 247. (1851. sz.)
5.	40 arra alkalmas klerikus személynek közjegyzőséget adhat	ASV Reg. Vat. 187, fol. 19v, ep. 100.	AOkt. XXXII 407. (820. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
6.	Felhatalmazza legátusi jogkörének teljeskörű gyakorlására	ASV Reg. Vat. 187, fol. 21v, ep. 108.	AOkt. XXXII 409. (825. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
7.	Szabadon utazhat, ahogyan jónak látja, a lateráni zsinat konstitúciói ellenére is ⁶³	ASV Reg. Vat. 187, fol. 22r, ep. 117	AOkt. XXXII 411. (834. sz.), LCPC CL VI. 247. (1850. sz.)
8.	Kényszerítheti a főpapokat, egyházi személyeket és a szerzetesrendek tagjait, hogy a hozzájuk küldött követei ellátásáról gondoskodjanak	ASV Reg. Vat. 187, fol. 26r-v, ep. 150.	AOkt. XXXII 419. (868. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
9.	Egyházi személyeket fenyítékek (<i>censura</i>) alkalmazásával arra kényszeríthet, hogy legációja határain kívül teljesítsenek feladatokat	ASV Reg. Vat. 187, fol. 26r, ep. 148.	AOkt. XXXII. 419. (866. sz.), LCPC CL VI. 248. (1860. sz.)
10.	Felhatalmazza, hogy legációjának területén a ráruházott joghatóság alkalmazását megkezdje	ASV Reg. Vat. 187, fol. 19r, ep. 93.	AOkt. XXXII 406. (814. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
11.	Ha valamilyen okból elhagyja legációjának területét, oda visszatérhessen és gyakorolja hatalmát	ASV Reg. Vat. 187, fol. 19r, ep. 94.	AOkt. XXXIII 406. (815. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)

62 A *facultasok* döntő többsége 1348. 11. 30-án kelt; az ettől eltérő kiadási dátumot lábjegyzetben jeleztem.

63 A *facultas* a szabad, megkötések nélküli utazást az érvényes zsinati szabályozás ellenére (*constitutione generalis concilii non obstante*) biztosította a legátusnak. A pápai dokumentum itt a III. Lateráni Zsinat (1179) 4. kánonja alól vonta ki a küldöttet; ez ugyanis igyekezett megóvni a túl nagy kísérettel utazó egyháziak elszállásolásának költségétől más egyháziakat, ill. a híveket, ezért – többek között – limitálta az alkalmazható lovak számát. Egy bíboros ennek megfelelően nem utazhatott 25-nél több lóval. HEFELE - LECLERCQ V/2. 1913. 1091–1092.

12.	Ferences, domonkos vagy más rendi szerzeteseket bízhat meg feladatok végrehajtásával, és engedélyt adhat számukra, hogy közben húst fogyasszanak vagy lovagoljanak	ASV Reg. Vat. 187, fol. 23r, ep. 126.	AOklt. XXXII 413. (844. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
13.	Felhatalmazza, hogy ő és familiárisai <i>excommunicatio</i> alatt álló személyekkel tárgyaljanak	ASV Reg. Vat. 187, fol. 24r, ep. 137.	AOklt. XXXII 416. (855. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
14.	Az I. Lajos magyar királyhoz küldött követeinek <i>securus conductust</i> adhat ⁶⁴	ASV Reg. Vat. 143, fol. 217v	LCPC CL VI FR II. 84. (4511. sz.)
II. Jogszolgáltatás			
15.	Egyházi fenyítéket alkalmazhat azon személyek – a prelátusokat is beleértve – ellen, akik feladatának ellátást megzavarják vagy neki ellentmondanak	ASV Reg. Vat. 187, fol. 18v, ep. 92.	AOklt. XXXII 406. (813. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
16.	Felmentést adhat olyan kiközösítettek számára, akiket az Apostoli Szék által delegált, időközben elhunyt vagy távol lévő <i>executorok</i> vagy bírók ítélték el	ASV Reg. Vat. 187, fol. 26r, ep. 146.	AOklt. XXXII 418. (864. sz.), LCPC CL VI. 248. (1862. sz.)
17.	Legációja területén idézéseket és figyelmeztetéseket hozhat nyilvánosságra	ASV Reg. Vat. 187 fol. 22r, ep. 116.	AOklt. XXXII 411. (833. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
18.	20 férfi és 20 nő számára felmentést adhat, ha harmad- vagy negyedfokú rokonsági fok miatt szükséges <i>dispensatio</i> nélkül léptek házasságra	ASV Reg. Vat. 187, fol. 20r, ep. 101.	AOklt. XXXII 408. (821. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
19.	20 férfi és 20 nő számára házassági <i>dipsensatiót</i> adhat, ha negyedfokú rokonságban állnak	ASV Reg. Vat. 187, fol. 26r, ep. 145.	AOklt. XXXII 418. (863. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
20.	Felmentést adhat azok számára, akik közeli nőrokonokkal (nőtestvérükkel, leányunokájukkal, nagynénjükkel) folytattak testi viszonyt	ASV Reg. Vat. 187, fol. 22v, ep. 119.	AOklt. XXXII 412. (837. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
21.	A zárandokok gyilkosainak vagy kifosztóinak az elvett javak visszaadása után felmentést adhat	ASV Reg. Vat. 187, fol. 22r, ep. 113.	AOklt. XXXII 410. (830. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
22.	Egyházi fenyítéket alkalmazhat azok ellen, aki legátusi kúriájába tartva vagy onnan távozva jogtalanságot követtek el	ASV Reg. Vat. 187, fol. 22v, ep. 122.	AOklt. XXXII 412. (840. sz.) LCPC CL VI. 247. (1855. sz.)
23.	Elégtétel adására kényszeríthet bárkit, aki a legátusi kúriájába tartva vagy onnan távozva jogtalanságot követ el	ASV Reg. Vat. 187, fol. 22v, ep. 120.	AOklt. XXII 412. (838. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
24.	Felmentést adhat olyan papoknak, akik második házasságot áldottak meg és kiszolgáltatták a szentségeket	ASV Reg. Vat. 187, fol. 22v, ep. 121.	AOklt. XXII 412. (839. sz.) LCPC CL VI. 247. (1854. sz.)

64 1350. 05. 17-i dátummal.

25.	Elfogathatja azokat az egyháziakat, akik feladatai végrehajtása ellen prédikálnak	ASV Reg. Vat. 187, fol. 23r; ep. 123.	AOklt. XXXII. 413. (841. sz.)? LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
26.	Eljárhat az eretnekek és az őket támogatók ellen	ASV Reg. Vat. 187, fol. 23r; ep. 125.	AOklt. XXXII 413. (843. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
27.	Vizsgálatot indíthat az eretnokség inkvizítorai vagy azok ellen, akik túlzásokba estek az eretnekekkel szemben, elmozdíthatja őket a tisztségükből és mást nevezhet ki a helyükre	ASV Reg. Vat. 187, fol. 23v–24r; ep. 134.	AOklt. XXXII 415. (852. sz.), LCPC CL VI. 249. 1872.
28.	Bárkit – az egyházi személyek közül is – maga elé idéztethet	ASV Reg. Vat. 187, fol. 23r; ep. 127.	AOklt. XXXII 414. (845. sz.), LCPC CL VI. 248. 1857
29.	A pápai levelek meghamisítóit megbüntetheti	ASV Reg. Vat. 187, fol. 23v; ep. 128.	AOklt. XXXII 414. (846. sz.) LCPC CL VI. 249. 1872.
30.	Felmentést adhat azoknak, akik a Vienne-i Zsinat határozatai alapján kiközösítettek ki	ASv Reg. Vat. 187, fol. 23v; ep. 129.	AOklt. XXXII 414. (847. sz.) LCPC CL VI. 249. 1872.
31.	Felmentést adhat azoknak, akiket szüleik vagy testvéreik megölésével vagy megcsonkításával vádolnak	ASV Reg. Vat. 187, fol. 23v; ep. 133.	AOklt XXXII 415. (851. sz.) LCPC CL VI. 249. 1872.
32.	A neki ellentmondókra kiszabott büntetéseket érvénytelenítheti	ASV Reg. Vat. 187, fol. 24r; ep. 135.	AOklt. XXXII 416. (853. sz.) LCPC CL VI. 249. 1872.
33.	Legációja területén felmentheti azokat, akik <i>excommunicatio</i> alatt egyházi rendeket vettek fel, és kiszolgáltatták a szentségeket	ASV Reg. Vat. 187, fol. 26r; ep. 149.	AOklt. XXXII 419. (867. sz.), LCPC CL VI. 248. (1861. sz.)
34.	Felmentheti azokat az egyházi személyeket, akik IV. Ince rendelkezéseinek értelmében álltak kiközösítés alatt, mégis miséztek vagy egyházi szentségeket szolgáltattak ki	ASV Reg. Vat. 187, fol. 23v; ep. 130.	AOklt. XXXII 414. (848. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
35.	Felmentheti azokat a személyeket, akik – a tiltás tudatában – <i>interdictum</i> alatt álló helyeken végeztek istentiszteletet	ASV Reg. Vat. 187, fol. 26r; ep. 147.	AOklt. XXXII 419. (865. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
36.	Felmentheti azokat, akiket egyházi helyek kifosztásáért, felgyújtásáért vagy szentségsértésért kiközösítettek	ASV Reg. Vat. 187, fol. 25v; ep. 144.	LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
37.	Lombardiában, Magyarországon és a salzburgi főegyházmegyében felmentheti azokat a személyeket, akik Bajor Lajost támogatták, és a kiközösítés vagy más <i>irregularitas</i> ellenére egyházi szertartásokban vettek részt ⁶⁵	ASV Reg. Vat. 187, fol. 28v; ep. 165.	AOklt. XXXIII 45. (16. sz.), LCPC CL VI. 252. (1891. sz.)

65 1349. 01. 11-i dátummal.

38.	Lombardiában és Magyarországon felmentheti az egyházi büntetés alól azokat, akik Bajor Lajost támogatták ⁶⁶	ASV Reg. Vat. 195, fol. 2r, ep. 5.	LCPC CL VI. 276. (2017. sz.)
39.	Legációja területén 100 személyt felmenthet a <i>publica honestas</i> ⁶⁷ akadályá alól ⁶⁸	ASV Reg. Vat. 187, fol. 28r, ep. 163.	AOklt. XXXIII 155. (295. sz.), LCPC CL VI. 268. (1990. sz.)
III. Egyházszervezet			
40.	Legációja területén az üresedésben lévő vagy megürülő, a lateráni zsinat rendelkezései szerint az Apostoli Szék javadalmazási körébe tartozó, évi 30 aranyforint bevételt meg nem haladó egyházi benefíciumokat eladományozhatja	ASV Reg. Vat. 187, fol. 25v, ep. 141.	AOklt. XXXII 427. (859. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
41.	30 székesegyházi vagy társaskáptalani kanonokságot vagy prebendát adományozhat, ha azok megürültek, az adományozott egyéb egyházi javadalmaiktól függetlenül	ASV Reg. Vat. 187, fol. 24v, ep. 139.	AOklt. XXXII 417. (857. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
42.	Legációja területén rezerválhat 10 székesegyházi vagy társaskáptalani méltóságot	ASV Reg. Vat. 187, fol. 20r, ep. 102.	AOklt. XXII 408. (822. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
43.	Eladományozhatja azokat a benefíciumokat, amelyek legációja során <i>commensalis</i> káplánjai vagy klerikusai (<i>capellanos et clericorum tuorum commensalium</i>) lemondásával vagy halálával ürülnek meg	ASV Reg. Vat. 187, fol. 18v, ep. 91.	LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
44.	Felhatalmazza a legátust, hogy olyan egyházi javadalmakat adományozzon, amelyek a pápa javadalmazási jogkörébe tartoznak, vagy a pápai kúriában üresedtek meg, ha azokat nem terheli tized és az éves jövedelmük nem lépi túl a 15 aranyforintot	ASV Reg. Vat. 187, fol. 24r, ep. 138.	AOklt. XXXII 416. (856. sz.), LCPC CL VI. 248. (1858. sz.)
45.	Familiárisai, valamint 40 más személy (<i>extraneus</i>) számára engedélyt adhat egyházi javadalmaik elcserélésére	ASV Reg. Vat. 187, fol. 25r, ep. 140.	AOklt. XXXII 417. (858. sz.), LCPC CL VI. 248. (1859. sz.)
46.	Familiárisai, valamint 30 más személy (<i>extraneus</i>) számára engedélyt adhat egyházi javadalmaik elcserélésére	ASV Reg. Vat. 187, fol. 19r, ep. 98.	AOklt. XXII. 407. (818. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)

66 1349. 06. 18-i dátummal.

67 A *publica honestas* (köztisztesség) életközösséggel járó érvénytelen házasságból fakadó házassági akadály. Leggyakrabban akkor áll fenn, amikor a (korábbi) élettársak egyike a másik egyenesági első fokú rokonával (pl. az egykori élettárs gyermekével) akar házasságot kötni. ERDŐ 1991. 432.

68 1349. 05. 01-i dátummal.

47.	Hat koldulórendi szerzetes számára engedélyezheti, hogy más (nem kolduló) rendbe átlépjenek és ott egyházi javadalmakat, így apátságot is, szerezhessenek	ASV Reg. Vat. 187, fol. 19v, ep. 99.	AOklt. XXXII 407. (819. sz.), LCPC CL VI. 247. (1849. sz.)
48.	10 nem koldulórendbe tartozó egyházi személy számára engedélyezheti, hogy valamely kevésbé szigorú (<i>laxior</i>) rendbe átlépjenek	ASV Reg. Vat. 187, fol. 31v, ep. 131	AOklt. XXXII 415. (849. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
49.	Magyarország és Lombardia területén adományozhat olyan egyházi javadalmakat, amelyek pápai rezerváció alá esnek, vagy a pápai kúriában ürültek meg, ha azok nem terheltek tizeddel és évi jövedelmük nem haladja meg a 8 ezüstmárkát	ASV Reg. Vat. 187, fol. 28r, ep. 162.	AOklt. XXXII 421. (875. sz.), LCPC CL VI. 249. (1868. sz.)
50.	20 klerikus számára 20. évük betöltése előtt életkor hiányára vonatkozó <i>dispensatiót</i> adhat	ASV Reg. Vat. fol. 21v, ep. 111.	AOklt. XXXII 409. (828. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
51.	50 személynek születési rendellenességre vonatkozó <i>dispensatiót</i> adhat alszerpapi vagy szerpapi tisztség betöltéséhez	ASV Reg. Vat. 187, fol. 22r, ep. 115.	AOklt. XXXII 410. (832. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
52.	Engedélyezheti, hogy érsekek vagy püspökök temetőket vagy egyházakat hozzanak létre, szenteljenek fel, vagy tisztítsanak meg	ASV Reg. Vat. 187, fol. 23v, ep. 132.	AOklt. XXXII 415. (850. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
53.	Legációja területén a ciszterci, bencés, kamalduli és vallombrosai rendi kolostorok közül 100-ba egyenként elhelyezhet egy személyt, hogy 12 fő legyen a létszám	ASV Reg. Vat. 187, fol. 22r. alja (szám nélkül)	AOklt. XXXII 411. (836. sz.), LCPC CL VI. 247. (1852–1853. sz.)
54.	A salzburgi főegyházmegyében felmentést adhat 20 olyan személynek, akik az előírt időn belül nem vették fel az egyházi rendeket ⁶⁹	ASV Reg. Vat. 187, fol. 27v, ep. 161.	AOklt. XXXIII 45. (15. sz.), LCPC CL VI. 252. (1890. sz.)
55.	20 egyházi személy számára, akik egyetemi tanulmányokat akarnak folytatni, engedélyezheti, hogy 3 évig távollétükben is élvezhessék beneficiumaik jövedelmeit	ASV Reg. Vat. 187, fol. 26v, ep. 152.	AOklt. XXXII 420. (870. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
IV. Spirituális engedmények			
56.	20 presbiterektől született személyt felmenthet születési rendellenesség alól ⁷⁰	ASV Reg. Vat. 187, fol. 29r, ep. 167.	AOklt. XXXII 206. (391. sz.), LCPC CL VI. 225. (1677. sz.) ⁷¹

69 1349. 01. 11-i dátummal.

70 1348. 06. 22-i dátummal (*IX kalende Julii anno septimo*).

71 Az Anjou-kori oklevéltárban hibásan 1349. 06. 22-i dátummal is kiadva [AOklt. XXXIII 237. (466. sz.) szintén hibásan LCPC CL VI. (oldalszám nélkül) 1667. sz.-ra hivatkozik]. 1348. 11. 30-i dátummal hibás folio számmal (ASV Reg. Vat. 187, fol. 29r helyett 28r, ep. 167.) közli LCPC CL VI. 249. 1870, valamint AOklt. XXXII 409. (826. sz.) és AOklt. XXXII 421. (876. sz.)

57.	20 házasságtörésből született személyt felmenthet a születési rendellenesség alól	ASV Reg. Vat. fol. 21v, ep. 109.	LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
58.	100 személy számára a Szent Sír és a Szentföld más szent helyeinek felkeresésére vonatkozó engedélyt adhat ⁷²	ASV Reg. Vat. 187, fol. 29r, ep. 168.	LCPC CL VI. 225. (1678. sz.) ⁷³
59.	200 személynek <i>dispensatiót</i> adhat törvénytelen származás miatt, ha azok fegyveres klerikusi szolgálatot kívánnak teljesíteni	ASV Reg. Vat. 187, fol. 27r, ep. 154.	AOklt. XXXII 420. (871. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
60.	Felmentheti a kiközösítés alól azokat a személyeket, akik pápai engedély nélkül zarándokoltak a Szent Sírhoz vagy fizettek adót a szultánnak	ASV Reg. Vat. 187, fol. 19r, ep. 97.	AOklt. XXXII 407. (817. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
61.	Meghallgathatja familiárisai gyónását és feloldozhatja őket, vagy egy arra alkalmas papnak engedélyt adhat a feloldozásukra	ASV Reg. Vat. 187, fol. 19r, ep. 96.	LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
62.	Megválaszthatja familiárisai számára a gyóntatókat, és ezektől feloldozást kaphatnak olyan esetekben is, amelyek a pápai udvar apostoli gyóntatóinak (<i>penitentiarii minores</i>) ⁷⁴ vannak fenntartva	ASV Reg. Vat. 187, fol. 23r, ep. 124.	AOklt. XXII 413. (842. sz.), LCPC CL VI. 248. (1856. sz.)
63.	Az általa vendégül látott egyháziaknak engedélyezheti a húsfogyasztást	ASV Reg. Vat. 187, fol. 20v, ep. 103.	AOklt. XXII 408. (823. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
64.	Familiárisai számára haláluk pillanatában egyszeri, teljes bűnbocsánatot adhat	ASV Reg. Vat. 187, fol. 20v, ep. 104.	AOklt. XXII 408. (824. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
65.	Napfelkelte előtt is celebrálhat vagy celebráltathat misét	ASV Reg. Vat. 187, fol. 19r, ep. 95.	AOklt. XXII 406. (816. sz.), LCPC CL VI. 247. (1848. sz.)
66.	<i>Interdictum</i> alatt álló helyeket is celebrálhat vagy celebráltathat misét	ASV Reg. Vat. 187, fol. 24r, ep. 136.	AOklt. XXXII 416. (854. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
67.	100 nap bűnbocsánatot adhat azoknak, akik egyházak, ispotályok, hidak építéséhez vagy azok javításához hozzájárulnak	ASV Reg. Vat. 187, fol. 21v, ep. 110.	AOklt. XXXII 409. (827. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)

72 1348. 06. 22-i dátummal (*IX kalende Julii anno septimo*) 1348. 11. 30-i dátummal is kiadta AOklt. XXXII 422. (877. sz.); LCPC CL VI. 249. (1871. sz.)

73 Az Anjou-kori oklevéltár hibásan 1349. 06. 22-i dátummal is kiadta [AOklt. XXXIII 238. (437. sz.) szintén hibásan a LCPC CL VI. (oldalszám nélkül) 1668. sz.-ra hivatkozva]

74 A kisebb penitenciáriusok (*penitentiarii minores*) az Apostoli Penitenciária személyzetéhez tartoztak. A pápaság legjelentősebb egyházaiban (Szent Péter bazilika, Laterán, ill. az avignoni korszakban a pápai palota mellett álló Notre-Dame-des-Domes) gyóntathattak, és feloldozást adhattak olyan ügyekben, amelyek a pápa számára voltak fenntartva (így például az egyháziak ellen elkövetett erőszakos cselekményeket érintően). GÖLLER 1907. 134–136; SALONEN 2016. 259–260.

68.	1 év és 40 nap bűnbocsánatot adhat, bármikor, ha Isten ígését hirdeti	ASV Reg. Vat. fol. 26v, ep. 151.	AOkt. XXXII 420. (869. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
69.	1 év és 40 nap bűnbocsánatot adhat azoknak, akik az általa celebrált miséken részt vesznek	ASV Reg. Vat. fol. 21v, ep. 112.	AOkt. XXXII 410. (829. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
70.	Az olyan esetekben, amelyek a pápai udvar apostoli gyóntatóinak (<i>penitentiarii minores</i>) hatáskörébe tartoznak, felmentést adhat, vagy erre penitenciáriusát felhatalmazhatja	ASV Reg. Vat. 187, fol. 22r, ep. 114.	AOkt. XXXII 410. (831. sz.) LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
71.	Legációja területén azok számára, akik nem tudják teljesíteni, amire felküdtek, más kegyes feladatokat adhat	ASV Reg. Vat. 187, fol. 27r, ep. 155.	AOkt. XXXII 420. (872. sz.), LCPC CL VI. 249. (1872. sz.)
72.	Engedélyt kap a jubileumi évben Róma meglátogatására, és ezt követően visszatérhet legációjának területére	ASV Reg. Vat. 187, fol. 25v, ep. 43, ⁷⁵ valamint ASV Reg. Vat. 142, fol. 119r, ep. 621 // Reg. Vat. 244 L fol. 60r, ep. 164a ⁷⁶	AOkt. XXXII 417-418. (860-861. sz.), LCPC CL VI FR II. 502. (4014. sz.)
73.	Engedélyt kap misék celebrálására a római bazilikák legfőbb oltárainál a jubileumi év során	ASV Reg. Vat. 187, fol. 25v, ep. 142, ⁷⁷ valamint ASV Reg Vat 142, fol. 119r-v, ep. 622 // Reg. Vat. 244 L, fol. 60r, ep. 164b ⁷⁸	LCPC CL VI FR II. 502. (4015. sz.)
74.	A salzburgi főegyházmegye területén – amelyet a pestis pusztít – Szűz Mária megtisztulásának elkövetkezendő ünnepéig engedélyezheti, hogy a gyóntatók egyszeri, teljes bűnbocsánatot engedélyezzenek a halál pillanatában ⁷⁹	ASV Reg. Vat. 143, fol. 70r.	LCPC CL VI. 284. (2074. sz.)
75.	Anibaldo Caetani di Ceccano és Gui de Boulogne bíborosoknak a pápa engedélyezi, hogy 15 nap jubileumi bűnbocsánatot adjanak olyan személyeknek is, akik nem keresik fel a Szent Péter vagy a Lateráni bazilikát ⁸⁰	ASV Reg. Vat. 192, fol. 5v, ep. 84.	LCPC CL VI. 297. (2142. sz.)

75 1348. 11. 30-i dátummal.

76 1348. 12. 24-i dátummal.

77 1348. 11. 30-i dátummal.

78 1348. 12. 24-i dátummal.

79 1349. 09. 24-i dátummal

80 1350. 02. 20-i dátummal. Az egyházfő ezzel a rendelkezéssel a jubileumi év során Rómába özönlő zarándokok ellátásához szükséges élelmiszer és szálláshelyek hiányát igyekezett enyhíteni.

2. sz. táblázat: Gui de Bolougne magyarországi legációjával kapcsolatban keletkezett források⁸¹

#	Dátum	Kiadó	Kiadás helye	Tartalom	Eredeti	Kiadás
1.	1349. 06. 12.	Gui de Boulogne	Pozsony	Megbízta a somogyi Szent Egyed monostor apátját és a győri prépostot, hogy a pannonhalmi apátságnak járó Somogy megyei bortizedek megfizetését kényszerítsék ki. Ha valaki törvényes okokra hivatkozva tagadná meg a fizetést, idézzék a színe elé Pozsonyba, az idézéstől számított 9. napra	MNL-OL DF 207199	AOklt. XXXIII 221. (430. sz.)
2.	1349. 06. 20.	Gui de Boulogne	Bécs	Felszólítja a salzburgi érseket, hogy a dokumentum kézhez vétele után 60 napon belül a legátusnak járó 6000 aranyforint <i>procuratiót</i> ő és <i>suffraganeusai</i> fizessék meg: 1400-1400 aranyforintot fizessen az érsek és a passauai püspök, a többi 3200 forintot az alárendelt egyházak.	Bayerische Hauptstaatsarchiv, Urkunden der Kloster Raitenhaslach Nr. 472 ⁸²	-
3.	1349. 06. 27.	Gui de Boulogne	Bécs	Felszólítja a győri prépostot, hogy (akár egyházi fenyítéssel is) kényszerítse ki, hogy tizedperekben világi bíróságok elé ne idézzék meg a pannonhalmi apátot	MNL-OL DF 207169 ⁸³	AOklt. XXXIII 242. (476. sz.)

81 A táblázat első változatát ld. MALÉTH 2015. 35–38. Ehhez képest a kisebb korrekciókkal, változtatásokkal közlöm. Azokat a dokumentumokat, amelyeket Gui de Boulogne nem a Magyar Királyság területén adott ki, két okból foglaltam bele a táblázatba: egyrészt mert a korábbi szakirodalom nem tárgyalta őket, másrészt pedig azért, mert ezek a források a legátus meghatalmazottjának, Ildebrandino Conti magyarországi tartózkodásával párhuzamosan keletkeztek.

82 http://monasterium.net/mom/DE-BayHStA/KURaitenhaslach/1349_06_20/charter. Letöltés ideje: 2019. 03. 07.

83 http://monasterium.net/mom/HU-PBFL/PannHOSB/1340_VI_27/charter?q=guido%20legatus (tévesen 1340. évi dátummal) Letöltés ideje: 2019. 03. 07.

4.	1349. 06. 30.	Gui de Boulogne	Bécs	Megbízza a passai püspököt, hogy végezze el az allandi plébániatemplom teljes jogú <i>incorporatióját</i> a heiligenkreuzi apátság részére, ha igaznak bizonyulnak a kérelemben előadott körülmények	Stiftsarchiv Heiligenkreuz ⁸⁴	<i>Weis</i> 210–211. (1350. évi dátummal)
5.	1349. 07. 18.	Gui de Boulogne	Klosterneuburg	A pozsonyiés a nagyszombati klariszszákat Erzsébet anyakirályné kérésére felmenti a <i>procuratio</i> fizetése alól	MNL-OL DL 4061	AOklt XXXIII 274. (548. sz.)
6.	1349. 07. 22.	Székesfehérvári káptalan	Székesfehérvár	A székesfehérvári káptalan Gui de Boulogne pápai legátus parancsára átírta a Szent István legenda pannonhalmi monostor kiváltásait érintő részét	MNL-OL DF 207051 ⁸⁵	AOklt XXXIII 278. (555. sz.)
7.	1349. 07. 28.	Gui de Boulogne	Klosterneuburg	Megerősíti Albert passai püspök rendelkezését, mely szerint a waldkircheni plébániatemplom <i>rectora</i> évi 14 dénárt tartozik fizetni a passai egyházmegyébe tartozó, Ágoston-rendi Szt. Florián kolostornak	Stiftsarchiv St. Florian ⁸⁶	<i>Urkundenbuch</i> VII. 119–120.
8.	1349. 07. 28.	Gui de Boulogne	Klosterneuburg	Megerősíti a passai püspök rendelkezését a riedi plébániatemplom <i>incorporatiójáról</i> az Ágoston-rendi Szent Florián kolostor részére	Stiftsarchiv St. Florian	<i>Urkundenbuch</i> VII. 193–194 (hibásan 1350-es dátummal)

84 http://monasterium.net/mom/AT-StiAH/HeiligenkreuzOCist/1350_VI_30/charter (Weis alapján 1350. évi dátummal) Letöltés ideje: 2019. 03. 07.

85 Említi: PRT II. 56. és 95. Uo. 394–395. (125. sz.) az oklevél teljes szövegű kiadása.

86 http://monasterium.net/mom/AT-StiASF/StFlorianCanReg/1349_VII_28/charter Letöltés ideje: 2019. 03. 07.

9.	1349. 08. 01.	Gui de Boulogne	Klosterneuburg	Megbízza a passai püspököt, hogy védje a domonkosokat és a minoritákat Johannes Polliacus (Jean de Pouilly) tévtanaitól, különösen a gyónás gyakorlatát illetően, s ismerteti vele XXII. János 1321. július 24-i erre vonatkozó bulláját	Minoriterkonvent Wien ⁸⁷	-
10.	1349. 08. 04.	Gui de Boulogne	Klosterneuburg	Megerősíti Albert passai püspök adományát, amelyben a passai káptalanak adta a zwentendorfi Szent István egyházat	Domkaptiel Passau ⁸⁸	-
11.	1349. 08. 18.	Gui de Boulogne	Klosterneuburg	Megbízza Zwettl apátját, hogy vizsgálja felül az altenburgi apátság Röhrnbach és Strögen <i>incorporatió</i> jára vonatkozó kérelmében előadott körülmények igazságtartalmát	Stiftsarchiv Altenburg ⁸⁹	<i>Burger</i> 227–228.
12.	1349. 08. 25.	Gui de Boulogne	Znojmo	Megbízza a melki apátot, hogy vizsgálja ki Henrik prépost és a passai egyházmegyéhez tartozó, Szent-Ágoston rendi waldhauseni konvent St. Georgen am Walde plébániatemplomának teljes jogú <i>incorporatió</i> jára vonatkozó kérelmét.	OÖLA Linz, Bestand Windhaag ⁹⁰	<i>Urkundenbuch</i> VII. 126.

87 <http://monasterium.net/mom/AT-AWMK/WienOFMConv/54/charter>. Letöltés ideje: 2019. 03. 07.

88 <http://monasterium.net/mom/DE-BayHStA/PassauDomkapitel/417/charter>. Letöltés ideje: 2019. 03. 07.

89 http://monasterium.net/mom/AT-StiAA/Urkunden/1349_VIII_18/charter. Letöltés ideje: 2019. 03. 07.

90 http://monasterium.net/mom/WaldCanReg/1349_VIII_25/charter. Letöltés ideje: 2019. 03. 07.

13.	1349. 08. 28.	Gui de Boulogne	Znojmo	Felszólítja a melki apátot, hogy vizsgálja ki a Benedek-rendi gleinki apátság haidershofeni Szt. Szeverin plébánia-templom teljes jogú <i>incorporatió</i> jára vonatkozó kérelmében előadottakat.	OÖLA Linz, Bestand Gleink ⁹¹	<i>Urkundenbuch</i> VII. 127.
14.	1349. 08. 31.	Otto, Zwettl ciszterci kolostor apátja		Beszámol a legátusnak a vizsgálat eredményéről ⁹²	Stiftsarchiv Altenburg ⁹³	<i>Burger</i> 228–229.
15.	1349. 09. 02.	Gui de Boulogne	Znojmo	Engedélyezi a strögeni plébánia-templom teljes jogú <i>incorporatió</i> ját az altenburgi Szent Lambert bencés apátság számára ⁹⁴	?	<i>Burger</i> 229–230.
16.	1349. 09. 03.	Ludovicus melki apát	Melk	Beszámol a legátusnak a gleinki bencés apátság szerény bevételeiről	OÖLA Linz, Bestand Gleink ⁹⁵	<i>Urkundenbuch</i> VII. 128.
17	1349.09. 04.	Gui de Boulogne	Znojmo	Engedélyezi St. Georgen am Walde plébánia-templom teljes jogú <i>incorporatió</i> ját a waldhauseni konvent számára	-	<i>Urkundenbuch</i> VII. 129–130.
18.	1349. 09. 06.	Gui de Boulogne	Znojmo	Engedélyezi a haidershofeni plébánia-templom teljes jogú <i>incorporatió</i> ját a gleinki apátság számára	OÖLA Linz, Bestand Gleink ⁹⁶	<i>Urkundenbuch</i> VII. 130–131.

91 http://monasterium.net/mom/AT-00eLA/GleinkOSB/1349_VIII_28/charter. Letöltés ideje: 2019. 03. 07.

92 Az oklevél végén Gui de Boulogne szeptember 1-én Znojmban kelt megjegyzésével.

93 http://monasterium.net/mom/AT-StiAA/Urkunden/1347_IX_02/charter (tévesen 1347 dátummal). Letöltés ideje: 2019. 03. 07.

94 1350-ben II. Albert osztrák herceg német nyelvű oklevelében megerősíti az adományt. http://monasterium.net/mom/AT-StiAA/Urkunden/1350_III_01/charter. Letöltés ideje: 2019. 03. 07.

95 http://monasterium.net/mom/AT-00eLA/GleinkOSB/1349_IX_03/charter. Letöltés ideje: 2019. 03. 07.

96 http://monasterium.net/mom/AT-00eLA/GleinkOSB/1349_IX_06/charter. Letöltés ideje: 2019. 03. 07.

19.	1349. 09. 06.	Ildebrandino Conti	Buda	Tanúsítja, hogy János <i>magister</i> , Petrus Begonis ⁹⁷ – Guillaume de la Jugie ⁹⁸ magyarországi jövedelmeinek <i>procurator</i> megbízásából átadta az esztergomi érseknek azokat a pápai leveleket, amelyek <i>Nigropontis</i> föld után kétévente járó tized fizetését rendelik el	MNL- OL DF 248989	AOklt. XXXIII 331. (672. sz.)
20.	1349. 09. 27.	Ildebrandino Conti	Esztergom	Átírja VI. Kelemen magyar egyháziaknak címzett bulláját Gui bíboros legátusi megbízásáról, valamint Gui de Boulogne oklevelét, amelyben őt <i>nuntius</i> ként delegálta	MNL-OL DF 248988	AOklt. XXXIII 356–357. (728. sz.)
21.	1349. 09. 28.	Ildebrandino Conti	Esztergom	Saját, Miklós testvér és Lajos laoni kanonok számára 132 aranyft. megfizetésére utasítja az esztergomi érseket, valamint a veszprémi és a győri püspököket	MNL-OL DF 248986	AOklt. XXXIII. 357–358. (731. sz.)
22.	1349. 09. 28.	Ildebrandino Conti	Esztergom	Átvételi elismervény 132 aranyft.-ról, amelyet Csanád esztergomi érsek fizetett a legátus képviselőinek	MNL-OL DF 248987	AOklt. XXXIII 358. (732. sz.)
23.	1349. 09. 28.	Ildebrandino Conti	Esztergom	A püspök és Lajos laoni kanonok által kiállított átvételi elismervény 414 aranyft.-ról, amelyet Csanád esztergomi érsek fizetett a legátus képviselőinek	MNL-OL DL 4079	AOklt. XXXIII 357. (730. sz.)

97 Petrus Begonis Limoges egyházmegyei klerikus, Domonkos fia János egri olvasókanonok mellett Guillaume de la Jugie bíboros *procurator*: 1343. 06. 11.: ASV Reg. Vat. 137, fol. 26v–27r, ep. 73–76; AOklt. XXVII 256. (395–396. sz.); *licentiat*us in *legibus*, aki András herceg ügyében is eljár: 1345. 09. 08.: ASV Reg. Vat. 139, fol. 114v, ep. 446–447; AOklt. XXIX 361. (633. sz.); *bacallarius in legibus*, pápai káplán, de la Jugie bíboros *familiaris commensalis*, magyarországi és lengyelországi *procurator* wrocławai kanonokságot kér és kap: 1345. 10. 20.: ASV Reg. Av. 10, fol. 72r, ASV Reg. Vat. 169, fol. 230r; AOklt. XXIX 413–. (750–751. sz.), a wrocławai egyház kancellárja, pápai káplán, *bacallarius in legibus*, a Szentszék Magyarországra küldött *nuntiusa*: 1351. 08. 05.: ASV Reg. Vat. 145, fol. 35r–36r, ASV Reg. Vat. 145, fol. 44r, ugyanígy 1351. 08. 07.: ASV Reg. Vat. 145, fol. 49 r–v.

98 1342 és 1368 között S. Maria in Cosmedin diakónus-bíborosa, 1368 és 1374 között S. Caecilia presbiter-bíborosa. HC I. 40. és 51.

24.	1349. 10. 10.	Gui de Boulogne	Friesach	A szepesi karthauzi kolostor számára engedélyezi az Esztergom egyházmegyei ófalui (<i>Antiqua villa</i>) plébániaegyház teljes jogú <i>incorporatió</i> ját	MNL-OL DF 266968	AOkt. XXXIII 369. (759. sz.)
25.	1350. 03. 25.	Gui de Boulogne	Róma	Felszólítja a zágrábi püspököt, a zágrábi és zágrábi egyházmegyei apátokat, perjeleket, prépostokat, espereseket, dékánokat stb., hogy hozzák nyilvánosságra azt a kiközösítő ítéletet, amelyet a Szentszék által delegált bírók (a zágrábi ciszterci apát, a zágrábi Szent Miklós konvent perjele és a gorikai esperes) hoztak több Zágráb egyházmegyei pap, valamint a német lovagrend Szűz Mária házának <i>commendatora</i> és testvérei ellen	MNL-OL DF 291740 ⁹⁹	AOkt. XXXIV 161–162. és 303. (243. és 540. sz.)
26.	1350. 03. 25.	Gui de Boulogne	Róma	Felszólítja a zágrábi püspököt, a zágrábi és zágrábi egyházmegyei apátokat, perjeleket, prépostokat, espereseket, dékánokat stb., hogy hozzák nyilvánosságra azt a kiközösítő ítéletet, amelyet a johannita lovagrend Zágráb egyházmegyei házai ellen hozott, mivel azok a zágrábi káptalannal tizedek ügyében folytatott perben a felszólítás ellenére nem jelentek meg előtte	MNL-OL DF 256203, MNL-OL DF 291740 ¹⁰⁰	AOkt. XXXIV 162. és 302–303. (244. és 539. sz.)

99 1350. 07. 18-i átirat.

100 1350. 07. 18-i átiratban.

RÖVIDÍTÉSEK

AHC	<i>Annuario Historiae Conciliorum. Internationale Zeitschrift für Konziliengeschichtsforschung.</i> Rom, 1969–
AHP	<i>Archivum Historiae Pontificae.</i> Roma, 1963–
ALKG MA	<i>Archiv für Litteratur_und Kirchengeschichte im Mittelalter.</i> I–III. Berlin, 1885–1887.
ASV AA Arm. C.	Archivio Segreto Vaticano, Archivum Arcis, Armadio C
ASV AA Arm. I–XVIII.	Archivio Segreto Vaticano, Archivum Arcis, Armadio I–XVIII
ASV Cam Ap. Collect.	Archivio Segreto Vaticano Camera Apostolica Collectoriae
ASV Cam. Ap. Int. et ex.	Archivio Segreto Vaticano Camera Apostolica Introitus et Exitus
ASV Instr. Misc.	Archivio Segreto Vaticano Instrumenta Miscellanae
ASV Reg. Av.	Archivio Segreto Vaticano Registra Avenionensia
ASV Reg. Lat.	Archivio Segreto Vaticano Registra Lateranensia
ASV Reg. Vat.	Archivio Segreto Vaticano Registra Vaticana
BAV	Bibliotheca Vaticana Apostolica
BIHB	<i>Bulletin de l'Institut Historique Belge de Rome</i>
BNF m.s. lat.	Bibliothèque Nationale de France, Département des Manuscrits, manuscrits latin
BNF m.s. nal.	Bibliothèque Nationale de France, Département des Manuscrits, nouvelles acquisitions latines
BS	<i>Bibliotheca sanctorum.</i> Roma, 1961–
DA	<i>Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters,</i> Köln – Weimar – Wien, 1820–
DF	Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Mohács előtti gyűjtemény, Diplomatikai Fényképgyűjtemény
DL	Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Mohács előtti gyűjtemény, Diplomatikai Levéltár
HLFr	<i>Histoire littéraire de la France.</i> Paris, 1865–
MEFR MA	<i>Mélanges de l'École Française de Rome, Moyen Age.</i> Rome. 1881–
MGH Const	<i>Monumenta Germaniae historica, Constitutiones et acta publica imperatorum et regum</i> I–XI. Hannover – Weimar, 1893–1992. (MGH Legum sectio IV.)
MGH Ldl	<i>Monumenta Germaniae historica, Libelli de lite imperatorum et pontificum saeculis XI et XII conscripti.</i> Hannover, 1891–1897.
MGH SS	<i>Monumenta Germaniae historica, Scriptores.</i> Hannover, 1826–
MGH SS rer. Germ.	<i>Monumenta Germaniae historica, Scriptores rerum Germanicarum in usum scholarum separatim editi.</i> Hannover, 1871–
MIÖG	<i>Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung.</i> Wien

QFIAB	<i>Quellen und Forschungen aus italienischen Archiven und Bibliotheken</i> , Rom, 1920–
RQ	Römische Quartalschrift für christliche Altertumskunde und Kirchengeschichte, Freiburg im Breisgau, 1887–
RSCI	<i>Rivista di storia della Chiesa in Italia</i> , Roma, 1947–
UPLA	<i>Ut per litteras apostolicas. Les lettres des papes</i> (adatbázis): http://www.brepolis.net
ZSRg KA	<i>Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte Kanonistische Abteilung</i> . Weimar. 1911–

FORRÁSOK

- AASS *Acta sanctorum*. I–LXVIII. Antwerpen – Bruxelles, 1643–1940.
- ACH *Annales cisterciensium in Heinrichow*. Hrsg. PERTZ, Georg H. Hannoverae, 1866. (MGH SS XIX.) 543–546.
- ACSG *Antiquissimae constitutiones synodales provinciae Gnezniensis*. Ed.: HUBE, Romualdus. Petropoli, 1856.
- AGM *Annales Grissowienses maiores*. Hrsg. PERTZ, Georg H. Hannoverae, 1866. (MGH SS XIX.) 541–542.
- ÁHL Árpád-kori oklevelek a Heves megyei levéltárban. *Diplomata Aetatis Arpadiana in archivo comitatus Hevesiensis conservata*. Ed. KONDORNÉ LÁTÓCZKI Erzsébet. Eger, 1997.
- AO *Anjoukori okmánytár. Codex diplomaticus Hungaricus Andegavensis*. I–VII. Ed. NAGY Imre – TASNÁDI NAGY Gyula. Budapest, 1878–1920.
- AOKLT *Anjou-kor okleváltár. Documenta res Hungaricas tempore regum Andegavensium illustrantia*. Ed. KRISTÓ, Gyula et alii. Budapest – Szeged, 1990–
- AP *Annales Polonorum*. Hrsg. PERTZ, Georg H. Hannoverae, 1866. (MGH SS XIX.) 609–663.
- AS *Annales Sandivogii a. 65–1360*. Hrsg. PERTZ, Georg H. Hannoverae, 1866. (MGH SS XXIX.) 424–430.
- ASC ANNALISTA SAXO: *Chronica*. Ed. WAITZ, Georg. Hannover, 1844. (MGH SS VI.) 542–777.
- ÁÚO *Codex diplomaticus Arpadianus continatus – Árpád-kori új okmánytár*. I–XII. Ed. WENZEL Gusztáv. Pest – Budapest, 1860–1873.
- BÓNIS 1997a BÓNIS György: *Szentszéki regeszták. Iratok egyházi bíraskodás történetéhez a középkori Magyarországon*. Szerk. BALOGH Elemér. Szeged, 1997.
- BOSSÁNYI *Regesta supplicationum. A pápai kérvénykönyvek magyar vonatkozású okmányai: avignoni korszak*. I–II. Szerk. BOSSÁNYI Árpád. Budapest, 1916–1918.
- BP II *Bullarium Poloniae. II: 1342–1378*. Ed. SULKOWSKA-KURÁŠ, Irena – KURÁŠ, Stanisław. Romae, 1985.
- BURGER *Urkunden der Benedictiner-abtei zum heiligen Lambert in Altenburg, Nieder-Österreich K. O. M. B. vom Jahre 1144 bis 1522*. Ed. BURGER, Honorius. Wien, 1865.
- CAMERALIA *Cameralia Documenta Pontificia de Regnis Sacrae Coronae Hungariae (1297–1536)*. Szerk. †LUKCSICS, József – TUSOR, Péter – FEDELES, Tamás. Budapest – Róma, 2014. (Collectanea Vaticana Hungariae vol. 9–10.)
- CDMP I. *Codex diplomaticus majoris Poloniae documenta, et jam typis descripta, et adhuc inedita complectens, annum 1400 attentia*. 984–1287. Poznań, 1877.

- CDP *Codex diplomaticus Poloniae quo continentur privilegia regum Poloniae magnorum ducum Litvaniae bullae pontificum nec non jura a privatis data illustrandis domesticis rebus gestis inservitura adhuc nusquam typis exarata, ab antiquissimis inde temporibus usque ad annum 1506.* Varsaviae, 1847–1887.
- CDPM *Codex diplomaticus Poloniae Minoris.* I–IV. Ed. PIEKOSIŃSKI, F. Kraków, 1876–1905.
- CDS *Codex Diplomaticus Silesiae.* I–XXXVI. Breslau, 1857–1933.
- DCOLL *Decretalium collectiones. Decretales Gregorii P. IX., Liber Sextus Decretalium, Bonifacii P. VIII., Clementis P. V. Constitutiones, Extravagantes Tum Viginti Joannis P. XXII. Tum Communes.* Ed. TAUCHNITZ, Bernhard. Leipzig, 1881. Red. Ed. FRIEDBERG, Emil. Reprint, Graz 1959. (Corpus Iuris Canonici, 2.)
- DHA *Diplomata Hungariae antiquissima. Accedunt epistolae et acta ad historiam Hungariae pertinentia.* Volumen I. Ab anno 1000 usque ad annum 1131. Ed. GYÖRFFY, Georgius – BORSA, Johannes Bapt. – HERVAY, Franciscus L. – KUMOROVITZ, Bernardus L. – MORAVCSIK, Julius. Budapestini, 1992.
- DHGE *Dictionnaire d'histoire et de géographie ecclésiastique.* I–XXXI., fasc. 184. Éd. BAUDRILLART, Alfred [et alii]. Paris, 1912–2013.
- ENDLICHER *Rerum Hungaricarum monumenta Arpadiana.* Ed. ENDLICHER, Stephanus Ladislaus. Sangallen, 1849.
- EO *Erdélyi okmánytár. Oklevelek, levelek és más írásos emlékek Erdély történetéhez. I–III. (1023–1359).* Szerk. JAKÓ Zsigmond – HEGYI Géza – W. KOVÁCS András. Budapest, 1997–2008. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 26., 40., 47.)
- FEJÉR *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis.* I–XI. Ed. FEJÉR, Georgius. Budaë, 1828–1844.
- GOMBOS *Catalogus fontium historiae Hungariae aevo ducum et regum ex stirpe Arpad descendendum ab anno Christi DCCC usque ad annum MCCXI.* I–IV. Ed. GOMBOS, Franciscus Albinus. Budapest, 1937–1943.
- HQ *Hazai Okmánytár. Codex Diplomaticus Patrius.* I–VIII. Ed. IPOLYI Arnold – NAGY Imre – PAÚR Iván – RÁTH Károly – Véghely Dezső. Győr – Budapest, 1865–1891.
- HOKlt *Hazai oklevéltár. 1234–1536: néhai gr. Dessewffy Lajos hazafias áldozatával.* Ed. NAGY Imre – DEÁK Farkas – NAGY Gyula. Pápa, 2006.
- IP *Italia Pontificia congegit KEHR, Paul Friedrich.* 1. Roma. Berlin, 1906. 2. Latium. Berlin, 1907. 3. Etruria. Berlin 1908. 4. Umbria, Picenum, Marsia. Berlin, 1909. 5. Aemilia sive Provincia Ravennas. Berlin, 1911. 6. Liguria sive Provincia Mediolanensis. 1, Lombardia. Berlin, 1913. 2, Pademontium, Liguria maritima. Berlin, 1914. 7. Venetiae et Histriae. 1, Provincia Aquileiensis. Berlin, 1923, 2, Respublica Venetiarum, Provincia Gradiensis, Histria. Berlin, 1925. 8. Regnum Normannorum, Campania. Berlin, 1935. 9. Samnium, Apulia, Lucania. Ed. HOLTZMANN, Walter, Berlin, 1962. 10. Calabria, Insulae. Ed. GIRGENSOHN, Dietrich, Zürich, 1975.

- JL *Regesta pontificum Romanorum ab condita ecclesia ad annum post Christum natum MCXCVIII.* Ed. JAFFÉ, Philippus – WATTENBACH, Georgius – LOEWENFELD, Samuelis – KALTENBRUNNER, Franciscus – EWALD, Paulus. I–II. Lipsiae, 1885–1888.
- JAKOBSON 1836 JAKOBSON: Beitrag zur Geschichte der preussischen Klöster *Neues allgemeines Archiv für die Geschichtskunde des preussischen Staate II/3.* Hrsg. LEDEBUR, Leopold von. Berlin – Posen – Bromberg, 1836. 191–259.
- KLANICZAY – BELLUS – SZABÓ 1999 Árpádházi Szent Margit legrégebb legendája és szentté avatási pere. Szerk. KLANICZAY Gábor. Ford. BELLUS Ibolya – SZABÓ Zsuzsanna. Budapest, 1999.
- KLE *Kun László emlékezete.* A bevezetőt írta, a forrásszövegeket válogatta, és a jegyzeteket összeállította KRISTÓ Gyula. Szeged, 1994.
- LC *Liber Censuum de l'Église Romaine.* I–III. Ed. FABRE, Paul – DUCHESNE, Louis – FABRE, Paul, jr. – MOLLAT, Guillaume. Paris, 1889–1952.
- LCPC CL VI *Clément VI (1342–1352). Lettres closes, patentes et curiales intéressant les pays autres que la France.* I–II. Ed. DÉPREZ, Eugène – MOLLAT, Guillaume. Paris, 1960–1961.
- LCPC CL VI FR *Clément VI (1342–1352). Lettres closes, patentes et curiales se rapportant à la France publiées ou analysées d'après les registres du Vatican.* I–III. Ed. DÉPREZ, Eugène – GLÉNISSON, Janine – MOLLAT, Guillaume. Paris, 1901–1959.
- LMA *Lexikon des Mittelalters.* I–IX. München – Zürich, 1980–1998.
- LP *Liber pontificalis.* I–II. Ed. DUCHESNE, Louis. Paris, 1886–1892.
- LThK *Lexikon für Theologie und Kirche.* Ed. HÖFER, Josef – RAHNER, Karl. Freiburg in Breisgau, 1957–1967.
- LThK (NE) *Lexikon für Theologie und Kirche.* I – XI. Ed. KASPER, Walter – BAUMGARTNER, Konrad – BÜRKLE, Horst – GANZER, Klaus – KERTELGE, Karl – KORFF, Wilhelm – WALTER, Peter. Freiburg – Basel – Rom – Wien, 1993–2001.
- MÁLYUSZ – BORSA *A Szent-Iványi család levéltára 1230–1525.* Szerk. MÁLYUSZ Elemér – BORSA Iván. Budapest, 1988. (Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 14.)
- MDA *Magyar diplomaciai emlékek az Anjou-korból.* I–III. Szerk. WENZEL Gusztáv. Budapest, 1874–1876.
- MES *Monumenta ecclesiae Strigoniensis.* I–III. Ed. KNAUZ, Ferdinandus. Strigonii, 1874–1924. IV. Eds. DRESKA, Gabriel – Érszegi, Geysa – HEGEDŰS, Andreas – NEUMANN, Tiburcius – SZOVÁK, Cornelius – TRINGLI, Stephanus. Strigonii – Budapestini, 1999.
- MON PL *Vetera monumenta Poloniae et Lithuaniae gentiumque finitimarum historiam illustrantia, maximam partem nondum edita, ex tabulariis vaticanis deprompta, collecta, ac serie chronologica dioposita.* I–IV. Ed. THEINER, Augustinus. Romae, 1860–1864.

- MON VAT I/1. *Monumenta Vaticana historiam regni Hungariae illustrantia: Rationes collectorum pontificorum in Hungaria* (Vatikáni magyar okirattár, I. sorozat, 1. kötet: a pápai tizedszedők számadásai, 1281–1375). Budapest, 2000.
- MON VAT I/2. *Monumenta Vaticana historiam regni Hungariae illustrantia: Acta legationis cardinalis Gentilis*. (Vatikáni magyar okirattár, I. sorozat 2. kötet: Gentilis bíbornok magyarországi követségének okiratai, 1307–1311). Budapest, 2000.
- MREV *Monumenta Romana Episcopatus Vesprimiensis – A veszprémi püspökség római oklevéltára*. I–IV. Ed. FRAKNÓI, Vilmos – LUKSICS, József. Budapest, 1896–1907.
- OÖR *Ottokars Österreichische Reimchronik*. Ed. SEEMÜLLER, Joseph. Hannoverae, 1890. (Monumenta Germaniae historica. Scriptorum qui vernacula lingua usi sunt V/1.) 322–329.
- PL *Patrologia cursus completus. Series Latina*. I–CCXXI. Ed. MIGNE, Jean-Paul. Parisii, 1841–1864.
- POTTHAST *Regesta pontificum romanorum inde ab anno post Christum natum MCXCVIII ad annum MCCCIV*. I–II. Ed. POTTHAST, August. Graz, 1957.
- RA *Regesta regum stirpis Arpadianae critico-diplomatica – Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke*. I–II/4. Ed. SZENTPÉTERY Imre – BORSA Iván. Budapest, 1923–1987.
- RB VIII *Les registres de Boniface VIII*. I–IV. Ed. DIGARD, Georges et alii. Paris, 1884–1935.
- RB XI *Le registre de Benoît XI*. Ed. GRANDJEAN, Charles. Paris, 1905.
- RC V *Regestum Clementis papae V ex Vaticanis archetypis Sanctissimi domini nostris Leonis XIII pontificis maximi iussu et munificentia nunc primum editum cura et studio Monachorum Ordinis S. Benedicti*. I–X. Romae, 1884–1892.
- RD *Az Árpád-házi hercegek, hercegnők és a királynék okleveleinek kritikai jegyzéke. Regesta ducum, ducissarum stirpis Arpadianae necnon reginarum Hungariae critico-diplomatica*. SZENTPÉTERY Imre kéziratának felhasználásával szerkesztette ZSOLDOS, Attila. Budapest, 2008.
- RG IX *Les registres de Grégoire IX*. I–IV. Ed. AUVRAY, Lucien. Paris, 1890–1955.
- RG VII *Das Register Gregors VII. Gregorii VII Registrum*. I–II. Hrsg. CASPAR, Erich. Hannoverae, 1920–1923. (MGH Epistolae selectae 1–2.)
- RGJ *Les Registres de Grégoire X, 1272–1276, et de Jean XXI, 1276–1277*. Ed. GUIRAUD, Jean – CADIER, Léon. Paris, 1892–1960.
- RI III *Die Register Innocenz' III*. I–XII. Ed. HAGENEDER, Othmar et alii. Graz–Köln, 1964–2012.
- RI IV *Les registres d'Innocent IV*. I–IV. Ed. BERGER, Élie. Paris, 1881–1919.
- RI III *Les Registres de Nicolas III (1277–1280). Recueil des bulles de ce pape*. I–II. Ed. GAY, Jules. Paris, 1898–1932.

- SMIČIKLAS *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae – Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije.* I–XVIII. Ed. SMIČIKLAS, Tadija et alii. Zagreb, 1904–1990.
- SRH *Scriptores rerum Hungaricarum tempore ducum regumque stirpis Arpadianae gestarum.* I–II. Ed. SZENTPÉTERY, Emericus. Budapestini, 1937–1938.
- THEINER *Vetera monumenta historica Hungariam sacram illustrantia.* I–II. Ed. THEINER, Augustinus. Romae, 1859–1860.
- THOMAE SPALATENSIS *THOMAE SPALATENSIS Historia Salonitanorum atque Spalatinorum pontificum.* Ed. PERIĆ, Olga – KARBIĆ, Damir – MATIJEVIĆ SOKOL, Mirjana – SWEENEY, James Ross. Budapest – New York, 2006. (Central European Medieval Texts 4.)
- TKALČIĆ TKALČIĆ, Ivan Kristelj: *Monumenta Historica Episcopatus Zagrabiensis.* I–II. Zagreb, 1872–1874.
- UGDS *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenburgen.* I–VII. Ed. ZIMMERMANN, Franz – WERNER, Carl – GÜNDISCH, Gustav. Hermannstadt – Bukarest, 1892–1981.
- ULE *Urkundenbuch des Landes ob der Enns, VII: 1347–1360.* Ed.: TRINKS, Erich. Hannover–Wien, 1876.
- WEIS *Urkunden des Cistercienserstiftes Heiligenkreuz im Wiener Wald.* II. Ed.: WEIS, Johann Nepomuk. Wien, 1859.

SZAKIRODALOM

- ALBERZONI – MONTAUBIN 2014 *Legati, delegati e l'impresa d'Oltremare (secoli XII–XIII) / Papal Legates, Delegates and the Crusades (12th–13th Century)*. Atti del Convegno internazionale di studi Milano, Università Cattolica del Sacro Cuore, 9–11 marzo 2011. Ed. ALBERZONI, Maria Pia – MONTAUBIN, Pascal. Turnhout, 2014. (Ecclesia militans 3.)
- ALBERZONI – ZEY 2012 *Legati e delegati papali. Profili, ambiti d'azione e tipologie di intervento nei secoli XII–XIII*. Ed. ALBERZONI, Maria Pia – ZEY Claudia. Milano, 2012.
- ALMÁSI 1989 ALMÁSI Tibor: Pecorari Jakab diplomáciai pályája. In: *Tanulmányok Karácsonyi Béla hetvenedik születésnapjára*. Szerk. KULCSÁR Péter – MADER Béla – MONOK István. Szeged, 1989. 59–69.
- ALMÁSI 1993 ALMÁSI Tibor: Egy ciszterci bíboros a pápai világhatalom szolgálatában. Pecorari Jakab magyarországi legációja. *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok* 15. (1993/1–2.), 129–141.
- ALMÁSI 1994 ALMÁSI Tibor: Budai zsinat. In: *Korai magyar történeti lexikon (9–14. század)*. Főszerk. KRISTÓ Gyula, szerk. ENGEL Pál – MAKK Ferenc. Budapest, 1994. 131–132.
- ALMÁSI 2000 Almási Tibor: *A tizenharmadik század története*. Budapest, 2000.
- ANDRIEU 1946 ANDRIEU, Michel: L'origine du titre de Cardinal. In: *Miscellanea Giovanni Mercati. V. Storia ecclesiastica – diritto*. Ed. MOHLBERT, Leo Cunibert. Città del Vaticano, 1946. 113–144.
- AUBERT 1986a AUBERT, Roger: '62. Grégoire de Crescentio'. In: *DHGE* 21. (1986), col. 1496.
- AUBERT 1986b AUBERT, Roger: '17. Grégoire'. In: *DHGE* 21. (1986), col. 1457–1458.
- AUBERT 1986d AUBERT, Roger: '18. Grégoire'. In: *DHGE* 21. (1986), col. 1458–1459.
- AVIGNON 1990 *Aux origines de l'Etat moderne. Le fonctionnement administratif de la papauté d'Avignon. Actes de la table ronde d'Avignon (23–24 janvier 1988)*. Rome, 1990. (Publications de l'École française de Rome 138.)
- BAAKEN 1997 BAAKEN, Gerhard: 'Konrad von Urach'. In: *LThK (NE)*, VI. 286.
- BALICS 1888–1890 BALICS Lajos: *A római katolikus egyház története Magyarországon*. I–II/1–2. Budapest, 1888–1890.
- BARABÁS 2013a BARABÁS, Gábor: A pápai kiküldött bíraskodás Magyarországon a kezdetektől a 13. század közepéig. *Történelmi Szemle* 55. (2013), 175–199.
- BARABÁS 2014 BARABÁS Gábor: *Das Papsttum und Ungarn in der ersten Hälfte des 13. Jahrhunderts (ca. 1198 – ca. 1241) Päpstliche Einflussnahme – Zusammenwirken – Interessengegensätze*, Wien, 2014. (Publikationen der ungarischen Geschichtsforschung in Wien VI.)

- BARABÁS 2015a BARABÁS Gábor: *A pápaság és Magyarország a 13. század első felében – Pápai hatás – együttműködés – érdekellentét*. Pécs, 2015. (Thesaurus Historiae Ecclesiasticae in Universitate Quinqueecclesiensi 5.)
- BARABÁS 2015b BARABÁS Gábor: A pápai kiküldött bíróság és a szerzetesrendek a veszprémi egyházmegyében. A kezdetektől a 13. század közepéig. In: *Szerzetesrendek a veszprémi egyházmegyében*. Szerk. KARLINSZKY Balázs. Veszprém, 2015. 9–26. (A veszprémi egyházmegye múltjából 26.)
- BARABÁS 2017 BARABÁS Gábor: Eretnekek, kalózok és legátusok. A boszniai eretnokség, a Magyar Királyság és a pápák a 13. század elején. *Világtörténet* 7(39). (2017), 5–32.
- BARABÁS 2018 BARABÁS Gábor: Pápai káplánok a 13. századi Magyarországon. Szentszéki megbízások és helyi karrierok. *Történelmi Szemle* 60. (2018), 97–118.
- BÁRÁNY 2006 BÁRÁNY Attila: Magyarország és a kései kereszties hadjáratok. In: *Magyarország és a kereszties háborúk. Lovagrendek és emlékeik*. Szerk.: LASZLOVSZKY József – MAJOROSSY Judit – ZSENGELLÉR József. Gödöllő, 2006. 139–165.
- BARRACLOUGH 1935 BARRACLOUGH, Geoffrey: *Papal provisions: Aspects of Church History Constitutional, Legal, and Administrative in the Later Middle Ages*. Oxford, 1935.
- BAUMGARTEN 1898 BAUMGARTEN, Paul Maria: *Untersuchungen über die Camera Collegii Cardinalium für die Zeit von 1295 bis 1437*. Leipzig, 1898.
- BEKE 2003 *Esztergomi érsekek 1001–2003*. Szerk. BEKE Margit. Budapest, 2003.
- BENKER 1997 BENKER, Gertrud: *Ludwig der Bayer. Ein Wittelsbacher auf dem Kaiserthron (1282–1347)*. München, 1997.
- BISCARO 1933 BISCARO, G.: Per la biografia di papa Benedetto XI. *Archivio Veneto* 14. (1933), 117–152.
- BEATTIE 2007 BEATTIE, Blake R.: *Angelus pacis. The legation of Cardinal Giovanni Gaetano Orsini, 1326–1334*. Leiden – Boston, 2007.
- BLET 1982 BLET, Pierre: *Histoire de la Représentation Diplomatique du Saint Siège des origines à l’aube du XIXe siècle*. Città del Vaticano, 1982.
- BLUMENTHAL 1982 BLUMENTHAL, Uta-Renata: Cardinal Albinus of Albano and the „Digesta pauperis scholaris Albini”. Ms. Ottob. lat. 3057. *Annuario Historiae Conciliorum. Internationale Zeitschrift für Konziliengeschichtsforschung* 20. (1982), 7–49.
- BONINCONTRO 2006 *Bonifacio VIII. Ideologia e azione politica. Atti del convegno organizzato nell’ambito delle celebrazioni per il VII centenario della morte: Città del Vaticano, Roma, 26–28 aprile 2004*. Ed. BONINCONTRO, Ilaria. Roma, 2006.
- BÓNIS 1971 BÓNIS György: *A jogtudó értelmiség a Mohács előtti Magyarországon*. Budapest, 1971.

- BÓNIS 1972 BÓNIS György: *Középkori jogunk elemei. Római jog, kánonjog, szokásjog*. Budapest, 1972.
- BÓNIS 1997b BÓNIS György: Az egyházi bírászkodás fejlődése a Mohács előtti Magyarországon. In: *BÓNIS 1997a*. 621–658.
- BONNARD 1931 BONNARD, Fourier: '13. Azzon'. In: *DHGE* 5. (1931), col. 1390.
- BORKOWSKA 2003 BORKOWSKA, Urszula: Innocent III and the Countries of the „New Christianity” – Poland and Hungary. In: *Innocenzo III. – Urbs et Orbis. I–II*. A cura di Andrea SOMMERLECHNER Roma, 2003. 1169–1191. (Istituto storico Italiano per il medio evo. Nuovi studi storici 55 Miscellanea della Società Romana di storia patria 44.)
- BRÄUER 2014 BRÄUER, Martin: *Handbuch der Kardinale 1846–2012*. Berlin – Boston, 2014.
- BRUNDAGE 1995 BRUNDAGE, James: *The Medieval Canon Law*. London 1995.
- BRUNDAGE 2008 BRUNDAGE, James: *The Medieval Origins of the Legal Profession: Canonists, Civilians, and Courts*. Chicago – London, 2008.
- BURNS 1979 BURNS, Charles: Vatican Sources and the Honorary Papal Chaplains of the Fourteenth Century. In: *Römische Kurie. Kirchliche Finanzen. Vatikanisches Archiv. Studien zu Ehren von Hermann Hoberg*. I–II. Ed. GATZ, Erwin. Roma, 1979 I. 65–95. (Pontificia Universitas Gregoriana Miscellanea Historiae Pontificae 46.)
- CANIVEZ 1953 CANIVEZ, J.-M.: '38. Conrad d'Urach'. In: *DHGE* 13. (1953), col. 504–507.
- CANTOR 1958 CANTOR, Norman F.: *Church, Kingship, and Lay Investiture in England, 1089–1135*. Princeton, 1958.
- CEILLIER 1863 CEILLIER, Remy: *Histoire générale des auteurs ecclésiastiques*. XIV. Paris, 1863.
- CERCHIARI 1919–1921 CERCHIARI, Emmanuele: *Capellani papae et apostolicae sedis auditores causarum sacri palatii apostolici seu sacra Romana Rota ab origine ad diem usque 20 septembris 1870. Relatio historica-iuridica*. I–IV. Romae, 1919–1921.
- CHARDAVOINE 1928 CHARDAVOINE, Eutrope: *Essais de liste générale des Cardinaux. Les cardinaux du XIIe siècle. Annuaire pontifical catholique* 31. (1928), 111–159.
- CIACONIUS 1677 CIACONIUS, Alphonsus: *Vitae et res gestae S Pontificum et S.R.E. cardinalium*. I–II. Ed. OLDOINO, Augustinus. Roma, 1677.
- CIAPPARONI 1979 CIAPPARONI, Fabrizio: Cattaneo, Altigrado. In: *Dizionario bibliografico degli italiani* 22. Ed. GHISALBERTI, Alberto Maria. Roma, 1979. 412–413. (online változat)
- CLÉMENT 1905–1906 CLÉMENT, Ambroise: Conrad d'Urach, légat en France et en Allemagne. *Revue bénédictine* 22. (1905), 232–243, 23. (1906), 62–81, 373–391.
- CONETTI 2003 CONETTI, Mario: Les pouvoirs du collège des cardinaux dans les pamphlets de Jacopo et Pietro Colonna contre Boniface VIII. *Revue de droit canonique* 53. (2003), 337–360.

- CRISTOFORI 1888 CRISTOFORI, Francesco: *Cronotassi dei cardinali di santa romana Chiesa nelle loro sedi suburbicarie titoli presbiteriali e diaconie dal secolo V all' anno del Signore MDCCCLXXXVIII, compilata sui manoscritti originali et avtentici essistenti nella biblioteca e negli archivi vaticani e su molteplici altre fonti storiche edite et inedite antiche e moderne*. Roma, 1888.
- CROZET 1937a CROZET, René: Le voyage d'Urbain II et ses négociations avec le clergé de France 1095–1096. *Revue Historique Mémoires et Études* 179. (1937:2), 271–311.
- CROZET 1937b CROZET, René: Le voyage d'Urbain II en France (1095–1096) et son importance de point de vue archéologique. *Annales du Midi* 49. (1937), 42–70.
- CSUKOVITS 2008 CSUKOVITS, Enikő: Közjegyzők a középkori Magyarországon. In: *700 éves közjegyzőség Magyarországon. A 2008. november 27-i jubileumi konferencián elhangzott előadások szerkesztett változata*. Szerk. ROKOLYA Gábor. Budapest, 2008. 54–73.
- DAMIAN 2016 DAMIAN, Iulian Mihai: Eneco ferences szerzetes inquisitioja Pécs püspökével szemben (1267). *Egyháztörténeti Szemle* 17. (2016:2), 19–38.
- DEÉR 1964 DEÉR, Josef: Der Anspruch des Herrscher des 12. Jahrhunderts auf die apostolische Legation. *AHP* 2. (1964), 117–186.
- DENDORFER – LÜTZELSCHWAB 2013 *Die Kardinäle des Mittelalters und der frühen Renaissance*. Ed. DENDORFER, Jürgen – LÜTZELSCHWAB, Ralf. Firenze, 2013.
- DUGGAN 1998 DUGGAN, Charles: Papal Judges Delegate and the Making of the “New Law” in the Twelfth Century. In: *Decretals and the Creation of “New Law” in the Twelfth Century: Judges, Judgements, Equity, and Law*. Ed. DUGGAN, Charles. Aldershot – Brookfield – Singapore – Sydney, 1998. 172–199.
- DUNKEN 1931 DUNKEN, Gerhard: *Die politische Wirksamkeit der päpstlichen Legaten in der Zeit des Kampfes zwischen Kaisertum und Papsttum im Oberitalien unter Friedrich I*. Berlin, 1931.
- ELZE 1950 ELZE, Reinhard: Die päpstliche Kapelle im 12. und 13. Jahrhundert. *ZSRG KA* 36. (1950), 145–204.
- ELZE 1982 ELZE, Reinhard: *Päpste – Kaiser – Könige und die mittelalterliche Herrschaftssymbolik. Ausgewählte Aufsätze*. Ed. SCHIMMELPFENNIG, Bernhard – SCHMUGGE, Ludwig. London, 1982.
- ENGEL 1996 ENGEL Pál: *Magyarország világi archontológiája. 1301–1457*. I–II. Budapest, 1996.
- ENGEL 2000 ENGEL Pál: Az „1300 körüli” királyi tanácsi határozat keltezéséhez. In: *Magyarország a (Nagy)hatalmak erőterében. Tanulmányok Ormos Mária 70. születésnapjára*. Szerk. FISCHER Ferenc – MAJOROS István – VONYÓ József. Pécs, 2000. 125–132.
- ENGEL 2003 ENGEL Pál: Az ország újraegyesítése. I. Károly küzdelmei az oligarchák ellen (1310–1323). In: ENGEL Pál: *Honor, vár, ispánság. Válogatott tanulmányok*. Szerk. CSUKOVITS Enikő. Budapest, 2003

- ERDŐ 1991 ERDŐ Péter: *Egyházjog*. Budapest, 1991.
- FEDELES 2017 FEDELES Tamás: Petrus Stephani collector Apostolicus. In: *Magyarország és a római Szentszék II. Vatikáni magyar kutatások a 21. században*. Szerk. TUSOR Péter – SZOVÁK Kornél – FEDELES Tamás. Budapest – Róma, 2017. 31–88.
- FÉDOU 1995 FÉDOU, R.: '34. Hugues de Die'. In: *DHGE* 25. (1995), col. 215–219.
- FIGUEIRA 1980 FIGUEIRA, Robert C.: *The Canon Law of Medieval Papal Legation*. Penn Arbor, 1980.
- FIGUEIRA 1983 FIGUEIRA, Robert C.: The Classification of Medieval Papal Legates in the Liber Extra. *AHP* 21. (1983), 211–228.
- FIGUEIRA 1986a FIGUEIRA, Robert C.: *Legatus apostolicae sedis*. The Pope's *alter ego* according to Thirteenth Century Canon Law. *Studi medievali* III/27. (1986), 527–574.
- FIGUEIRA 1986b FIGUEIRA, Robert C.: Decretalists, Medieval Papal Legation and the Roman Law of Offices and Jurisdiction. *Res publica litterarum. Studies in the classical tradition* 9. (1986), 119–135.
- FIGUEIRA 1991a FIGUEIRA, Robert C.: Papal Reserved Powers and the Limitations of Legatine Authority. In: *Popes, Teachers and Canon Law in the Middle Ages*. Ed. SWEENEY, James Ross – CHODOROW, Stanley. Ithaca, 1991. 191–211.
- FIGUEIRA 1991b FIGUEIRA, Robert: Subdelegation by Papal Legates in the Thirteenth-Century Canon: Powers and Limitations. In: *Iure veritas. Studies in Canon Law in Memory of Schafer Williams*. Ed. BOWMAN, Steven B. – CODY, Blanche E. Michigan, 1991. 56–79.
- FIGUEIRA 2006 FIGUEIRA, Robert: The Medieval Papal Legate and his Province: Geographical Limits of Jurisdiction, Plenitude of Power. In: *Plenitude of Power: The Doctrines and Exercise of Authority in the Middle Ages: Essays in Memory of Robert Louis Benson. Church, Faith and Culture in the Medieval West*. Ed. FIGUEIRA, ROBERT C. Hampshire – Burlington, 2006. 73–106.
- FISCHER 2011 FISCHER, Andreas: Die Kardinäle von 1216 bis 1304: zwischen eigenständigem Handeln und päpstlicher Autorität. In: *Geschichte des Kardinalats im Mittelalter*. Ed. DENDORFER, Jörgen – LÜTZELSCHWAB, Ralf. Stuttgart, 2011. 155–224. (Päpste und Papsttum 39.)
- FISCHER 2013 FISCHER, Andreas: Personelle Verflechtung und politisches Handeln: Zur Wahrnehmung und Funktion kardinalischer Beziehungen im 13. Jahrhundert. In: *DENDORFER – LÜTZELSCHWAB 2013*. 15–36.
- FONT 2005 FONT Márta: Árpád-házi királyok és Rurikida fejedelmek. Szeged, 2005. (Szegedi Középkortörténeti Könyvtár 21.)
- FONT – BARABÁS 2017 FONT Márta – BARABÁS Gábor: Kálmán (1208–1241). *Halics királya – Szlavónia hercege*. Budapest – Pécs, 2017.
- FOREVILLE 1992 FOREVILLE, Raymonde: *Le pape Innocent III et la France*. Stuttgart, 1992. (Päpste und Papsttum 26.)

- FRAKNÓI 1901 FRAKNÓI Vilmos: *Magyarország egyházi és politikai összeköttetései a római Szent-székkal*. I. 1000–1417. Budapest, 1901.
- FRENZ 2000 *Papst Innozenz III., Weichensteller der Geschichte Europas*. Ed. FRENZ, Thomas. Stuttgart 2000.
- FRIEDLAENDER 1928 FRIEDLAENDER, Ina (geb. Feinberg): *Die päpstlichen Legaten in Deutschland und Italien am Ende des 12. Jahrhundert (1181–1198)*. Berlin, 1928.
- FÜRST 1967 FÜRST, Carl Gerold: *Cardinalis. Prolegomena zu einer Rechtsgeschichte des römischen Kardinalkollegiums*. München, 1967.
- GAMS GAMS, Pius Bonifacius: *Series episcoporum Ecclesiae catholicae*. Leipzig, 1931. (ND: Graz, 1957).
- GANZER 1963 GANZER, Klaus: *Die Entwicklung des auswärtigen Kardinalats im hohen Mittelalter. Ein Beitrag zur Geschichte des Kardinalkollegiums vom 11. bis 13. Jahrhundert*. Tübingen, 1963.
- GANZER 1968 GANZER, Klaus: *Papsttum und Bistumbesetzungen in der Zeit von Gregor IX. bis Bonifaz VIII. Ein Beitrag zur Geschichte der päpstlichen Reservationen*. Köln – Graz, 1968.
- GANZER 1974 GANZER, Klaus: Das Römische Kardinalkollegium. In: *STITUZION ECCLESIASTICHE 1974*. 153–184.
- GERGELY 1982 Gergely Jenő: *A pápaság története*. Budapest, 1982.
- GERICS – LADÁNYI 1996 GERICS József – LADÁNYI Erzsébet: A Szentszék és a magyar állam a 11. században. In: *ZOMBORI 1996*. 9–20.
- GOŁĄB 1960 GOŁĄB, Kazimierz: Biskup Filip z Fermo i jego statuty legackye z 1279 R. *Roczniki historyczne* 26. (1960), 255–264.
- GOŁĄB 1985 GOŁĄB, Kazimierz: *Provincial Synodical Legislation in Poland*. In: *Poland in Christian civilization*. Ed. BRAUN, Jerzy. London, 1985. 139–153.
- GOODICH 2008 GOODICH, Michael: The Canonization Policy of Celestine III. In: *Pope Celestine III (1191–1198), Diplomat and Pastor*. Ed. DORAN, John – SMITH, Damian J. Farnham, 2008. 305–316.
- GÖLLER 1907 GÖLLER, Emil: *Die päpstliche Pönitentarie von ihrem Ursprung bis zur ihrer Umgestaltung unter Pius V*, vol. I., Rom, 1907.
- GRIESSER 1961 GRIESSER, Bruno: 'Konrad von Urach'. In: *LThK VI*. 474.
- GROSSO 1973 GROSSO, A. M. Lazzarino del: *Armut und Reichtum im Denken Gerhochs von Reichersberg*. München, 1973.
- GUILLEMAIN 1952 GUILLEMAIN, Bernard: Les chapelains d'honneur des papes d'Avignon. *Mélanges d'archéologie et d'histoire* 64. (1952:1), 217–238.
- GUILLEMAIN 1966 GUILLEMAIN, Bernard: *La cour pontificale d'Avignon (1309–1376). Étude d'une société*. Paris, 1966².

- GYÓRY 1948 GyÓRY János: *Gesta regum – gesta nobilium. Tanulmányok Anonymus krónikájáról*. Budapest, 1948. (Az Országos Széchenyi Könyvtár Kiadványai 29.)
- HAGENER 1963 HAGENER, Othmar: Das päpstliche Recht der Fürstenabsetzung: seine kanonistische Grundlegung. *AHP* 1. (1963), 53–95.
- HAGENER 1967 HAGENER, Othmar: *Die geistliche Gerichtsbarkeit in Ober- und Niederösterreich. Von den Anfängen bis zum Beginn des 15. Jahrhunderts*. Linz, 1967.
- HAGENER 2000 HAGENER, Othmar: Die Register Innozenz' III. In: *FRENZ 2000*. 91–102.
- HAIDER 1979 HAIDER, Siegfried: Zu den Anfängen der päpstlichen Kapelle. *Mitteilungen des Österreichischen Instituts für Geschichtsforschung* 87. (1979), 38–70.
- HAYEZ 1983 HAYEZ, Anne-Marie: Boulogne, Gui de. In: *LMA II*. Stuttgart – Weimar, 1983, col. 499.
- HEFELE – LECLERCQ HEFELE, Charles Joseph – LECLERCQ, Henri: *Histoire des conciles d'après les documents originaux*. I–VIII/2. Paris, 1907–1921.
- HC *Hierarchia catholica medii aevii sive summorum pontificum, S.R.E. cardinalium, ecclesiarum antistitum series*. I [1198–1431], II [1431–1503]. Ed. EUBEL, Conrad. Münster, 1913–1914; *Hierarchia catholica medii et recentioris aevii sive summorum pontificum, S.R.E. cardinalium, ecclesiarum antistitum series*. III [1503–1600]. Ed. EUBEL, Conrad. Münster, 1923.
- HERBERS – JASPERT 2007 HERBERS, Klaus – JASPERT, Nikolas: Grenzräume und Grenzüberschreitungen im Vergleich. In: *Grenzräume und Grenzüberschreitungen im Vergleich: Der Osten und der Westen des mittelalterlichen Lateineuropa*. Ed. HERBERS, Klaus – JASPERT, Nikolas. Berlin, 2007. 9–18.
- HERBERS – JOHRENDT 2009 *Das Papsttum und das vielgestaltige Italien. Hundert Jahre Italia Pontificia*. Ed. HERBERS, Klaus – JOHRENDT, Jochen. Berlin–New York, 2009.
- HERDE 1970 HERDE, Peter: *Audientia litterarum contradictarum. Untersuchungen über die päpstlichen Justizbriefe und die päpstliche Delegationsgerichtsbarkeit vom 13. bis zum Beginn des 16. Jahrhunderts*. Band I. Tübingen, 1970.
- HERDE 2002 HERDE, Peter: Zur päpstlichen Delegationsgerichtsbarkeit im Mittelalter und in der frühen Neuzeit. *ZSRG KA* 119. (2002), 20–43.
- HERVAY 1984 HERVAY, Ferenc Levente: A pálos rend elterjedése a középkori Magyarországon. In: *Mályusz Elemér emlékkönyv*. Szerk.: H. BALÁZS Éva – FÜGEDI Erik – MAKSAY Ferenc. Budapest, 1984. 159–172.
- HERVAY 2007 HERVAY, Ferenc Levente: A pálos rend eredete. In: *Decus solitudinis Pálos évszázadok*. Szerk.: SARBAK Gábor. Budapest, 2007. 57–65.

- HÉNAFF 1993 HÉNAFF, Henri: Les conservateurs apostoliques et les papes dans la seconde moitié du XIIIe siècle. *Revue de droit canonique* 43. (1993:1), 1-42.
- HÉNAFF 1997 HÉNAFF, Henri: Les conservateurs apostoliques dans la seconde moitié du XIIIe siècle. Les modalités de leur nomination et de l'exercice de leur fonction. *Revue de droit canonique* 47. (1997:1), 71-88.
- HÉNAFF 2000 HÉNAFF, Henri: Les conservateurs apostoliques et la législation de Boniface VII (1294-1303). *Revue de droit canonique* 50. (2000:2), 283-308.
- HÉNAFF 2005 HÉNAFF, Henri: Les conservateurs apostoliques d'après le concile de Vienne. *Revue de droit canonique* 55. (2005:2), 341-353.
- HIESTAND 1972 HIESTAND, Rudolf: Legat, Kaiser und Basileus. Bischof Kuno von Praeneste und die Krise des Papsttums von 1111/1112. In: *Aus Reichsgeschichte und Nordischer Geschichte. Festschrift für Karl Jordan zum 65. Geburtstag*. Ed. FUHRMANN, Horst – MAYER, Hans Eberhard – WRIEDT, Klaus. Stuttgart, 1972. 141–152. (Kieler Historische Studien 16.)
- HOLTZMANN 1959 HOLTZMANN, Walther : XII. századi pápai levelek kánoni gyűjteményekből. *Századok* 93. (1959), 404–417.
- HUBER 1885 HUBER, Alfons: *Geschichte Österreichs*. II. Gotha, 1885.
- HÜLS 1977 HÜLS, Rudolf: *Kardinäle, Klerus und Kirchen Roms 1049–1130*. Tübingen, 1977. (Bibliothek des Deutschen Historischen Institut in Rom 48.)
- JASPERS 2007 JASPERS, Nikolas: Grenzen und Grenzräume im Mittelalter: Forschungen, Konzepte und Begriffe. In: *Grenzräume und Grenzüberschreitungen im Vergleich: Der Osten und der Westen des mittelalterlichen Lateineuropa*. Ed. HERBERS, Klaus – JASPERS, Nikolas. Berlin, 2007. 43–70.
- JOHRENDT 2012 JOHRENDT, Jochen: Die päpstliche Kapelle als Bindeglied zwischen Kurie und Kirche. In: *ALBERZONI – ZEY 2012*. 261–282.
- JOHRENDT 2014 JOHRENDT, Jochen: Der vierte Kreuzzug, das lateinische Kaiserreich und die päpstliche Kapelle unter Innocenz III. In: *ALBERZONI – MONTAUBIN 2014*. 51–114.
- JOHRENDT–MÜLLER 2008a *Römisches Zentrum und kirchliche Peripherie. Das universale Papsttum als Bezugspunkt der Kirchen von den Reformpäpsten bis zu Innozenz III*. Ed. JOHRENDT, Jochen – MÜLLER, Harald. Berlin – New York, 2008.
- JORDAN 1954 JORDAN, Karl: Die Stellung Wiberts von Ravenna in der Publizistik des Investiturstreits. In: *Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung* 62. (1954), 155–164.
- JUGIE 1986 JUGIE, Pierre: *Le cardinal Gui de boulogne (1316–1373) : biographie et études d'une familia cardinalice*. I–III. Paris, 1986. (Thèse de l'École des Chartes)

- JUGIE 1987 JUGIE, Pierre: *L'activité diplomatique du cardinal Gui de Boulogne en France au milieu du XIVe siècle*. Paris, 1987. (Bibliothèque de l'École des Chartes 145.)
- JUGIE 1989 JUGIE, Pierre: La légation en Hongrie et en Italie du cardinal Gui de Boulogne (1348–1350). *Il Santo. Rivista antoniana di storia, dottrina, arte* 29. (1989), 29–69.
- JUGIE 1991 JUGIE, Pierre: Le vicariat impérial du cardinal Gui de Boulogne à Lucques en 1369–1370. *Mélanges de l'École française de Rome – Moyen Age* 103. (1991), 261–357.
- JUGIE 1994 JUGIE, Pierre: Un discours inédit du cardinal Gui de Boulogne, légat en Espagne, prononcé devant le roi d'Aragon (24 janvier 1359). In: *Les prélats, l'église et la société, XIe–XVe siècles. Hommage à Bernard Guillemain*. Ed. BÉRIAC-LAINÉ, Françoise. Bordeaux, 1994. 219–227.
- KALOUS 2017 KALOUS, Antonín: *Late Medieval Papal Legation. Between the Councils and the Reformation*. Roma, 2017.
- KALTENBRUNNER 1889 KALTENBRUNNER, F.: *Aktenstücke zur Geschichte des deutschen Reiches: unter den Königen Rudolf I. und Albrecht I.* Wien, 1889. (Mitteilungen aus dem vaticansichen Archive 1.)
- KAMP 1975 KAMP, Norbert: *Kirche und Monarchie im staufischen Königreich Sizilien. I: Prosopographische Grundlegung: Bistümer und Bischöfe des Königreichs 1194–1266, Teil II, 509–514; Teil III. 1210–1215.* München, 1975. (Münstersche Mittelalter-Schriften, 10.I,2 und 10.I,3)
- KARTUSCH 1948 KARTUSCH, Elfriede: *Das Kardinalskollegium in der Zeit von 1181–1227. Ein Beitrag zur Geschichte des Kardinalates im Mittelalter.* Wien, 1948.
- KEGLEVICH 2012 KEGLEVICH Kristóf: *A garamszentbenedeki apátság története az Árpád- és az Anjou korban (1075–1403)*. Szeged, 2012. (Capitulum VIII.)
- KEHR 1924 KEHR, Paul Fridolin: Papst Gregor VIII als Ordensgründer. In: *Miscellanea Francesco Ehrle. Scritti di storia paleografia, pubblicati sotto gli auspici di S. S. Pio XI in occasione dell'ottantesimo natalizio dell'Emo Cardinale Francesco Ehrle*. II. Rom, 1924. 248–275. (Studi e Testi 38)
- KEHR 2005a KEHR, Paul, Fridolin: *Ausgewählte Schriften*. I–II. Ed. HIESTAND, Rudolf. Göttingen, 2005. (Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften zu Göttingen, Philologisch-Historische Klasse, Dritte Folge 250.)
- KEHR 2005b KEHR, Paul Fridolin: Vier Kapitel aus der Geschichte Kaiser Heinrich III. In: *KEHR 2005a*. II. 1196–1255.
- KÉRY 1999 KÉRY, Lotte: *Canonical Collections of the Early Middle Ages (ca. 400–1140). A Bibliographical Guide to the Manuscripts and Literature*. Washington, 1999.

- KIESEWETTER 2006 KIESEWETTER, Andreas: L'intervento di Niccolò IV, Celestino V e Bonifacio VIII nella lotta per il trono ungherese (1290–1303). In: *BONINCONTRO 2006*. 139–198.
- KIRSCH 1903 KIRSCH, Johann Peter: *Die päpstlichen Annaten in Deutschland während des 14. Jahrhunderts. 1.: Von Johann XXII. bis Innozenz VI.* Paderborn, 1903.
- KISS 2000 KISS Gergely: „Teuzo sancte Romane Ecclesie legatus ... Teuzo cardinalis” Adalékok az I. László-kori pápai-magyar kapcsolatok történetéhez. In: *„Magyaroknak eleiről” Ünnepi tanulmányok a hatvan esztendő Makk Ferenc tiszteletére.* Szerk. PITI Ferenc, Szeged, 2000. 265–276.
- KISS 2008 KISS Gergely: A pápai legátusok és a magyar egyházjog az Anjou-kor elején (1298–1311). In: *Pécsi történeti katedra. Cathedra historica Universitatis Quinqueecclesiensis.* Szerk. CSABAI Zoltán – DÉVÉNYI Anna – FISCHER Ferenc – HAHNER Péter – KISS Gergely – VONYÓ József, Pécs, 2008. 271–285.
- KISS 2010a KISS Gergely: Pápai legátusok a XI–XIII. századi Magyarországon (diplomácia, egyházkormányzat és egyházjog). In: *Fons, skepsis, lex. Ünnepi tanulmányok a 70 esztendő Makk Ferenc tiszteletére.* Szerk. ALMÁSI Tibor – Révész Éva – SZABADOS György. Szeged, 2010. 195–201.
- KISS 2010b KISS, Gergely: Les légats pontificaux en Hongrie au temps des rois Angevins (1298–1311). In: *KORDÉ – PETROVICS 2010*. 101–116.
- KISS 2012 KISS Gergely: Mutatis mutandis? A magyar főpapok jogfelfogásának változásai a 12. század második és a 13. század első felében. In: *„Köztes-Európa” vonzásában. Ünnepi tanulmányok Font Márta 60. születésnapjára.* Szerk. BAGI Dániel – FEDELES Tamás – KISS Gergely. Pécs, 2012. 259–276.
- KISS 2013 KISS Gergely: *Királyi egyházak a középkori Magyarországon.* Pécs, 2013. (Thesaurus Historiae Ecclesiasticae in Universitate Quinqueecclesiensi 3.)
- KISS 2014 KISS Gergely: Meránia és Aquileia között. Berthold kalocsai érsek pályafutásának egyházkormányzati tanulságai. In: *Egy történelmi gyilkosság margójára. Merániai Gertrúd emlékezete, 1213–2013.* Szerk. MAJOROSSY Judit. Szentendre, 2014. (Ferenczy Múzeum kiadványai. A sorozat : Monográfiák 2.) 85–94.
- KISS 2015 KISS Gergely: *Dél-Magyarországtól – Itáliáig: Bánca nembeli István (1205 k. – 1270) váci püspök, esztergomi érsek, az első magyarországi bíboros életpályája.* Pécs, 2015.
- KISS 2017 KISS Gergely: Formation d'une identité politique et de gouvernement chez les officiers clerics de Charles Ier d'Anjou (royaume de Hongrie) ? In : *Actes du colloque international „Les officiers et la chose publique dans les territoires angevins (XIIIe–XVe siècle) : vers une culture politique ? , Saint-Étienne 17–19 novembre 2016”.* Sous la direction de Thierry Pécout, Mélanges de l'École française de Rome, Rome, 2017. (megjelenés alatt)

- KISS 2018a Kiss Gergely: *Pápai megbízottak Magyarországon 1294–1378*. Pécs, 2018 (kézirat).
- KISS 2018b Kiss Gergely: Kuno pápai legátus és Magyarország az elbeszélő források tükrében. In: *Hadi és más nevezetes történetek. Tanulmányok Veszprémy László tiszteletére*. Szerk. KINCSES Katalin Mária. Budapest, 2018. 253–262.
- KISS GÁBOR 2015 Kiss Gábor: A conservatores hivatala, mint a pápai küldöttbíráskodás sajátos megjelenése az érett középkorban. *Fons* 22. (2015), 91–102.
- KLANICZAY 1986 KLANICZAY Gábor: Az 1083. évi szenttéavatások. In: *Művelődéstörténeti tanulmányok a magyar középkorról*. Szerk. FÜGEDI Erik. Budapest, 1986. 15–32
- KLANICZAY 2000 KLANICZAY Gábor: *Az uralkodók szentsége a középkorban. Magyar dinasztikus szentkultuszok és európai modellek*. Budapest, 2000.
- KLANICZAY 2018 KLANICZAY, Gábor: Saint Margaret: Royal and Female Sanctity. In: *Legenda Vetus, Acta Processus Canonizationis et Miracula Sanctae Margaritae de Hungaria. The Oldest Legend, Acts of the Canonization Process, and Miracles of Saint Margaret of Hungary*. Ed. CSEPREGI, Ildikó – KLANICZAY, Gábor – PÉTERFI, Bence, transl. CSEPREGI, Ildikó – FLANIGAN, Clifford – PERRAUD, Louis. Budapest – New York, 2018. 3–30.
- KLEWITZ 1936 KLEWITZ, Hans-Walter: Die Entstehung des Kardinalkollegiums. *ZSRg KA* 25. (1936), 115–221.
- KOHL 1983 KOHL, Benjamin G.: Conti, Ildebrandino. *Dizionario Biografico degli Italiani* 28. (1983), online változat
- KOPECZNY 2013 KOPECZNY, Zsuzsanna: Resedinta regala medievala de la Timisoara. *Analele Banatului* 21. (2013), 211–231.
- KORDÉ – PETROVICS 2010 *La diplomatie des États Angevins aux XIIIe et XIVe siècles. Diplomacy in the Countries of the Angevin Dynasty in the Thirteenth – Fourteenth Centuries. Actes du colloque international de Szeged, Visegrád, Budapest 13–16 septembre 2007*. Ed. KORDÉ, Zoltán – PETROVICS, István. Rome – Szeged, 2010.
- KOSZTA 1991 Koszta László: A pozsegi társaskáptalan tagjai a XIV. század közepéig. *Aetas* 6. (1991:3–4), 40–58.
- KOSZTA 2007 KOSZTA László: Az 1306-os pécsi püspökválasztás. Megjegyzés a pécsi püspökség 14. század eleji archontológiájához. In: KOSZTA László: *Írásbeliség és egyházszervezet. Fejezetek a középkori magyar egyház történetéből*. Szeged, 2007. 59–71. (Capitulum III.)
- KOSZTOLNYIK 1990 KOSZTOLNYIK Zoltán: Rome and the Church in Hungary in 1279. The Synod of Buda. *Annuaire historiae conciliorum* 22. (1990), 68–85.
- KOVÁCS 2013a KOVÁCS Viktória: *Adalékok Niccolò Boccasini és Gentilis de Monteflorum pápai legátusok egyházi bíráskodási tevékenységéhez*. Pécs, 2013. (MA szakdolgozat, kézirat)

- KOVÁCS 2013b KOVÁCS, Viktória: Causae coram nobis ventilatae. Adalékok Gentilis de Monteflorum pápai legátus magyarországi egyházi bíráskodási tevékenységéhez In: *Kor-szak-határ. A Kárpát-medence és a szomszédos birodalmak (900–1800)*. Szerk. FEDELES Tamás – FONT Márta – KISS Gergely. Pécs, 2013. 75–99.
- KROPF 1901 KROPF Lajos: A magyarországi pápai tizedszedők számadásai a 13. és 14. században. *Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle* 8. (1901), 196–211, 233–266
- KUBINYI 2007 KUBINYI András: Magyarország és a pálosok a XIV–XV. században. In: *Decus solitudinis Pálos évszázadok*. Szerk. SARBAK Gábor. Budapest, 2007. 40–56.
- KUMOROVITZ 1983 KUMOROVITZ, L. Bernát: I. Lajos királyunk 1375. évi havasalföldi (és török) háborúja. *Századok* 117. (1983), 930–974.
- KUTTNER 1937 KUTTNER, Stephan: *Repertorium der Kanonistik (1140–1234)*. Città del Vaticano, 1937. (Studi e testi 7)
- KUTTNER 1945 KUTTNER, Stephan: Cardinalis: The history of a canonical concept. *Traditio* 3 (1945), 129–214. (reed. in: KUTTNER, Stephan: *The History of Ideas and Doctrines of Canon Law in the Middle Ages*. London, 1980. 129–214.)
- KYER 1979 KYER Clifford Ian: *The Papal Legate and the "Solemn" Papal Nuncio 1243–1378: The Changing Pattern of Papal Representation*. Toronto, 1979. (PhD Dissertation)
- KYER 1980 KYER, Clifford Ian: The Legation of Cardinal Latinus and William Duranti's Speculum legatorum. *Bulletin of Medieval Canon Law* 10. (1980), 56–62.
- LE ROUX 2010a LE ROUX, Amandine: *Servire le pape, le recrutement des collecteurs pontificaux dans le Royaume de France et en Provence de la papauté d'Avignon à l'aube de la Renaissance (1316–1521)*. I–III. Nanterre, 2010 (thèse)
- LE ROUX 2010b LE ROUX, Amandine: Mise en place des collecteurs et des collectories dans le royaume de France et en Provence (1316–1378). *Lusitania Sacra* 22. (2010), 45–62.
- LÉONARD 1932–1936. LÉONARD, Émile-Guillaume: *Histoire de Jeanne Ire, reine de Naples, comtesse de Provence, 1343–1382*, I–III. Paris – Monaco, 1932–1936.
- LONGO 2000 LONGO, Carlo: '771. Jean de Pistoie'. In: *DHGE* 27. (2000), col. 450–451.
- LUNT 1934 LUNT, William Edward: *Papal Revenues in the Middle Ages I–II*. New York, 1934.
- LUNT 1939 LUNT, William Edward: *Financial relations of the papacy with England to 1327*. Cambridge (Mass.), 1939.
- MAJNARIĆ 2008 MAJNARIĆ, Ivan: Papinski kapelan Ivan od Casamarija i bilinopoljska abjuracija 1203. Papinski legat koji to u Bosni nije bio? *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 50. (2008), 1–13.

- MAKK 1978 MAKK Ferenc: Megjegyzések II. Géza történetéhez. *Acta Universitatis Szegediensis. Acta Historica* 62. (1978), 3–23.
- MAKK 1990 MAKK Ferenc: *Magyar külpolitika 896–1196*. I–II. Szeged, 1990. (Akadémiai doktori értekezés. Kézirat)
- MALECZEK 1984 MALECZEK, Werner: *Papst und Kardinalkolleg von 1191 bis 1216*. Wien, 1984.
- MALECZEK 2003 MALECZEK, Werner: Die päpstlichen Legaten im 14. und 15. Jahrhundert. In: *Gesandtschafts- und Botenwesen im spätmittelalterlichen Europa* Ed. SCHWINGES, Rainer C. – WRIEDT, Klaus. Konstanz, 2003. (Vorträge und Forschungen 60.) 33–86.
- MALECZEK 2011 MALECZEK, Werner: Die Kardinäle von 1143 bis 1216. Exklusive Papstwähler und erste Agenten der päpstlichen plenitudo potestatis. In: *Geschichte des Kardinalats im Mittelalter*. Hrsg. DENDORFER, Jürgen – LÜTZELSCHWAB, Ralf. Stuttgart, 2011. (Päpste und Papsttum 39) 95–154.
- MALÉTH 2015 MALÉTH Ágnes: Gui de Boulogne magyarországi itineráriuma. *Világtörténet* 5 (37). (2015), 29–42.
- MALÉTH 2019 MALÉTH Ágnes: *I. Károly és a pápaság kapcsolata (1301–1342)*. Pécs, 2019. (DeLegatOnline Könyvek 2.) (megjelenés alatt)
- MÁLYUSZ 2007 MÁLYUSZ Elemér: *Egyházi társadalom a középkori Magyarországon*. Budapest, 2007.
- MANTESE 1949 MANTESE, Giovanni: Un processo a Roma tra vescovo e commune di Vicenza. *Rivista di storia della Chiesa in Italia* 3. (1949), 236–263.
- MANTESE 1954 MANTESE, Giovanni: *Memorie storiche della chiesa Vicentina*. II. Vicenza, 1954.
- MARINKOVIĆ 2008 MARINKOVIĆ, Ana: Celestine III and Dalmatia. In: *Pope Celestine III (1191–1198), Diplomat and Pastor*. Ed. DORAN, John – SMITH, Damian J. Farnham, 2008. 179–188.
- MATHER 1964 MATHER, Richard: The Codicil of Cardinal Comes de Casate and the Libraries of Thirteenth Century Cardinals. *Traditio* 20 (1964), 319–350.
- MATTHEW 1992 MATTHEW, Donald: *The Norman Kingdom of Sicily*. Cambridge, 1992.
- MEZEY 1976 MEZEY László: Az esztergomi érsekség primáciává fejlődése. *Vigília* 41. (1976), 368–374.
- MEZEY 1980 MEZEY, László: Athleta patriae. In: *Athleta Patriae. Tanulmányok Szent László történetéhez*. Szerk. MEZEY László. Budapest, 1980. 19–55.
- MOLLAT 1912a MOLLAT, Guillaume: 'Albornoz (Gil-Alvarez-Carillo)'. In: *DHGE* 1. (1912), col. 1717–1725.
- MOLLAT 1912b MOLLAT, Guillaume: *Les papes d'Avignon (1305–1378)*. Paris, 1912.
- MOLLAT 1921 MOLLAT, Guillaume: *La collation des bénéfices ecclésiastiques sous les papes d'Avignon (1305–1378)*. Paris, 1921.

- MOLLAT 1934 MOLLAT, Guillaume: '56 Bertrand de Saint-Geniès'. In: *DHGE* 8. (1934), col. 1075–1078.
- MOLLAT 1938 MOLLAT, Guillaume: 'Boulogne (Gui de)' In: *DHGE* 10. (1938), col. 101–106.
- MOLNÁR 2004 MOLNÁR Péter: Császárság, pápaság és az itáliai nagypolitika. In: *Európa ezer éve. A Középkor. I–II.* Szerk. KLANICZAY Gábor Budapest, 2004. II. 62–89.
- MONTECCHI PALAZZI 1986 MONTECCHI PALAZZI, Thérèse : Formation et carrière d'un grand personnage de la Curie au XIIe siècle : le cardinal Albinus. *Mélanges de l'Ecole française de Rome. Moyen-Age, Temps modernes.* 98. (1986) 623–671.
- MOORE 2003 MOORE, John C.: *Innocent III (1160/61–1216). To Root Up and to Plant.* Leiden – Boston. 2003. (The Medieval Mediterranean Peoples, Economies and Cultures, 400–1500, 47)
- MOREAU 1909 MOREAU, Édouard de: *L'Abbaye Villers-en-Brabant aux XIIe et XIIIe siècles, étude d'histoire religieuse et économique.* Bruxelles, 1909.
- MORONI 1840–1861 MORONI, Gaetano: *Dizionario di erudizione storico-ecclesiastica da S. Pietro sino ai nostri giorni, specialmente intorno ai principali santi, beati, martiri, padri, ai sommi pontefici, cardinali e più celebri scrittori ecclesiastici, ai varii gradi della gerarchia della Chiesa cattolica, alle città patriarcali, arcivescovili e vescovili, agli scismi, alle eresie, ai concilii, alle feste più solenni, ai riti, alle ceremonie sacre, alle cappelle papali, cardinalizie e prelatizie, agli ordini religiosi, militari, equestri ed ospitalieri, non che alla corte romana ed alla famiglia pontificia.* I–CIII. Venezia, 1840–1861.
- MULDOON 1966 MULDOON, James: Extra Ecclesiam non est Imperium. The Canonists and the Legitimacy of Secular Power. *Studia Gratiana* 9. (1966), 553–580.
- MÜLLER 1950 MÜLLER, Heinrich: *Die Mitglieder des Kardinalskollegiums von 1181–1216.* Göttingen, 1950. (Dissertation)
- MÜLLER 2008a MÜLLER, Harald: Entscheidung auf Nachfrage. Die delegierten Richter als Verbindungsglieder zwischen Kurie und Region sowie als Gradmesser päpstlicher Autorität. In: *JOHRENDT – MÜLLER 2008a.* 108–131.
- MÜLLER 2008b MÜLLER, Harald: Gesandte mit beschränkter Handlungsvollmacht. Zur Struktur und Praxis päpstlich delegierter Gerichtsbarkeit. In: *Aus der Frühzeit europäischer Diplomatie. Zum geistlichen und weltlichen Gesandtschaftswesen vom 12. bis zum 15. Jahrhundert.* Ed. MÄRTL, Claudia – ZEY, Claudia. Zürich, 2008. 41–65.
- NORWICH 1970 NORWICH, *The Kingdom in the Sun 1130–1194.* London, 1970.
- NÜSKE 1974–1975 NÜSKE, Gerd Friedrich: Untersuchungen über das Personal der päpstlichen Kanzlei 1254–1303. *Archiv für Diplomatik, Schriftgeschichte, Siegel- und Wappenkunde* 20. (1974), 39–240, 21. (1975), 249–431.

- OBERMAYER-MARNACH 1948 OBERMAYER-MARNACH, Eva: *Das Kardinalkollegium in der Zeit von 1070 bis 1130. Ein Beitrag zur Geschichte des Kardinalates im Mittelalter*. Wien, 1948 (Dissertation)
- OHNSORGE 1928 OHNSORGE, Werner: *Die Legaten Alexanders III im ersten Jahrzehnt seines Pontifikats (1159–1169)*. Berlin, 1928. (Historische Studien 175.)
- OHNSORGE 1929 OHNSORGE, Werner: *Päpstliche und gegenpäpstliche Legaten in Deutschland und Skandinavien 1159–1181*. Berlin, 1929. (Historische Studien 188.)
- OSZVALD 1957 OSZVALD A./F.: Adatok a magyarországi premontreiek Árpádkori történetéhez. *Művészettörténeti Értesítő* VI. (1957), 231–254.
- PARAVICINI 1979 PARAVICINI BAGLIANI, Agostino: Il „registrum causarum” de Ottaviano Ubaldini et l’amministrazione della giustizia alla curia romane nel secolo XIII. In: *Römische Kurie. Kirchliche Finanzen. Vatikanisches Archiv. Studien zu Ehren von Hermann Hoberg*. I–II. Ed. GATZ, Erwin. Roma, 1979. II. 635–657. (Pontificia Universitas Gregoriana Miscellanea Historiae Pontificae 46.)
- PARAVICINI BAGLIANI 1980 PARAVICINI BAGLIANI, Agostino: *I testamenti dei cardinali del duecento*. Roma, 1980. (Miscellanea della Società Romana di Storia Patria 25.)
- PARAVICINI BAGLIANI 1995 PARAVICINI BAGLIANI, Agostino: *La cour des papes au XIIIe siècle*. Paris, 1995.
- PAULER 1899 PAULER Gyula: *A magyar nemzet története az Árpádházi királyok alatt*. I–II. Budapest, 1899².
- PERRET 2018 PERRET, Noëlle-Laetitia: Le Speculum legatorum de Guillaume Durand (c. 1279). Expérience personnelle et réflexion théorique dans la construction d’un discours normatif. *ZSRg KA* 104. (2018), 410–423.
- PETROVICS 1991 PETROVICS István: Megjegyzések Telegdi Csanád egri püspökké szentelése kapcsán. *Acta Universitatis Szegediensis. Acta Historica* 92 (1991), 43–50.
- PÉTERFI 2017 Régi és új oklevelek Árpád-házi Margit szentté avatásának történetéhez (1272–1467). Közzé teszi PÉTERFI Bence. In: *Az első 300 év Magyarországon és Európában: A Domonkos-rend a középkorban*. Szerk. CSURGAI Horváth József. Székesfehérvár, 2017. 305–335.
- PIRHALLA 1899 PIRHALLA Márton: *A szepesi prépostság vázlatos története kezdetétől a püspökség felállításáig*. Lőcse, 1899.
- PÓR 1892 PÓR Antal: *Nagy Lajos, 1326–1382*. Budapest, 1892.
- PÓR 1900 PÓR Antal: *Nagy Lajos király viszonya az aquilėjai pátriárkához*. Budapest, 1900.
- PÓSÁN 1996 PÓSÁN László: *A Német Lovagrend története a 13. században*. Debrecen, 1996.
- PRETE 1967 PRETE, S.: ‘Fermo’. In: *DHGE* 16. (1967), col. 1084–1091.

- PRT *A Pannonhalmi Szent-Benedek-rend története.* Szerk. ERDÉLYI László – SÖRÖS Pongrác. I–XII/B. Budapest, 1902–1916.
- RÁCZ 1996 RÁCZ György: Az Anjou-ház és a Szentszék. In: ZOMBORI 1996. 55–81.
- RENNIE 2013 RENNIE, Kriston R.: *The Foundations of Medieval Papal Legation.* Basingstoke, 2013.
- RESS 2002 REES, Wilhelm: Pápstliche Legaten Berater und Diplomaten. In: *Leistungsstrukturen der katholischen Kirche. Kirchenrechtliche Grundlagen und Reformbedarf.* Ed. RIEDEL-SPANGENBERGER, Ilona. Freiburg im Breisgau – Basel – Wien, 2002. 145–178.
- RIECKENBERG 1980 RIECKENBERG, Hans Jürgen, 'Konrad von Urach'. *Neue Deutsche Biographie* 12. (1979), 551.
- RIEZLER 1882 RIEZLER, Sigmund von: 'Konrad von Urach'. *Allgemeine Deutsche Biographie* 16. (1882), 605–608.
- RIEZLER 1883 RIEZLER, Sigmund von: *Die Geschichte des Hauses Fürstenberg und seiner Ahnen bis zum Jahre 1509.* Tübingen, 1883.
- ROSS 2013 ROSS, Matthew Davis: *The Papal Chapel 1288–1304: A Study in Institutional and Cultural Change.* London, 2013. (PhD dissertation)
- RUESS 1912 RUESS, Karl: *Die rechtliche Stellung der päpstlichen Legaten bis Bonifaz VIII.* Paderborn 1912. (Görres-Gesellschaft zur Pflege der Wissenschaft im katholischen Deutschland. Sektion für Rechts- und Sozialwissenschaft 13. Heft)
- SALMINEN 1998 SALMINEN M. Tapio: In the Pope's Clothes: Legatine Representation and Apostolical Insignia in High Medieval Europe. In: *Roma, magistra mundi. Itineraria culturae medievalis: Mélanges offerts au Père L. E. Boyle à l'occasion de son 75e anniversaire.* Ed. J. HAMESSE – R. J. LONG – T. B. NOONE. Turnhout – Louvain-la-Neuve, 1998. 339–354.
- SALONEN 2016 SALONEN, Kirsi: *The Apostolic Penitentiary.* In: *A Companion to the Medieval Papacy: Growth of an Ideology and Institution.* Ed. Sisson Keith David – LARSSON, Atria A. Leiden, 2016. 259–275.
- SCHIEFFER 1935 SCHIEFFER, Theodor: *Die päpstlichen Legaten in Frankreich von 870 bis zum 1130.* Berlin, 1935. (Historische Studien 263.)
- SCHIMMELPFENNIG 1973 SCHIMMELPFENNIG, Bernhard: *Die Zeremonienbücher der römischen Kurie im Mittelalter.* Tübingen, 1973.
- SCHIMMELPFENNIG 1992 SCHIMMELPFENNIG, Bernhard: Die Bedeutung Roms im päpstlichem Zeremoniell. In: *Rom im hohen Mittelalter. Studien zu den Romvorstellungen und zur Rompolitik vom 10. bis zum 12. Jahrhundert. Reinhard Elze gewidmet zur Vollendung seines siebenzigsten Lebensjahres.* Ed. SCHIMMELPFENNIG, Bernhard – SCHMUGGE, Ludwig. Sigmaringen, 1992. 47–63.
- SCHIMMELPFENNIG 2005a SCHIMMELPFENNIG, Bernhard: *Papsttum und Heilige. Kirchenrecht und Zeremoniell. Ausgewählte Aufsätze.* Ed. KREUZER, Georg – WEISS, Stefan. Neuried, 2005.

- SCHIMMELPFENNIG 2005b SCHIMMELPFENNIG, Bernhard: Die Organisation der päpstlichen Kapelle in Avignon. In: *SCHIMMELPFENNIG 2005a*. 30–55
- SCHMIDT 1989 SCHMIDT, Tilmann: *Der Bonifaz-Prozess. Verfahren der Papstanklage in der Zeit Bonifaz' und Clemens' V.* Wien, 1989 (Forschungen zur kirchlichen Rechtsgeschichte und zum Kirchenrecht, 19).
- SCHMIDT 1991 SCHMIDT, U.: 'Lucius III.' In: *LMA V* (1991), 1262–1263.
- SCHMUGGE 1987 SCHMUGGE, Ludwig: Die Dekretale Papst Leos IX. „Relatum est auribus nostris“. JL 4269 in der kanonistischen Tradition (1052–1234). *ZSRg KA* 104 (1987), 41–69.
- SCHMUTZ 1966 SCHMUTZ, Richard Antone: *The foundation of medieval papal representation*. Los Angeles, 1966 (Dissertation)
- SCHMUTZ 1972 SCHMUTZ, Richard Antone: Medieval papal representatives: legates, nuncios and judges-delegate. In: *Studia Gratiana post octava decreti saecularia collectanea historiae canonici XV*. Ed. STRAYER, Joseph R. – QUELLER, Donald E. Roma, 1972. 441–463.
- SCHÖNE 1857 SCHÖNE, Gustav: *Kardinallegat Kuno, Bischof von Praeneste*. Weimar, 1857.
- SCHRECKENSTEIN 1867 SCHRECKENSTEIN, Karl Heinrich Roth von: *Konrad von Urach, Bischof von Porto und S. Rufina als Cardinallegat in Deutschland 1224–1226*
- SCHRÖR 2009 SCHRÖR, Matthias: Metropolitangewalt und papstgeschichtliche Wende. Husum, 2009. (Historische Studien, Band 494.)
- SCHUCHARD 2000 SCHUCHARD, Christiane: *Die päpstlichen Kollektoren im späten Mittelalter*. Tübingen, 2000.
- SCHUMANN 1912 SCHUMANN, Otto: *Die päpstlichen Legaten in Deutschland zur Zeit Heinrichs IV. und Heinrichs V. (1056–1125)*. Marburg, 1912.
- SCHWARZMAIER 1991 SCHWARZMAIER, Hans-Martin: Konrad von Urach. Abt von Clairvaux und Cîteaux, Kardinalbischof von Porto um 1177–1227. In: *Lebensbilder aus Schwaben und Franken*. Ed. TADDEY, Gerhard. Stuttgart, 1991. 1–17.
- SELGE 1967 SELGE, Kurt-Victor: L'aile droite du mouvement vaudois et naissance des pauvres catholiques. *Cahiers de Fanjeaux* 2 (1967), 227–243.
- SIMON 1918 SIMON, André: *L'Ordre des Pénitentes de Ste Marie-Madeleine en Allemagne au XIIIe siècle*. Fribourg, 1918.
- SOLYMOSI 1996 SOLYMOSI László: Egyházi-politikai viszonyok a pápai hegemonia idején (13. század). In: *ZOMBORI 1996*. 47–54.
- SOLYMOSI 2017 SOLYMOSI László: Szent László király sírja, kultusza és szentté avatása. In: *Szent király, lovagkirály. A Szent László-herma és a koponyaereklye vizsgálatai*. Szerk. KRISTÓF Lilla Alida et al. Győr, 2017. 16–39.
- STUTZ – FEINE 1895 STUTZ, Ulrich – FEINE, Hans-Erich: *Geschichte des kirchlichen Benefizialswesen von seinen Anfängen bis auf die Zeit Alexanders III.* Berlin. 1895.

- SWEENEY 1989 SWEENEY, James Ross: Innocent III., Canon Law and Papal Judges Delegate in Hungary. In: *SWEENEY – CHODOROW 1989*. 26–51.
- SWEENEY 1993 SWEENEY, James Ross: III. Ince és az esztergomi érsekválasztási vita. „A Bone Memorie” II. dekretalia történeti háttere. *Aetas* 8 (1993:1), 147–169.
- SWEENEY 1999 SWEENEY, James Ross: Summa potestas post Deum – Papal Dilectio and Hungarian Devotio in the Reign of Innocent III. In: „...*The Man of Many Devices, Who Wandered Full Many Ways.*” *Festschrift in Honor of János M. Bak*. Ed. NAGY, Balázs – SEBŐK, Marcell. Budapest, 1999. 492–498.
- SWEENEY – CHODOROW 1989 *Popes, Teachers, and Canon Law in the Middle Ages*. Ed. SWEENEY, James Ross – CHODOROW, Stanley. Ithaca – New York. 1989.
- SZABADOS 1999 SZABADOS György: Imre és András. *Századok* 133. (1999), 85–111.
- SZABADOS 2000 SZABADOS, György: Egy elmaradt keresztes hadjáratról. Magyar-szentszéki kapcsolatok 1198–1204 között. In: „*Magyaroknak eleiről.*” *Ünnepi tanulmányok a hatvan esztendő Makk Ferenc tiszteletére*. Ed. PITI, Ferenc – SZABADOS, György. Szeged 2000. 473–492.
- SZABÓ-BECHSTEIN 1985 SZABÓ-BECHSTEIN, Brigitte: *Libertas ecclesiae. Ein Schlüsselbegriff des Investiturstreits und seine Vorgeschichte 4–11. Jahrhundert*. Róma, 1985. (Studi Gregoriani XII.)
- SZCZUR 2009 SZCZUR, Stanisław: Papal Collectors and State Power in Central Europe during the Fourteenth Century. In: *Central and Eastern Europe in the Middle Ages. A Cultural History*. Ed. GÓRECKI, Piotr – DEUSEN, Nancy van. London – New York, 2009. 125–146.
- SZOVÁK 1996 SZOVÁK Kornél: Pápai-magyar kapcsolatok a 12. században. In: *ZOMBORI 1996*. 21–46.
- SZUROMI 2002 SZUROMI, Szabolcs Anzelm: Zsinati fegyelem és a Szentszék és Magyarország közötti diplomáciai kapcsolat a XII. században. *Vigília* 67. (2002), 512–515.
- SZŰCS 2002 SZŰCS, Jenő: *Az utolsó Árpádok*. Budapest, 2002.
- THOROCZKAY 2014 THOROCZKAY Gábor: A Szent Bölcsesség egyháza. A titeli társaskáptalan története a kezdetektől a XIV. század közepéig. *Fons* 21. (2014), 331–350.
- THOROCZKAY 2016 THOROCZKAY Gábor: László király szentté avatása. In: THOROCZKAY Gábor: *Ismeretlen Árpád-kor. Püspökök, legendák, krónikák*. Budapest, 2016. 119–128.
- TILLMANN 1975 TILLMANN, Helene: Ricerche sull’origine dei membri del Collegio cardinalizio nel XII secolo. II/2. *Rivista di storia della Chiesa in Italia* 29 (1975), 363–402.
- TÓTH 1934 TÓTH László: *Tanulmányok a szegénységi vita forrásainak történetéhez XXII. János pápa korából*. Budapest. 1934.
- TÖRÖK 2003 TÖRÖK József: *A tizenharmadik század magyar egyháztörténete*. Budapest, 2003.

- TURLEJ 2016 TURLEJ, Stanisław: *Justiniana Prima. An underestimated aspect Justinian's Church Policy*. Kraków, 2016.
- UDVARDY 1991 UDVARDY József: *A kalocsai érsekek életrajza (1000–1526)*. Köln, 1991. (Dissertationes Hungaricae ex historia Ecclesiae XI.)
- UGHELLI 1717–1722 UGHELLI, Ferdinando: *Italia sacra*. I–IX. Ed, rev.: COLETI, Niccolò, Venezia, 1717–1722.
- VAJK 2003 VAJK, Ádám: Kanizsai III. János. In: *BEKE 2003*. 196–200.
- VAUCHEZ 1981 VAUCHEZ, André: *La sainteté en occident aux derniers siècles du Moyen Age. D'après les procès de canonisation et les documents hagiographiques*. Rome, 1981.
- WALDMÜLLER 1987 WALDMÜLLER, Lothar: *Die Synoden in Dalmatien, Kroatien und Ungarn: Von der Völkerwanderung bis zum Ende der Arpaden (1311)*. Paderborn – München – Wien – Zürich 1987. (Konziliengeschichte, Reihe A. Darstellungen)
- WALEY 1957 WALEY, Daniel: Papal Armies in the Thirteenth Century. *The English Historical Review* 72, nr. 282. (1957), 1–30.
- WALEY 1961 WALEY, Daniel: *The Papal State in the Thirteenth Century*. London – New York. 1961.
- WASNER 1958 WASNER, Franz: Fifteenth-Century Texts on the Ceremonial of the Papal 'Legatus a Latere'. *Traditio* 14. (1958), 295–358.
- WATTERICH *Pontificum romanorum qui fuerunt inde ab exeunte saeculo IX usque ad finem saeculi XIII vitae ab aequalibus conscriptae*. I–II. Ed. WATTERICH, Johann Baptist Mathias. Lipsiae, 1862.
- WEIGAND 1977 WEIGAND, Rudolf: Administrator. In: *LMA* I. col. 155.
- WEISS 1995 WEISS, Stefan: *Die Urkunden der päpstlichen Legaten von Leo IX. bis Coelestin III. 1049–1198*. Köln – Wien, 1995. (Forschungen zur Kaiser- und Papstgeschichte des Mittelalters 13.)
- WILLI 1911–1912 WILLI, Dominikus: *Cistercienser-Päpste, -Kardinäle und -Bischöfe*. Braganza, 1911–1912. (Cistercienser Chronik 23–24.)
- WILLIMAN 1977 WILLIMAN, Daniel: Letters of Etienne Cambarou, Camerarius Apostolicus (1347–1361). *AHP* 15. (1977), 195–215.
- WINKELMANN 1873–1878 WINKELMANN, Eduard August: *Philip von Schwaben und Otto von Braunschweig*. I–II, Leipzig, 1873–1878.
- WINZER 1988 WINZER, Ulrich: *S. Gilles. Studien zum Rechtsstatus und Beziehungsnetz einer Abtei im Spiegel ihrer Memorialüberlieferung*. München, 1988.
- ZÁVODSZKY 1904 ZÁVODSZKY, Levente: *A Szent István, Szent László és Kálmán korabeli törvények és zsinati határozatok. Független: A törvények szövege*. Budapest, 1904.
- ZENKER 1964 ZENKER, Barbara: *Die Mitglieder des Kardinalkollegiums von 1130 bis 1159*. Würzburg, 1964.

- ZEY 2008 ZEY, Claudia: Die Augen des Papstes. Zu Eigenschaften und Vollmachten päpstlicher Legaten. In: *JOHRENDT – MÜLLER 2008a*. 77–108.
- ZEY 2012 ZEY, Claudia: Stand und Perspektiven der Erforschung des päpstlichen Legatenwesens im Hochmittelalter. In: *JOHRENDT – MÜLLER 2012a*. 157–166.
- ZIMMERMANN 2002 ZIMMERMANN, Harald: *A középkori pápaság. A középkori pápák története a historiográfia tükrében*. Ford. Bagi Dániel. [Pécs,] 2002.
- ZIMMERMANN 2011 ZIMMERMANN, Harald: *Der Deutsche Orden in Siebenbürgen. Eine diplomatische Untersuchung*. Köln – Weimar – Wien, 2011. (Studia Transylvanica 26.)
- ZOMBORI 1996 *Magyarország és a Szentszék kapcsolatának ezer éve*. Szerk. ZOMBORI, István. Budapest, 1996.
- ZUTSCHI 1984 ZUTSCHI, Patrick: Proctors acting for English Petitioners in the Chancery of the Avignon Popes (1305–1378). *The Journal of Ecclesiastical History* 35. (1984), 15–29.
- ZUTSCHI 1990 ZUTSCHI, Patrick: The political and administrative correspondence of the Avignon popes, 1305–1378: a contribution to papal diplomatic. In: *AVIGNON 1990*. 371–384.
- ZSOLDOS 1997 ZSOLDOS Attila: Téténytől a Hód-tóig. Az 1279 és 1282 közötti évek politikaitörténetének vázlata. *Történeti Szemle* 39. (1997), 69–98.
- ZSOLDOS 2005 ZSOLDOS Attila: *Az Árpádok és asszonyaik. A királynéi intézmény az Árpádok korában*. Budapest, 2005.
- ZSOLDOS 2011 ZSOLDOS Attila: *Magyarország világi archontológiája 1000–1301*. Budapest, 2011.

SZEMÉLY- ÉS HELYNÉVMUTATÓ

A

- Abruzzo
(Olaszország) 94, 95
- Accountius
pápai káplán, pápai követ 68
- Acholius
püspök (Thesszaloniki), apostoli vikárius
14
- Adorján
püspök (Erdély) 88, 89
- Afrika 16, 17, 86
- Agapét
(I.), pápa 18
- Agaton
pápa 18
- Akakiosz
pátriárka (Konstantinápoly) 14, 18
- Alba Fucente
(Olaszország) 87, 95
- Albano
(Olaszország) 50, 54, 100
- Albericus
perjel (S. Lorenzo in Spello) 97
- Albert
(II.), osztrák herceg 197
püspök (Passau) 195, 196
püspök (Włocławek) 127
Szebeni 57
- Albertinus 108, 115
Morosini 169
- Albertus
de Morra, pápai legátus 62, 68, 75
- Albinus
szerpap- (S. Maria nova), áldozópap- (S.
Crucis in Jerusalem), püspök-bíboros
(Albano), pápai legátus 87, 94
- Albornoz
püspök-bíboros (Sabina), pápai nuntius
67
- Aldigreto
da Castelbarco, császári helytartó
(Vicenza) 172, 173
- Alexander
Albertinus Morosini unokaöccse 169
magister 108, 115
- Alexius
de Vodronio, kanonok (Xanten), az
apostoli kamara klerikusa, pápai
adószedő, nuntius 67
- Alland
(Ausztria) 195
- Alpar
kun főember 163
- Alpok
hegység 182
- Altegradus
de Cataneis de Lendenaria, esperes
(Padova), püspök (Vicenza), pápai
káplán, általános ügyhallgató 56, 146,
167, 168, 169, 170, 171, 172, 173
- Altenburg
(Németország) 196, 197
Szt. Lambert bencés apátság 196, 197
- Amalfi
(Olaszország) 94, 96
- Amatus
d'Oléron, pápai legátus 22, 25
- Anagni
(Olaszország) 110
- Anasztaziosz
püspök (Thesszaloniki), apostoli vikárius
(Illyricum) 14, 27, 28
- Anatóliusz
pápai apocrisarius 18
- Ancona
(Olaszország) 89, 96, 97
- András
Anjou, nápolyi és szicíliai király 66, 77,
175, 176, 178, 182, 198
herceg (Szlavónia), IV. Kun László
testvére 148
(II.), magyar király 65, 67, 71, 77, 81, 97,
98, 99, 104, 105, 110, 113, 133, 134,
152, 164
püspök (Eger) 137, 156
püspök (Győr), érsek (Kalocsa) 71
püspök (Prága) 84
- Angelus
Narnai, esperes (Nyitra) 137, 156

Anglia 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 86, 90, 108
Angoulême
(Franciaország) 95
káptalan 95
püspök 95
Anibaldo
Caetani di Ceccano, pápai legátus 183, 193
Anjou
dinasztia (Durazzo) 178
dinasztia (Magyarország) 61, 62, 63, 65, 175, 178, 179, 191, 192
dinasztia (Nápoly) 42, 178
dinasztia (Taranto) 178
Ansegis
érsek (Sens), apostoli vikárius (Germania) 16
Anselm
gróf 107
Antal
püspök (Csanád) 169
Antivari. Lásd Bar
Antonius
de Laudis, legátusi jegyző 146
de Mediolano, pápai nuntius 37
Antwerpen
(Belgium) 95
Miasszonyunk katedrális 95
Anzelm
érsek (Canterbury) 40, 41
Luccai 53
Anysius
püspök-vikárius (Illyricum) 14
Apulia
(Olaszország) 42, 84, 86, 204
Aquilaia
(Olaszország) 98, 109
patriarkátus 183
tartományi zsinat 172
Aragónia 42
Arles
(Franciaország) 15, 16
püspök 15
Arnald
Novelli, alkancellár, bíboros, pápai nuntius 38
Arnaud
d'Aux, kamarás, pápai nuntius 38

Arnoldus
dictus de Puteo, tabellionatus 170
Arsenius
pápai követ 14
Assisi
(Olaszország) 89, 97
Athanasziosz 11
Ausztria 73, 96, 161, 182, 185
Auxerre
apát (Szt. Péter kolostor) 101
(Franciaország) 101
Aversa
(Olaszország) 66, 77
Avignon
(Franciaország) 38, 39, 44, 46, 63, 64, 171, 176, 178, 182, 183
Notre-Dame-des-Domes 192
pápaság 38, 57, 63, 64, 179, 192
Azelin
püspök (Sutri) 52
Azo
püspök-bíboros (Ostia), bibliothecarius 71

Á

Ágnes
apátnő (Veszprémvölgy) 145
Élie Talleyrand de Perigord testvére 178
Árpád
dinasztia 7, 61, 62, 63, 64, 74, 93

B

Babenberg
dinasztia 65
Bajorország
(Németország) 185
Baldwin
érsek (Canterbury) 41
Balkán 68, 69, 103
Baltikum 134
Bánk
bán (horvát-szlavón) 113
Bar
érsekség 183
(Montenegró) 183
Barbarano
(Olaszország) 171
történetíró 172

- Barcaság
Țăra Bârsei (Románia) 133, 134, 147, 152
- Bartholomeus
de Bostario, általános ügyhallgató 182
- Bassano del Grappa
(Olaszország) 172
- Bécs
(Ausztria) 123, 128, 131, 133, 134, 152, 161, 164, 166, 182, 194, 195, 196
bencés apát 170
- Béla
(III.), magyar király 65, 81, 86, 88, 91, 92
(IV.), magyar király 65, 68, 75, 126, 128, 134, 143, 147, 158, 160, 161, 166
- Belgium 96
- Benedek
érsek (Esztergom) 140
prépost (Arad), választott érsek (Esztergom) 136, 140, 152
(XI.), pápa 61, 65, 72, 73, 146, 167, 168, 169, 170, 171, 173, 176, 179, 180, 183, 185
(XII.), pápa 44, 45
- Benedetto
Gaetani, pápai ügyhallgató 172
- Benevento
konkordátum 87, 94
(Olaszország) 87, 96
- Benvenuto
Orvietói, püspök (Gubbio), pápai legátus 61, 65
- Beraldus
áldozópap (Salvatoris de Subora) 108, 115
- Berard
érsek (Messina) 101
- Bereg
egyezmény 70
- Bernard
Guillemain 176
- Bernardo
Nicelli, püspök (Vicenza) 172
- Bernardus
de Bonavella, pápai nuntius 67
Papiensis (Páviai Bernát), kánonjogász 26, 33
Parmensis (Pármai Bernát), kánonjogász 33
Rubeus Caraccioli, pápai legátus 65
- Bernát
áldozópap-bíboros (S. Petrus ad Vincula) 24
- Bertalan
püspök (Grosseto), pápai nuntius 43
püspök (Pécs) 72
- Berthold
érsek (Kalocsa) 71, 81, 104, 106, 112, 113
- Bertrand
apát (Montauban) 171
de Déaux, áldozópap-bíboros (S. Marcus), pápai legátus 176, 177, 181
de Pujet, pápai legátus 39
de Saint-Geniès, pátriárka (Aquileia), pápai nuntius 66
de Saint-Geniès, pátriárka (Aquileia), pápai nuntius 177, 184, 221
- Bertrandus de Sancto Genesio. Lásd Bertrand de Saint-Geniès
- Besançon
(Franciaország) 31
- Besztercebánya
Banskej Bystrici (Szlovákia) 161
- Bittinus
de Coneglano, pápa káplán, esperes (Nógrád) 169, 170
- Bizánc 25, 39, 67, 68, 94
- Bobo
szerpap-bíboros (S. Angelus) 85
- Boleszló
érsek (Esztergom) 47, 168
püspök (Vác) 113
- Bologna
esperes 171
(Olaszország) 90, 145, 167
püspökség 183
- Bonaiutus
de Casentino, pápai adószedő-nuntius 47, 73
- Bonaventura
érsek (Raguza), pápai legátus 172
- Bonifác
pápai apocrisarius 18
(Szent) 16
(VIII.), pápa 33, 43, 48, 49, 65, 168, 171
- Bonifatius
defensor (Szicília), szerpap, pápai apocrisarius 17

Bonizo
de Sutri 53

Bonjohannes
de Campello, püspök (Bosznia, Fermo),
pápai nuntius 67

Bootyz
comes, Márk comes fia 164

Bordeaux
(Franciaország) 170

Boroszló. Lásd Wrocław

Bosznia-Hercegovina 68, 69, 70, 117, 123,
157, 165, 183

B. Rainaldo
Concorreggi, püspök (Vicenza), érsek
(Ravenna) 169, 170, 172

Brandello
kastély 173

Brit-szigetek 38

Brúnó
püspök (Olomouc) 121

Buda 124
bíró 135
(Magyarország) 72, 123, 129, 130, 131,
135, 144, 152, 153, 154, 155, 156, 157,
158, 162, 163, 164, 165, 177, 182, 198
plébános 73
zsinat 72, 76, 121, 124, 126, 127, 128,
131, 135, 136, 163, 165

Bulgária 68

Burgundia
(Burgund Szabad Grófság, Franche-
Comté) 86

Buzita
Buzica (Szlovákia) 123
Szt. Márton-egyház 123, 154, 164

C

Calabria
(Olaszország) 42, 94

Cammin
(Németország) 84

Campagna-Marittima
(Olaszország) 97

Campania
(Olaszország) 16, 84, 94

Canterbury
(Anglia) 40, 41, 42
érsek 30, 46

Capua
(Olaszország) 94

Carahinus
prépost (Győr) 141, 153

Casparus
de Montefia, kanonok (Como), pápai
rector (Campania, Maritima), Gentile
pápai legátus káplánja, esperes
(Szatmár) 56

Catanei
család 167

Catania
(Olaszország) 101, 102

Ceccano
család 96

Celesztin
(I.), pápa 12
(III.), pápa 30, 32, 42, 82, 86, 87, 88, 89,
90, 91, 94, 95, 96, 108

Cencius
bíboros 90
Gregorius de Crescentio Caballi
Marmorei unokaöccse 94, 107, 114

Cencius Roizus
Gregorius de Crescentio Caballi
Marmorei testvére 83, 93, 114

Cenzi
család 93

Cesarius
püspök (Arles), apostoli vikárius (Gallia,
Hispania) 15

Châteaurenard
(Franciaország) 178

Cintius
áldozópap (S. Laurentius in Lucina) 108

Cirill
Alexandriai, pápai megbízott 12

Claudius
Ephebus, pápai megbízott 11

Comes
de Casate, esperes (Milánó), pápai káplán
122, 123, 139

Compiègne
(Franciaország) 52

Crescentius
család 81, 83, 85, 93
Gregorius de Crescentio Caballi
Marmorei testvére 94, 114
Gregorius de Crescentio Caballi
Marmorei unokaöccse 93, 107, 114

Crescenzi
család 93

Crescenzi-Ottaviani
család 93
Crosna
dei Catanei di Lendinaria, Altegradus
apja 167
Cumania 117, 121, 122, 123, 133, 183
Cyprianus
rector patrimonii (Szcília) 17

Cs

Csanád
érsek (Esztergom) 181, 198
(Magyarország) 72
püspök 72
Telegdi, érsek (Esztergom) 47
Csázma
Čazma (Horvátország) 56
éneklőkánonok 56
prépostság 144, 159, 165
Csehország 65, 83, 84, 96

D

Dalmácia
(Horvátország) 69, 75, 86, 88, 89, 103,
105, 113, 117, 122, 123, 183
Damasus
pápa 14
Dánia 83
Dániel
püspök (Rossi) 87
dánok 86
Danyiil
Romanovics, halicsi király 104
De la Corre
kánonok (Verona) 75
Demeter
érsek (Esztergom) 159
közjegyző 159
Dénesi
kápolna 168
Desiderius
de Montecassino, áldozópap-bíboros 53
Deusdedit 53
Dezső
püspök (Csanád) 113
Domokos
Szepesi 140

Dover
(Anglia) 41
Drogo
püspök (Metz), apostoli viákrius (Gallia)
16
Dubrovnik
érsekség 183
(Horvátország) 172

E

Edward
(I.), angol király 43, 44
(II.), angol király 44
Efezus
egyetemes zsinat (II.) 12
Efraim 111
Eger
káptalan 154, 155, 157, 164
(Magyarország) 154
püspökség 154
Egidius
de Astutavilla 171
de Boni, pápai nuntius 67
Egyed
pápai káplán, pápai követ 68, 69, 71
Eleonóra
Aquitániai, VII. Lajos francia király
felesége 42
Eneco
ferences szerzetes, pápai káplán, pápai
legátus 72
Enrico
(VII.) 172
Erdély 71, 73, 91, 92, 156
püspök 71, 156
Erzsébet
Kun, IV. László anyja 136, 141, 143, 144,
148, 158, 159, 160, 165
Łokietek, I. Lajos magyar király anyja
177, 181, 182, 195
Este
(Olaszország) 172
Esztergom
érsek 74, 91, 156, 168, 169, 198
érsekség 181, 199
káptalan 138, 155, 164

(Magyarország) 47, 72, 74, 125, 126, 130,
136, 137, 139, 140, 142, 145, 146, 147,
150, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 160,
161, 164, 165, 166, 198
zsinat (III.) 76
Európa 63, 81, 83, 167, 176
Euszebiosz 11
Eutyches
archimandrita (Konstantinápoly) 12
Exaquio
apát 171

É

Élie
Talleyrand de Périgord, áldozópap- (S.
Petrus ad Vincula), püspök-bíboros
(Albano), pápai legátus 46
Talleyrand de Périgord, áldozópap- (S.
Petrus ad Vincula), püspök-bíboros
(Albano), pápai legátus 176, 178

F

Fábián
ferences inkvizítor 69
Fabianus
pápa 51
Fantinus
defensor (Szcília) 17
Félix
(III.), pápa 18
Ferdinánd
éneklőkanonok (Szepes) 142, 153, 154
Ferenc
Assisi, Szent 108
püspök (Triest), pápai nuntius 177, 180,
184
Fermo
(Olaszország) 89, 117, 121, 122
püspök 89
Ferrara
(Olaszország) 95
püspök 95
püspökség 183
Ferreto
de' Ferreti, történetíró 172
Flandria
(Belgium) 44

flandriaiak 86
Fortunatus
pápai megbízott 11
Fossanova
(Olaszország) 96
Franciaország 14, 15, 22, 31, 39, 40, 42, 43, 45,
65, 86, 96, 108
Franciscus
de Amelia, pápai nuntius 66
Francucci
Crescentinus; Gregorius, Cencius Roizus
és Crescentius apja 114
Frascati
(Olaszország) 54
Fridericus
de Lotaringia, áldozópap-bíboros 53
Friesach
(Ausztria) 199
Frigyes
érsek (Mainz) 16
(I.) Barbarossa, német-római császár 65,
86, 107
(II.), német-római császár és szicíliai
király 43, 82, 84, 90, 102
frízek 86
Fülöp
érsek (Esztergom) 75
érsek (Milánó) 95
(II., Ágost) francia király 86, 96
(III.), francia király 42
(IV.), francia király 43, 44
püspök (Fermo), pápai legátus 33, 49,
61, 62, 70, 72, 75, 76, 117, 119, 120,
121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128,
129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136,
137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144,
145, 146, 147, 148, 152, 153, 154, 155,
156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163,
164, 165
püspök (Vác) 75
Türje nembeli, érsek (Esztergom) 136
(V.), francia király 44

G

Gabii
(Olaszország) 50
Gaeta
(Olaszország) 87, 94

- Galhardus
de Carceribus, pápai adószedő-nuntius
47, 73
- Galícia. Lásd Halics
- Gallia
régió 15, 16
- Garamszentbenedek
apátság 106
Hronský Beňadik (Szlovákia) 105, 109,
113
- Garics
Garić (Horvátország) 126, 158, 165
- Gaucelme
de Jean, bíboros 37
- Gdańsk
(Lengyelország) 127
- Gellért
kanonok (Székesfehérvár), prépost
(Óbuda) 138
(Szent), püspök (Csanád) 75
- Genf
(Svájc) 15
- Genova
érsekség 183
(Olaszország) 96, 181
- Gentile
de Montefiori, áldozópap-bíboros (S.
Martinus in montibus), pápai legátus
56, 61, 65, 72, 73, 146, 176, 179, 180,
183, 185
- Geraldus
de Ostia, pápai legátus 20
- Gerardus
Odonis, ferences rendfőnök 70
- Gergely
(I.), pápa 15, 16, 17, 18, 29
(II.), pápa 19
(III.), pápa 15, 19
(VII.), pápa 20, 21, 22, 23, 25, 26, 34, 75,
118, 136
(VIII.), pápa 107
(IX.), pápa 30, 31, 32, 34, 54, 67, 69, 70,
89, 92, 102, 134, 152, 164
(X.), pápa 54, 121, 122, 136
(XI.), pápa 39, 66, 176
prépost (Csázma), püspök (Csanád) 66
püspök (Csanád) 138, 162
- Gertrúd
(Merániai), II. András felesége 81, 104
- Gerzence
Garešnica (Horvátország) 156, 165
- Géza
(I.), magyar király 75
(II.), magyar király 86, 88, 92
- Giacomo
Marcabruno da Vivaro törvénytelen fia
173
- Giffredus 108, 115
- Gilles
Albornoz, pápai legátus 39
- Gilles d'Estouteville. Lásd Egidius de
Astutavilla
- Gleink
apátság 197
(Ausztria) 197
- Gniezno
káptalan 128
(Lengyelország) 128, 145
- Goffredus
kánonjogász 33
- Gorica
esperes 199
- Gölnicbánya
Gelnica (Szlovákia) 157, 165
- Görgy
család 153
- Grado
érsekség 183
- Gratianus
kánonjogász 16, 24, 27, 28, 29, 30
- Gravina
konkordátum 87, 94
- Gregorius
de Crescentio Caballi Marmorei, szerpap-
(S. Maria in Aquiro), áldozópap-
bíboros (S. Vitalis), pápai legátus 65,
71, 81, 83, 85, 86, 88, 93, 94, 95, 96, 97,
98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105,
106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114
de Crescentio, szerpap-bíboros (S.
Teodorus), pápai legátus, Gregorius
de Crescentio Caballi Marmorei
unokaöccse 81, 82, 83, 84, 85, 93, 107
de Gualgano, szerpap- (S. Teodorus),
áldozópap-bíboros (S. Anastasia),
pápai legátus 81, 82, 83, 84, 85
de Monte Carello, szerpap-bíboros (S.
Georgius ad velum aureum) 83, 85,
86

- de Sancto Apostolo, szerpap-bíboros (S. Maria in Porticu), pápai legátus 71, 75, 81, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92
szerpap-bíboros (S. Angelus) 83, 85, 86
- Grenoble
(Franciaország) 15
- Grimerius
Visconti, kanonok (Párizs) 169
- Guala
pápai legátus 42
- Gubbio
(Olaszország) 89
- Gui
de Boulogne, áldozópap-bíboros (S. Caecilia), pápai legátus 61, 66, 73, 175, 176, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199
- Guido
püspök (Ferrara) 171
- Guillaume
de Gascogne, pápai nuntius 67
de la Jugie, szerpap- (S. Maria in Cosmedin), áldozópap-bíboros (S. Caecilia) 198
de Nogaret 171
Durand, kánonjogász 35, 36, 119
Mollat 176
- Guillelmus
de Brixia, pápai subdiaconus, kanonok (Konstanz), szerpap-bíboros (S. Nicolaus in carcere Tulliano) 171
de Brixia, pápai subdiaconus, kanonok (Konstanz), szerpap-bíboros (S. Nicolaus in carcere Tulliano) 170, 171
- Guy
érsek (Vienne), pápai legátus 40
Foulques. Lásd IV. Kelemen pápa

Gy

- Győr
(Magyarország) 85, 161
prépost 194
püspök 85, 181, 198
- György
pápai apocrisarius 19
pap, pápai követ 18
Rác 175

- Gyula
(I.), pápa 11
ispán (Bodrog) 113
- Gyulafehérvár
Alba Iulia (Románia) 125
Szt. Mihály-székesegyház 125

H

- Hadrián
(II.), pápa 13
(IV.), pápa 94
- Haidershofen
(Ausztria) 197
Szt. Szeverin plébániatemplom 197
- Hainburg
(Ausztria) 128, 130, 161, 166
- Hájszentlőrinc
(Magyarország) 72
prépostság 72
- Halics 103, 104, 113, 117, 122, 123, 183
Halics-Volhínia 104
- Harpenus
éneklőkanonok (Szepes) 141
- Hartvik
püspök (Győr) 75
- Havasalföld
(Románia) 133
- Hédervári
nemzetség 136
- Heiligenkreuz
apátság 195
(Ausztria) 195
- Helebrun (Hellbrunn)
plébános 170
- Henricus
Boydini, pápai nuntius 37
- Henrik
Brémai, érsek (Gniezno) 128
(I.), angol király 41
(II.), angol király 96
(III.), angol király 42, 43
Kőszegi, Héder nembeli, bán (horvát-szlavón) 123, 131, 136, 154, 164
(Máltai) 102
prépost 196
püspök (Veszprém) 47
(VI.), német-római császár 87, 89, 94, 101, 102, 107

(VII.), német-római császár 44
 Henrykóv
 (Lengyelország) 129, 131
 Hérakleiosz
 bizánci császár 18
 Hermann
 apát (Pannonhalma) 168
 Hilarius
 püspök (Arles), apostoli vikárius (Gallia)
 15
 Hispánia
 régió 15
 Hód-tó
 (Magyarország) 133
 Honorátusz
 pápai apocrisarius 18
 Honorius
 (III.), pápa 67, 83, 85, 108, 133, 134, 152,
 164
 (IV.), pápa 42, 172
 Hormisdasz
 pápa 15
 Horvátország 113, 117, 122, 123, 156, 157,
 158, 183
 Hostiensis
 kánonjogász 33, 35, 119
 Hube
 Romualdus 127
 Hubert
 Walter, érsek (Canterbury) 41
 Hugo
 Candidus, pápai legátus 20
 Hugó
 áldozópap-bíboros (SS. Silvestrus et
 Martinus) 95
 Huguccio
 kánonjogász 28
 Hugues
 de Die, pápai legátus 22, 25, 34
 de Remiremont, áldozópap-bíboros 53
 Humbert
 (II.), dauphin (Vienne) 70
 Humbertus
 bíboros (Silva Candida) 52
 Moyenmoutier, bíboros (Silva Candida)
 52

I

Ibériai-félsziget 16, 17, 181
 Ildebrandino
 Conti, püspök (Padova), pápai nuntius,
 Gui de Boulogne pápai legátus
 helyettese 181, 182, 194, 198
 Illyricum
 régió 14, 16
 Imre
 herceg, (Szent), István fia 75
 magyar király 65, 68, 81, 97, 98, 99, 110
 Mykud bán testvére 162, 166
 püspök (Várad) 168
 Ince
 (II.), pápa 118
 (III.), pápa 24, 27, 28, 30, 31, 32, 39, 55,
 56, 62, 65, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 89,
 90, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101,
 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109,
 110, 111, 112, 114
 (IV.), pápa 33, 35, 48, 104, 150, 189
 (V.), pápa 137
 (VI.), pápa 66
 Isakios
 Angelos, (II.), bizánci császár 86
 Isnard
 püspök (Théba) 171
 István
 Bánca nb., püspök (Vác) 68, 69
 (I.), (Szent), magyar király 75, 159, 160,
 195
 (III.), magyar király 76
 (III.), pápa 50, 52
 Kotromanić, bán (Bosznia) 69
 (V.), magyar király 65, 75, 154
 Itália 35, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 66, 82, 93,
 96, 97, 101, 117, 125, 169, 171, 176, 177,
 178, 183
 hadjárat 175, 177
 Ivo
 apát (Garamszentbenedek) 105, 107,
 113
 Chartres-i 27, 28
 püspök (Krakkó) 84

- Í**
- Írország 37
- J**
- Jacobinus
Manuelis de Cataneis Lendenaria,
klerikus (Zadar), Altegradus
unokaöccse 167
püspök (Modena) 171
- Jacobus
Berengarii, pápai adószedő 47, 73
de Normannis, pápai nuntius 43
- Jacques
Duèse, püspök (Avignon) 171
- Jakab
olvasókanonok (Szepes) 141
pápai káplán, kánonjogi doktor, prépost
(Csázma) 144, 157, 159, 165
pápai subcollector 57
Pecorari, püspök-bíboros (Preneste),
pápai legátus 62, 68, 69, 70, 71, 75,
134, 148, 152
- János 154, 164
bíboros-pap (S. Prisca), püspök-bíboros
(Sabina) 108, 114
Domonkos fia, olvasókanonok (Eger)
198
érsek (Kalocsa) 113
esperes (Zágráb) 141, 153
gróf (Gravina) 178
(I.), Földnélküli, angol király 96, 108
írnok 108, 114
Kanizsai, érsek (Esztergom) 62
káplán (Padova) 182
magister 198
őrkanonok (Szepes) 141
pápai írnok 115
prépost (Óbuda), érsek (Kalocsa) 137,
138, 139, 155, 162, 164
püspök-bíboros (Tusculum), pápai
legátus 43
püspök (Dax), pápai nuntius 66, 67
püspök (Nyitra) 169
püspök (Prága) 47
püspök (Trogir) 88
szerpap, pápai követ 18
- (VIII.), pápa 13, 15, 118
Viterbói, püspök-bíboros (S. Clemens)
89
(XXI.), pápa 136, 137
(XXII.), pápa 39, 44, 45, 69, 180, 196
- Januarius
de Benevento, pápai megbízott 11
- Jászó
Jasov (Szlovákia) 141
konvent 141
- Jean
Cholet, pápai legátus 42
Gualbert 89
le Moine, pápai nuntius 44
- Jeruzsálem 111, 179
pátriárka 31
Szt. Sír-templom 179, 192
- Jeszenák
család 163
- Jób
püspök (Pécs) 72
- Johanna
(I.), Anjou András felesége 178, 181
- Johannes
bíboros (SS. Marcellus et Petrus) 171
Ciamini, szerzetes (Lucano) 168
de Amelio, pápai legátus 163
de Anagni, pápai legátus 41
de Aretio, kanonok (Osimo), általános
ügyhallgató 56, 146
de Casamaris, pápai káplán, pápai követ
68
de Civitella, pápai legátus 72
de Crema, pápai legátus 41
de Illici, apostoli vikárius (Tarragona) 15
de Philadelphia, apostoli vikárius
(Palesztina) 15
de Pistoia, pápai nuntius 66
de Plaza, kanonok (Arras) 169
Diaconus 51
Lombardus, áldozópap- (S. Clementis),
püspök-bíboros (Albano) 100, 101
Pollicus 196
püspök-bíboros (Porto, S. Rufina) 170
Teutonicus, kánonjogász 28, 29
Ugoccione, pápai legátus 65

Waldeshausen, domonkos szerzetes,
püspök (Bosznia) 68

Johannes Mancinus
Gregorius de Crescentio Caballi
Marmorei unokaöccse 94, 107, 114

Jordanus
áldozópap-bíboros (S. Pudentiana) 95,
96, 97

Júda 111

Judit
apátnő (Veszprémvölgy) 145

Julianus
pápai apocrisiarius 17, 18

Julius
kardinalis, pápai legátus 61, 62, 64, 65,
76

Jusztinianosz
(I.), bizánci császár 14

K

Kachyna 154, 164

Kalán
püspök (Pécs) 113

Kalderbach. Lásd Kolbach

Kalenda
püspök (Veszprém) 113

Kálmán
herceg, II. András magyar király fia 104
magyar király 160

Kalocsa
érsek 74, 103
érsekség 181
káptalan 104
(Magyarország) 74, 109, 112, 113, 137,
145

Kamin (Wollin)
püspökség 84

Kán
nemzettség 136

Karoling
birodalom 19
dinasztia 13

Károly
Durazzói 178
(I.) Anjou, magyar király 61, 63, 65, 69,
72, 73, 77, 176
(I.) Anjou, nápolyi és szicíliai király 42,
125
(IV.), német-római császár 44

Martell, Anjou András fia 181
örkanonok (Szepes) 140

Kasztília 39, 40

Katapán
püspök (Eger) 113

Kázmér
(III.), lengyel király 47
Szepesi, Szepesi Domokos fia 140

Kelemen
(III.), pápa 32, 82, 83, 85, 86, 87, 91, 94,
96, 107
(IV.), pápa 43, 54, 72
püspök (Róma) 11
(V.), pápa 44, 65, 170, 171, 173, 179
(VI.), pápa 45, 70, 175, 177, 178, 179,
180, 181, 182, 183, 184, 198

Kelet-Mediterráneum 39

Khalkédon
egyetemes zsinat 12, 17, 18

Kijevi Rusz 103

Klosterneuburg
(Ausztria) 195, 196

Kolbach
Studenec (Szlovákia) 141, 142, 143, 153,
164

Konrad
Eubel 82, 83, 84
von Urach, püspök (Porto), pápai legátus
71, 134

Konrád
érsek (Mainz) 98
püspök (Würzburg) 95
remete (Ágoston rend) 143, 160

Konstancia
(Aragóniai), II. Frigyes német-római
császár felesége 102
II. Roger szicíliai király utószülött lánya
82, 90, 94, 101, 102

Konstantin
(IV.), bizánci császár 18
(V.), bizánci császár 19

Konstantinápoly
egyetemes zsinat (I.) 14
egyetemes zsinat (III.) 18
patriarchátus 14
pátriárka 14, 18
(Törökország) 12, 14, 17, 18, 19, 43, 96
zsinat 12, 18

- Konstantius
pápai követ 18
- Konstanz
egyházmegye 171
(Németország) 170
- Korinthosz
(Görögország) 11
- Korzika
(Franciaország) 16
- Köln
érsek 43
(Németország) 96
- Körös
folyó 132
- Krakkó
(Lengyelország) 84, 126
Szentháromság templom 84
- Kruszwica
(Lengyelország) 126
- Kuno
püspök-bíboros (Preneste), pápai legátus
64

L

- Lajos
Anjou, János durazzói herceg fia 178
(I.) Anjou, magyar király 62, 66, 70, 159,
175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182,
186, 188
(IV.) Bajor, német-római császár 44, 185,
189, 190
(VII.), francia király 42
(IX.), francia király 42
kanonok (Laon) 182, 198
- Lambert
kanonok (Antwerpen) 95
- Lando
bíró 114
- Lanfranc
érsek (Canterbury) 40
- Lanfrancus
kanonok (Bologna) 90
- Laon
püspök 198
- László
(I.), (Szent), magyar király 71, 75, 81, 86,
88
- (IV.), (Kun), magyar király 70, 77, 118,
120, 121, 123, 124, 125, 126, 128, 131,
132, 135, 136, 139, 141, 148, 154, 156,
157, 158, 162, 163, 164, 165
prépost (Esztergom) 155
püspök (Pécs) 47
Szepesi, Szepesi Domokos fia 140
- Laterán
egyetemes zsinat (III.) 54, 107, 187
egyetemes zsinat (IV.) 24, 25, 85, 179
Szt. Megváltó egyház 50, 51
(Vatikán) 24, 25, 50, 51, 54, 92, 109, 110,
192, 193
- Latino
Malabacra, püspök-bíboros (Ostia,
Velletri), pápai legátus 35
- Latium
(Olaszország) 84
- Lebus
(Lengyelország) 84
püspökség 84
- Lengyelország 47, 83, 96, 117, 122, 123, 126,
127, 129, 147, 183, 198
- Leo
Brancaleonis, ádozópap-bíboros, pápai
legátus 68
de Monumento 107, 114
Gregorius de Crescentio Caballi
Marmorei unokaöccse 93, 107, 114
- Leó
(III.), bizánci császár 14, 19
(II.), pápa 18
(I.), pápa 12, 14, 15, 18, 27, 118
(IX.), pápa 52
(VI.), bizánci császár 19
- Leonicus
egyház 171
- Leopold
von Ledebur 127
- Lephardus
dékán (Włocławek) 127
- Limoges
(Franciaország) 198
- Linz
(Ausztria) 196, 197
- Lipót
(VI.), osztrák herceg 98, 99
- Lipowa
(Lengyelország) 129, 131

Lippa
 Šuplja Lipa (Horvátország) 143, 144,
 157, 158, 159, 165

Lodi
 (Olaszország) 90

Lodomér
 püspök (Várad), érsek (Esztergom) 72,
 75, 137, 138, 139, 145, 146, 156, 159,
 160, 161, 162, 165

Lodoméria 113, 117, 122, 123, 183

Lombardia
 (Olaszország) 65, 89, 90, 100, 187, 189,
 190, 191

London
 (Anglia) 41
 konkordátum 41

Loránd
 ispán (Szepes) 140

Lőcse
 Levoča (Szlovákia) 152, 153, 158

Lőrinc 154, 164

Luca
 Fieschi, szerpap-bíboros (S. Maria in via
 Lata) 37, 180

Lucius
 (III.), pápa 68, 87, 96

Ludovicus
 apát (Melk) 196, 197

Lukács
 érsek (Esztergom) 71
 prépost (Esztergom), királynéi kancellár
 143, 158

Lund
 érsekség 84
 (Svédország) 84

Lübeck
 (Németország) 84
 püspökség 84

Ly

Lyon
 egyetemes zsinat (I.) 33, 35, 41
 egyetemes zsinat (II.) 54, 138, 150
 (Franciaország) 31, 33, 35, 41, 54

M

Magyarország 7, 8, 39, 40, 47, 49, 57, 61, 62,
 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74,
 75, 76, 77, 81, 82, 84, 86, 88, 89, 91, 92, 93,
 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105,
 106, 109, 110, 111, 113, 117, 118, 119, 120,
 121, 122, 123, 124, 128, 133, 134, 135, 137,
 139, 144, 146, 147, 148, 152, 156, 164, 165,
 167, 168, 169, 175, 176, 177, 178, 179, 180,
 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 189, 190,
 191, 194, 198

Manasses
 érsek (Reims) 21, 22

Manfréd
 Lavagnai, pápai legátus 62, 64, 65, 71, 76

Manfredo
 Dalesmanini, podestà (Padova) 172

Mantova
 (Olaszország) 122

Marcabruno
 da Vivaro 173

Marche
 (Olaszország) 94

Margit
 IV. Béla lánya 75

Márk
 comes 164
 előjáró (Kolbach) 141, 142, 153, 154,
 164

Markward
 Anweileri 96, 102, 107, 108

Maros
 folyó 132

Martino
 ispán (Keve) 113

Martinus
 (Márton) pauper 88

Márton
 érsek (Gniezno) 128
 (I.), pápa 15, 18
 ispán (Bács) 113
 (IV.), pápa 42, 128, 137, 138, 139, 162

Mátéfalva/Mateóc
 Matejovce (Szlovákia) 154

Mathaeus
 Parisiensi, bencés szerzetes, krónikaíró
 41

Matteo
 Ribaldi, püspök (Verona), pápai nuntius
 177, 180

- Rosso Orsini, római szenátor 54
- Mátyás
magyar király 156, 158
plébános (Torna) 154, 164
prépost (Szepes) 140, 152
Zágrábi 69
- Mauretánia
(Afrika) 86
- Maximianus
de Syracus, püspök (Syracusa), apostoli
vikárius (Szicília) 15, 16, 17
- Meissen
(Németország) 84
püspökség 84
- Melk
(Ausztria) 197
- Merclinus
éneklőkanonok (Szepes) 141, 142, 143,
153, 154, 164
- Meskó
püspök (Veszprém) 145
- Messina
(Olaszország) 87
- Mihály
pápai apocrisarius 18
püspök (Faro) 90
püspök (Veszprém) 159
vajda (Erdély) 113
- Miklós 154, 164
(I.), pápa 13, 14, 118
(II.), pápa 52, 53
(III.), pápa 43, 117, 122, 123, 125, 133,
135, 136, 137, 138, 148, 155, 156, 160,
164
Interamnei Raynerius fia, közjegyző 169
- Kán nembeli, prépost (Erdély), választott
érsek (Esztergom) 123, 136, 137, 155,
164
László bán fia, pap 155
Loránd szepesi ispán officialisa 141
prépost (Szerém) 141, 153
püspök (Győr) 47
püspök (Tusculanum) 108, 114
remete (Ágoston rend) 182, 198
szerpap (Sancta Agatha in Monasterio
(dei Goti) egyház) 102, 108, 115
- Mikulin
püspök (Győr) 71
- Milánó
érsek 87, 95
érsekség 183
esperes 169
(Olaszország) 24, 87, 89, 122, 182
- Milicz
(Lengyelország) 129, 130
- Milkó
Milcovul (Románia) 133
püspökség 133, 147
- Milo
mester 108, 114
- Milutin
(II.), szerb király 69
- Miser
Szt. Márton-egyház 168
- Moch
ispán (Pozsony) 113
- Modena
püspökség 126, 183
- Monticelli
család 93
- Moyenmoutier
(Franciaország) 52
- Moys
ispán (Szepes), királynéi tárnokmester
154
ispán (Vasvár) 113
- Muthmer
prépost (Szepes) 140, 141, 142, 143,
153, 154
- Mykud
bán 162, 166

N

- Nagyszombat
Trnava (Szlovákia) 181, 195
- Nagytetény
generalis congregatio 131
(Magyarország) 131
- Nagyvárad
káptalan 138
Oradea (Románia) 72, 81, 88, 91, 166
püspök 156
püspökség 137, 139

- Napoleone
Orsini, pápai ügyszallgató 172
- Nápoly
(Olaszország) 61, 62, 65, 66, 69, 70, 94,
175, 176, 177, 178, 181, 186
- Narbonne
(Franciaország) 15
sekrestyés 171
- Narnia
kanonok 87
(Olaszország) 87
- Nehemiás
érsek (Esztergom) 75
- Német Lovagrend 47, 71, 133, 134, 147, 152,
161, 164, 166
- Német-római Császárság 39, 40, 52, 53, 82,
83, 101
- Nernardo
püspök-bíboros (Porto), pápai legátus
172
- Niccolò
Boccasini, pápai legátus. Lásd XI.
Benedek pápa
- Nicolaus
Capoccis, bíboros-nuntius 46
de Guarcino, legátusi jegyző 146, 155
- Nigropontis
föld 198
- Nomentum
(Olaszország) 50
- Normandia
(Franciaország) 96
- Normann-szicíliai Királyság 41
- Nyitra
Nitra (Szlovákia) 134
- O**
- Ochuz
ispán (Sopron) 113
- Octavian
püspök-bíboros (Ostia) 96, 107, 108
- Octobonus
de Ferraria, legátusi jegyző 146
- Oddo
Johannes fia, bíró 114
- Odilo
apát (Saint Gilles), pápai apocrisarius,
pápai legátus 64
- Odo
de Anagnia, kanonok (Konstanz) 171
- püspök-bíboros (Tusculum), pápai
legátus 42
- Olaf
(III.), dán király 22
- Olmütz. Lásd Olomouc
- Olomouc
(Csehország) 84
püspökség 84
- Omiš
(Horvátország) 69
- Orbán
(II.), pápa 40, 52, 53, 64
(III.), pápa 87, 96
(IV.), pápa 65, 72
(V.), pápa 66
- Orléans
dékán 101
(Franciaország) 101
- Osius
pápai megbízott 11
- Ostia
(Olaszország) 35, 50, 54, 107
- Otto
apát (Zwettl) 196, 197
pápai legátus 42
- Ottó
(I.), burgund gróf 86
- Ottobuono
Fieschi szerpap-bíboros (S. Adrianus),
V. Adorján pápa, pápai legátus 38, 42,
43, 137
- Ottokár
(I.), cseh király 84
krónikás 121, 124
- Ó**
- Óbuda
káptalan 138
(Magyarország) 137, 138
prépostság 137
- Ófalu
(Magyarország) 199

P

- Padova
 apát (Szt. Jusztina apátság) 169
 (Olaszország) 167, 168, 169, 172, 173, 181, 182
 podestà 172
 püspök 169
 Szt. Jusztina apátság 169
- Paglierini
 történetíró 172
- Pál 154, 164
 prépost (Kalocsa) 168
 prépost (Veszprém) 136
 püspök (Pécs) 168, 169
 püspök (Veszprém) 145, 159, 162
- Palermo
 (Olaszország) 87
- Palestrina. Lásd Preneste
- Palesztina 15
- Pandulphus
 de Sabello, prépost (Chableyarum) 171
- Pannonhalma
 apát 185, 194
 apátság 71, 74, 85, 168, 185, 194, 195
- Párizs 96
 apát (Sainte-Geneviève monostor) 100
 (Franciaország) 83
 püspök 100
- Parma
 (Olaszország) 90, 96, 169
 püspökség 183
- Pascasius
 prépost (Pozsony) 125, 157
- Paschalis
 (II.), pápa 53, 118
- Paschaniusz
 pápai megbízott 12
- Paskaz
 prépost (Pozsony) 165
- Passau
 egyházmegye 195
 káptalan 196
 (Németország) 196
 püspök 180, 194, 195
 püspökség 185
- Patroklosz
 püspök (Arles), apostoli vikárius (Gallia) 15
- Pavia
 püspökség 183
- Pécs
 (Magyarország) 71, 73
- Pelágusz
 szerpap, pápai apocrisarius, (I.), pápa 18
- Peregrinus
 pátriárka (Aquileia) 99, 101
- Perugia
 (Olaszország) 89
- Péter 154, 164
 áldozópap-bíboros (S. Laurentius in Damaso) 87
 áldozópap-bíboros (S. Petrus in Vincoli) 96
 alszerpap (Róma), rector patrimonii (Szicília) 16, 17, 29
 érsek (Split) 88, 90
 ispán (Pozsony, Moson), királyi asztalnokmester 157
 Kőszegi, püspök (Veszprém), választott érsek (Esztergom) 136, 137, 145, 159, 162, 165
 Mizói, kardinális, pápai legátus 61, 64, 65, 68, 76
 püspök (Erdély) 162
 püspök (Győr) 113
 püspök (Viterbo), pápai nuntius 177, 180
 Szt., apostol 111, 112
- Petrus
 Capuanus, szerpap-bíboros (S. Maria in Via Lata), bíboros (S. Marcellus) 82, 90, 96, 97
 Damiani, bíboros (Ostia), pápai legátus 20, 25, 52
 de Begonis, pápai nuntius 66, 198
 de Bonzanne 170
 érsek (Patt), pápai nuntius 67
 Gervasii, pápai adószedő-nuntius 73, 180
 Lombardus 180
 Veroli, executor 56
- Petrus Pauli Cencius
 Gregorius de Crescentio Caballi Marmorei unokaöccse 93
- Philippus
 de Sardinia, kanonok (Arbore), általános ügyhallgató 56, 146

- Piacenza
(Olaszország) 82, 90, 96
püspökség 183
- Pierre
Bertrand, áldozópap-bíboros (Szt. Kelemen bazilika), pápai legátus 177, 178
de Calesio, prépost (Oesa), pápai nuntius 67
- Piers
Gaveston, II. Edward angol király bizalmasa 44
- Pietro
di Ugolino, pápai ügyhallgató 172
Saraceno, püspök (Vicenza) 172
- Pisa
(Olaszország) 87, 96
- Pistoia
(Olaszország) 96
- Poitiers
(Franciaország) 28
Szt. Hilarius egyház 28
- Pok
nádor, ispán (Moson) 113
- Póka
püspök (Szerém) 138, 162
- Poppo
prépost (Aquileia) 98
- Porto
(Olaszország) 50, 54
- Pósa
püspök (Bosznia), pápai legátus 68, 69
- Pozsony
prépost 168
(Szlovákia) 72, 124, 157, 168, 169, 181, 182, 194, 195
Szt. Megváltó prépostság 157, 168
zsinat 72
- Pöhlde
(Németország) 25
zsinat 25
- Prága
püspökség 84
Szt. Ferenc-ispotály 47
- Preneste
(Olaszország) 50, 54
- Proculus
S. (Szt.), apát 90
- Provence
(Franciaország) 178
- Puglia
(Olaszország) 94
- R**
- Radolphus
de Grosparmi, pápai legátus 42
- Raguza. Lásd Dubrovnik
- Raimbald
pápai legátus 20
- Raimundus
de Bonofato, pápai adószedő 47, 73
- Rainerio
de Vichio, pápai ügyhallgató 172
- Raitenhaslach
(Németország) 194
- Rákos
gyűlés 120
(Magyarország) 120
- Rama 117
- Ráma 113, 122, 123
- Ratzeburg
(Németország) 84
püspökség 84
- Ravenna
érsek 19
Exarchátus 19
(Olaszország) 96, 168
- Reggio Emilia
(Olaszország) 183
- Rhenaldus
prépost (Esztergom) 141, 153, 155
- Richard
érsek (Canterbury) 41
püspök (Orvieto), Albinus közeli rokona 87
- Richárd
(I.), Oroszlánszívű, angol király 86, 90, 96
- Ried im Innkreis
(Ausztria) 195
- Rigaud
d'Asserio, kanonok (Orléans), pápai ügyhallgató, pápai nuntius 37
- Rimini
(Olaszország) 89
- Robert
Grosseteste, teológus 41

- Róbert
Durazzói, János durazzói herceg fia 178
érsek (Esztergom), pápai legátus 69, 70
püspök (Veszprém) 145, 159, 162
- Robertus
bíró 108, 115
- Roger
Aubert 86, 103
(I.), szicíliai király 41, 42
(II.), szicíliai király 94
- Roland
ispán (Szepes) 141
- Róma
(Olaszország) 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18,
19, 20, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33,
36, 39, 44, 50, 51, 52, 54, 57, 66, 87,
89, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 101, 102,
103, 104, 105, 107, 111, 112, 113, 114,
118, 123, 136, 137, 155, 156, 171, 177,
180, 182, 183, 193, 199
S. Laurentius in Lucina egyház 87
S. Maria Maggiore bazilika 51
Szt. Lőrinc bazilika 51
Szt. Pál bazilika 51
Szt. Péter bazilika 51, 192, 193
zsinat 52
- Román
esperes (Hont) 137, 156
- Romanus
de Bonaventura, pápai legátus 42
defensor (Szicília) 17
- Rostagnus
érsek (Arles), apostoli vikárius 15
- Rostardus
általános ügyhallgató (Apostoli Kúria)
146, 160
- Rouen
érsek 96
(Franciaország) 96
püspök 118
- Röhrnbach
Ausztria 196
- Rudolf
(I.), Habsburg, német király 43, 134, 148
pápai legátus 20
- Rufinus
pápai adószedő 57, 180
- Ruszkínóc
Ruskovce (Szlovákia) 141
- Ruténia 103, 106, 111
- S**
- Sabina
(Olaszország) 50, 54, 93, 108
- Salamon
magyar király 75
- Salerno
(Olaszország) 108
- Salvi
püspök (Perugia), pápai követ 68, 69
- Salzburg
(Ausztria) 180, 181, 187
érsek 180, 194
érsekség 180, 181, 183, 189, 191, 193
káptalan 180
- Sancta Agatha dei Goti
(Olaszország) 102
- Sancto Apostolo
család 86
- Sándor
(II.), pápa 20, 53
(III.), pápa 27, 30, 32, 54, 56, 61, 62, 64,
81, 91, 93, 118
(IV.), pápa 48
pápai apocrisarius 18
- San Salvatore
(Olaszország) 182
- Sáros
Šariš (Szlovákia) 124
- Sátoraljaújhely
(Magyarország) 161, 166
- Scaligeri
család 172
- Schleswig
(Németország) 84
- Schwerin
(Németország) 84
püspökség 84
- Sergius
defensor (Szicília) 17
- Sesto Calende
apát (S. Donato di Scozola in Sesto-
Calende) 95
(Olaszország) 95
S. Donato di Scozola in Sesto-Calende
apátság 95

- Silva Candida
(Olaszország) 50, 54
- Similis
apát (Pannonhalma) 71
- Simon
de Brion. Lásd IV. Márton pápa
püspök (Várad) 113
- Simplicius
pápa 50
- Siriacus
pápa 14
- Sixtus
(III.), pápa 27
- Skandinávia 84
- Skócia 37, 41
- Soffredus
szerpap (S. Maria in Via Lata),
áldozópap-bíboros (S. Praxedis) 96,
97
- Somogy
apát (Szt. Egyed monostor) 194
(Magyarország) 85, 146, 160, 166, 185,
194
- Spalato. Lásd Split
- Spello
(Olaszország) 97
S. Lorenzo in Spello monostor 97
- Split
érsekség 183
(Horvátország) 67, 89, 109
kanonokok 105
káptalan 98, 109
- Spoletinus 108, 115
- Spoletto
(Olaszország) 89, 97
- Stephanus
áldozópap-bíboros (S. Chrysogonus) 53
de Dor, apostoli vikárius (Palesztina) 15
- Strögen
(Ausztria) 196, 197
- St. Rufina. Lásd Silva Candida
- Svédország 83
- Symmachus
pápa 15, 16, 29
- Symon
Alamanni de Bononia, kanonok (Vicenza)
170
- Sz**
- Szabiánusz
pápai apocrisarius 18
- Szabolcs
zsinat 75
- Szaladin
szultán (Egyiptom) 86
- Szalók
Slavkovce (Szlovákia) 154
- Szamaria 111
- szaracénok 86
- Szászváros
ferences gvárdián 156
Orăștie (Románia) 156, 165
- Szeben
prépost 47, 74, 88, 89, 92
prépostság 71, 88, 90, 91
Sibiu (Románia) 47, 71, 88, 91
- Székesfehérvár
(Magyarország) 72, 195
prépostság 72, 75, 184, 195
- Szentföld 39, 67, 68, 69, 96, 162, 166, 179,
192
- Szentmárton. Lásd Pannonhalma
- Szentmiklós
birtok 162
- Szentpétervár
(Oroszország) 127
- Szepes
karthauzi kolostor 199
prépost 169
prépostság 75, 123, 140, 141, 142, 143,
152, 153, 154, 158, 164, 165
(Szlovákia) 72, 141, 142, 143, 153, 154,
157, 158, 160, 165
- Szepeshely
Spišská Kapitula (Szlovákia). Lásd
Szepes (prépostság)
- Szepesség. Lásd Szepes
- Szepesváralja
Spišské Podhradie (Szlovákia) 143
Szűz Mária-egyház 143, 153
- Szerafin
prépost (Pozsony) 168, 169
- Szerbia 68, 113, 117, 122, 123, 183
király 148
nagyzsupán 103
- Szerdika
(Bulgária) 11, 12, 27, 29

zsinat 11, 27, 29, 118
Szerém
 püspökség 68, 71
 régio 71
Szergiusz
 (I.), pápa 18
Szeverinusz
 pápa 18
Szcília 86
 (Olaszország) 16, 17, 29, 41, 42, 82, 84,
 87, 90, 94, 96, 98, 101, 102
Szilézia
 régio 84, 122, 126, 128, 129
Szimcs
 adománybirtok 165
Szimpliciusz
 pápa 15
Szíria 98
Szlovákia 152, 153, 158, 161
Szolgagyőr
 Posádka (Szlovákia) 134
Szt. Florián
 kolostor 195

T

Tamás
 ferences szerzetes, pápai nuntius 67
 prépost (Vasvár), püspök (Várad) 137,
 138, 139, 162, 166
 püspök (Vác) 138, 139
 püspök (Wrocław) 124, 145
 Spalatói 86, 88
 Szepesi 140
Tankréd
 Szcíliai (Leccei), szcíliai király 42, 87,
 94, 95, 101
Tarantaise
 (Franciaország) 15
Tatamér
 prépost (Székesfehérvár) 47, 73
Tatwin
 érsek (Canterbury) 15
Temes
 folyó 132
Teobald
 püspök-bíboros (Ostia, Velletri), pápai
 legátus 71
Teodor
 pap, pápai követ 18

Terracina
 (Olaszország) 52, 95
Teuzo
 bíboros, pápai legátus 64
Theobald
 érsek (Canterbury) 41
Theobaldus
 Frederici de Archo, scholaris (Trento),
 Altegradus unokaöccse 167
Theodoricus
 de Bonavilla, pápai és birodalmi
 közjegyző 182
Theodórosz
 (I.), pápa 15, 18
Theodosziosz
 (III.), bizánci császár 19
Thesszaloniki
 (Görögország) 14, 15, 16, 17
 vikárius 14, 18
Thomas
 érsek (Canterbury) 41
Timót
 püspök (Zágráb) 126, 143, 144, 156, 157,
 158, 159, 165
Tisza
 folyó 132
Tolon
 kun elöljáró 131, 162
Toplica
 apát 56
 Varaždinske Toplice (Horvátország) 56
Toporc
 Toporec (Szlovákia) 153
Torna
 Turňa nad Bodvou (Szlovákia) 124
Toscana Romana
 (Olaszország) 97
Tournai
 (Belgium) 95
 főesperes 95
 kancellár 95
 kántor 95
Tours
 érsek 25
 (Franciaország) 171
 Szt. Márton-egyház 171
Trana
 (Olaszország) 30

Trau. Lásd Trogir
 Treviso
 (Olaszország) 167, 168, 173, 182
 Trier
 (Németország) 15, 96
 Trogir
 (Horvátország) 71, 88, 91
 káptalan 71
 püspök 71, 88
 Troia
 (Olaszország) 101
 Turóc
 prépostság 126, 147, 160, 161, 166
 Turiec (Szlovákia) 126, 161
 Tuscia
 (Olaszország) 89
 Tusculanum
 (Olaszország) 50, 54
 Tvrtko
 (I.), boszniai király 70

U

Ubaldu
 Allucingoli. Lásd III. Lucius pápa
 Ugolinus
 de Segni. Lásd IX. Gergely pápa
 Ugone
 di Buglione, pápai ügyhallgató 172
 Ugrin
 Csák nembeli, királyi tárnokmester 155,
 164
 érsek (Kalocsa) 68
 Umberto
 Banchi, pápai káplán, kanonok
 (Piacenza) 75
 Uppsala
 érsekség 84
 (Svédország) 84
 Usuk
 kun elöljáró 131, 162
 Uzur
 kun főember 163

V

Valence
 (Franciaország) 15
 Valerius
 Bito, pápai megbízott 11

Valter
 ferences szerzetes, pápai káplán, pápai
 legátus 72
 Vanizeno
 dei Lanfranchi da Pisa, császári helytartó
 (Vicenza) 172, 173
 Várad. Lásd Nagyvárad
 Varasd
 Varaždin (Horvátország) 99
 Vasvár
 (Magyarország) 138
 prépostság 138
 Vatikán
 Róma 163
 Velasco
 pápai legátus 65
 Velence
 (Olaszország) 67, 86, 96, 102, 107, 182
 Velletri
 (Olaszország) 35, 50, 54
 Verona
 (Olaszország) 87, 177
 püspök 95
 zsinat 89
 Verőce
 ferences gvárdián 158, 165
 ferences gvárdián) 144
 Virovitica (Horvátország) 143, 144, 157,
 158, 159, 165
 Veszprém
 káptalan 145, 146, 160, 162, 166
 (Magyarország) 88, 91, 92
 püspök 71, 181, 198
 Veszprémvölgy
 (Magyarország) 145, 159, 160, 162, 165,
 166
 Szűz Mária-apáca kolostor 145, 159, 160,
 162
 Vézelay
 apát (Szt. Péter kolostor) 101
 (Franciaország) 101
 Vicenza
 egyház 171
 (Olaszország) 167, 168, 169, 170, 171,
 172, 173
 Szt. Péter bencés monostor 171
 Vienne
 érsek 15
 (Franciaország) 15, 31, 48

zsinat 48, 189
Viktor
 (II.), pápa 53
 (IV.), ellenpápa 54, 93
Vilmos
 de Judicis. Lásd Guillaume de la Jugie
 (I.) Hódító, angol király 40
 (II.), angol király 40
 (I.), Rossz, szicíliai király 42, 94
 (II.), Jó, szicíliai király 86, 87, 94
Vince
 pépost (Lucano) 168
Vincentius
 de Capua, pápai megbízott 11
Visegrád
 (Magyarország) 70
Vitaliános
 pápa 18
Vitalus
 du Four, ferences szerzetes 171
Viterbo
 (Olaszország) 96, 100, 109, 110, 111,
 112, 177
Vivian
 pápai legátus 41
Vratislav
 cseh fejedelem 20

W

Wąchock
 ciszterci monostor 126
 (Lengyelország) 126
Waldhausen
 (Ausztria) 196
 konvent 196, 197
 St. Georgen am Walde plébániatemplom
 196, 197
Waldkirchen
 (Németország) 195
Wales 37
Walter
 (III.), Brienne-i 102
 (Paleáriai), püspök (Troia, Catania) 101,
 102
 püspök (Albano), pápai legátus 40
Werner
 Maleczek 99, 100, 103, 176

Wieluń
 (Lengyelország) 129, 130, 131
William
 érsek (Canterbury) 41
Willigis
 érsek (Mainz) 16
Wittelsbach
 dinasztia 185
Włocławek
 (Lengyelország) 126, 127
 püspökség 127, 128
 zsinat 126
Wlostibor
 választott érsek (Gniezno) 128
Wrocław
 apát (Szt. Vince-kolostor) 145
 (Lengyelország) 84, 129, 130, 131, 198
Wulcerus
 dict. Schober de Hanburt, pap (passauai
 egyházmegye) 170
Würzburg
 (Németország) 43
 zsinat 43

Y

York
 (Anglia) 41

Z

Zadar
 érsek 74
 érsekség 183
 (Horvátország) 74, 123, 125, 177
Zágráb
 apát (OCist.) 199
 commendator (Szűz Mária német
 lovagrendi rendház) 199
 (Horvátország) 72, 156, 157, 158
 perjel (Szent Miklós konvent) 199
 püspök 85, 199
 püspökség 85, 143, 199
 székeskáptalan 199
Zakariás
 pápa 19

Zára. Lásd Zadar

Zenon

de Hispalis, püspök (Sevilla), apostoli
vikárius (Hispania) 15

Zirc

apát 75

(Magyarország) 75

Znojmo

(Csehország) 196, 197

Zobor

apát 161

Zobor, Szlovákia 161

Zozimosz

pápa 15

Żukowo

(Lengyelország) 127

Zwentendorf

(Ausztria) 196

Szt. István egyház 196

Zwettl

(Ausztria) 196